

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GİRİŞİMCİ ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI
İLE YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Zülal BAHADIR

ORCID: 0000-0001-7175-3382

Danışman

Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ

ORCID: 0000-0002-1175-812X

Konya – 2024

ÖN SÖZ

Araştırma sürecimin her aşamasında bana hep destek olan, samimiyetiyle beni cesaretlendiren, bilgi ve tecrübelerini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Eğitim hayatım boyunca maddi, manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, her koşulda arkamda duran aileme, ablama, enişteme ve kardeşime, her daim sevgisini güvenini hissettiğim babama ve özellikle akademik olarak daha fazla yükselmemi isteyen, okumaktan hiçbir zaman vazgeçmeyen ve vazgeçmemizi istemeyen, her anımızla gurur duyan bunu bize hissettirmekten hiçbir zaman çekinmeyen anneme teşekkür ederim. Tez sürecimde her zaman yanımda olan, bilgi alışverişi yaptığım, desteğini ve sevgisini her zaman hissettiğim sevgili eşim Yusuf BAHADIR'a teşekkür ederim. Son olarak yüksek lisans sürecinde tanıştığım canım arkadaşım Zeynep Betül DURSUN'a ve lisanstan beri yanımda olan Nisa ATAK'a tüm destekleri ve dostluğu için teşekkür ederim.

Zülal BAHADIR

Ekim 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
2. ALAN YAZIN	8
2.1. Kuramsal Çerçeve	8
2.1.1. Girişimcilik Kavramı ve Tanımı	8
2.1.2. Girişimciliğin Dünyadaki Tarihsel Süreci	9
2.1.3. Girişimciliğin Türkiye’deki Gelişimi	10
2.1.4. Girişimcilik Eğitimi.....	11
2.1.5. Girişimci Öğretmenlerin Temel Özellikleri.....	12
2.1.6. Girişimcilik Eğitimi.....	14
2.1.7. Girişimcilikte Öğretmenin Rolü.....	17
2.1.8. Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme Kavramları	18
2.1.9. Yaratıcı Düşünme Modelleri.....	20
2.1.10. Yaratıcı Düşünme Kişilik Özellikleri.....	25
2.1.11. Yaratıcı Düşünme Kuramları	26
2.1.12. Eğitimde Yaratıcı Düşünme.....	27
2.1.13. Yaratıcı Düşünmede Öğretmenin Rolü	28
2.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	29
2.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	37
3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırmanın Modeli	43
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	43
3.3. Veri Toplama Araçları	44
3.4. Verilerin Toplanması.....	46

3.5. Verilerin Analizi	46
4. BULGULAR	49
4.1.Öğretmenlerin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine İlişkin Bulgular	49
4.2.Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları Eğilimleri Ölçeğine İlişkin Bulgular	62
4.3. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Regresyon Analizine Yönelik Bulgular	72
4.4. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Pearson Korelasyon Analizine Yönelik Bulgular	73
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	74
5.1. Tartışma	74
5.2. Sonuç	81
5.3. Öneriler.....	82
KAYNAKLAR.....	83
EKLER	95

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sınıf Öğretmenlerinin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **93** sayfalık kısmına ilişkin, 5/09/2024 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%21** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dâhil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

22/10/2024

Zülal BAHADIR

Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

22/10/2024

Zülal BAHADIR

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

N: Genellikle bir popülasyonun büyüklüğünü ifade eder. Örneğin, bir anket çalışmasında katılımcıların sayısını belirtir.

$\bar{X}$: İstatistik ve matematik alanlarında ortalamaı temsil etmek için kullanılan bir semboldür. Bu sembol, bir veri setinin veya bir örneklemin ortalamasını ifade eder.

SS: Standart sapma anlamına gelir. Bir veri setindeki değerlerin ortalama etrafında ne kadar yayıldığını ölçen bir istatistiksel ölçümdür. Veri setindeki her bir değer, ortalama değerden ne kadar uzaklıkta olduğunu gösterir.

T: Genellikle "t-value" veya "t-score" olarak adlandırılır ve t-dağılımı üzerinden belirli bir test istatistiğini ifade eder. Özellikle, örneklem üzerinde yapılan testlerde kullanılan "t" değeri, örneklemin özelliklerini veya ilişkilerini anlamak için kullanılır.

P: P değeri, bir hipotezin test edilmesi sırasında elde edilen istatistiksel önemin bir ölçüsüdür. Bir gözlemin, sıfır hipotezi altında beklenen bir sonuç olasılığını ifade eder. Genellikle, p-değeri 0,05'ten (veya %5'ten) küçükse, sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olduğu kabul edilir.

K.O: "Kareler Ortalaması", istatistiksel analizlerde ve özellikle varyans analizlerinde kullanılan bir terimdir. Genellikle veri setindeki değişkenliği veya dağılımı ölçmek için kullanılır.

K.T: "Kareler Toplamı", istatistiksel analizlerde kullanılan bir terimdir ve bir veri setindeki her bir değer, ortalama değerden sapmasının karelerinin toplamını ifade eder. Kareler toplamı, genellikle değişkenliği veya dağılımı ölçmek için kullanılır.

DF: Degrees of Freedom" (Serbestlik Derecesi) teriminin kısaltması olarak kullanılır. ANOVA (Analysis of Variance) analizinde, serbestlik derecesi, gruplar arasındaki veya içindeki varyansın farklılıklarını değerlendirmek için kullanılır.

R: Korelasyon analizlerinde veya regresyon analizlerinde kullanılan korelasyon katsayısını ifade etmek için kullanılır.

Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

STEM: STEM, "Science, Technology, Engineering, and Mathematics" (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır. STEM, bu dört alanda eğitim ve kariyer gelişimini teşvik eden bir yaklaşımdır. Bilimsel araştırma, teknolojik yenilik, mühendislik çözümleri ve matematiksel analizler bu disiplinlerin temelini oluşturur. STEM, genellikle problem çözme becerilerini, eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı destekleyen bir eğitim anlayışını ifade eder.

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GİRİŞİMCİ ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI İLE YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zülal BAHADIR

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki deneyim, öğrenim durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kitap okuma sıklığı) açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın modeli; nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemi; 2023-2024 eğitim öğretim yılında Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerinde devlet okullarında görev yapan 313 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama araçları; araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, Özgenel ve Çetin (2017) tarafından geliştirilen “Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği”, Akkaya (2021) tarafından geliştirilen “Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği” nden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere normallik testi uygulanmıştır ve elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Örneklemin, ölçeklerin her birine verdikleri cevapların cinsiyet ve medeni durum değişkenleri için t testi uygulanmıştır. Her bir ölçek için yaş, mesleki deneyim, öğrenim durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve kitap okuma sıklığı için tek yönlü varyans analizi olan ANOVA uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda anlamlı farklılık tespit edildiğinde Scheffe testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu bulgulanmıştır. İki ölçek arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların girişimci öğretmen davranışları öğrenim durumu ve kitap okuma sıklığı açısından farklılaşırken; cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki deneyim, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi açısından farklılık oluşturmamaktadır. Katılımcıların yaratıcı düşünme eğilimleri ise medeni durum ve kitap okuma sıklığı açısından farklılaşırken; cinsiyet, yaş, mesleki deneyim, öğrenim durumu, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi açısından farklılık oluşturmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı düşünme, girişimci öğretmen davranışı, sınıf öğretmeni, girişimcilik becerisi.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CLASSROOM TEACHERS' ENTREPRENEURIAL TEACHER BEHAVIOURS AND THEIR CREATIVE THINKING TENDENCIES

Zülal BAHADIR

In this study, it was aimed to examine the relationship between entrepreneurial teacher behaviours and creative thinking tendencies of classroom teachers in terms of various variables (gender, age, marital status, professional experience, educational status, mother's education level, father's education level, frequency of reading books). The research model was determined as relational screening from quantitative research methods. The sample of the study consists of 313 classroom teachers working in public schools in Şahinbey and Şehitkamil districts of Gaziantep province in the 2023-2024 academic year. Data collection tool; 'Personal Information Form' developed by the researcher, 'Marmara Creative Thinking Tendencies Scale' developed by Özgenel and Çetin (2017), 'Entrepreneurial Teacher Behaviours Scale' developed by Akkaya (2021). The data obtained in the study were analysed with SPSS statistical package programme. The normality test was applied to the data obtained as a result of the research and it was determined that the data obtained had a normal distribution. The t-test was applied for the gender and marital status variables of the sample's responses to each of the scales. For each scale, ANOVA, which is one-way analysis of variance, was applied for age, professional experience, education level, mother's education level, father's education level and book reading frequency. Scheffe test was applied when a significant difference was found as a result of ANOVA analysis. As a result of the research, it was found that classroom teachers' entrepreneurial teacher behaviours and creative thinking tendencies were at a high level. Pearson Correlation analysis was applied to determine the relationship between the two scales. As a result of the analysis, a moderate positive relationship was found between classroom teachers' entrepreneurial teacher behaviours and creative thinking dispositions. While the participants' entrepreneurial teacher behaviours differed in terms of education level and frequency of reading books, they did not differ in terms of gender, age, marital status, professional experience, mother's education level and father's education level. While the participants' creative thinking tendencies differed in terms of marital status and frequency of reading books, they did not differ in terms of gender, age, professional experience, education level, mother's education level and father's education level.

Keywords: Creative thinking, entrepreneurial teacher behaviours, classroom teacher, entrepreneurship skills.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Teknolojik ve bilimsel gelişmeler her geçen yıl hızlanarak devam etmektedir. Bu durum ülkeler arasında rekabeti doğurmaktadır. Ülkeler, küreselleşen dünya düzenine ayak uydurabilmek ve rekabet ortamı içerisinde ayakta durabilmek için kendilerini çeşitli alanlarda yenilemeye ihtiyaç duymaktadırlar. Özellikle sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte, girişimcilik kavramı önemli bir olgu haline gelmiştir. Önceleri sadece iktisadi bir kavram olarak görülen girişimcilik, zamanla diğer tüm alanlarda da yerini bulmuştur. Bu nedenle desteklenmesi gereken bir olgu olarak da görülmektedir (Öztürk, 2020).

Girişimcilik; risk alabilme, empati kurabilme, plan yapma ve planları uygulama, ürün planlama, gelişmeleri takip edebilme, fırsatları değerlendirme, bir ürünün gerekliliğini sezebilme olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilik becerisi ise; sosyal alanlarda, iletişimde, iş yaşamında kısaca insanın aktif olduğu her yerde ürününü gerekliliğini sezip, hazırlayıp, ürünü ortaya koyma becerisi olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 2018). Girişimci öğretmen ise; tüm bu özelliklere sahip olan ve bu özelliklerini doğru bir biçimde kullanan öğretmendir. Girişimci öğretmen; öğrencilerini, bu özelliklere sahip öğrenciler olarak yetiştirebilmektedir.

2005 yılı itibarıyla ülkemizde, okullarda yapılandırmacı yaklaşıma geçilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımla birlikte çocukların ön planda olduğu bir eğitim anlayışı benimsenmiştir. Bazı bilgilerin benimsenmesi ve çocukların, bu bilgileri tüm hayatlarına entegre etmeleri için beceriler ön plana alınmıştır. Bu becerilerden bir tanesi de girişimcilik becerisidir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2023 eğitim vizyonunda girişimcilik becerisi önemli bir yer tutmuştur ve her sınıf seviyesinde bu beceriye değinilmiştir (MEB, 2019).

Öğretim programında yer alan kazanımlar girişimciliği destekleyici nitelikte olduğu için öğrencilerin girişimci becerilerini de destekleyebilir. Öğretim programlarının geniş ve kapsayıcı olması; ders kitaplarını, öğretmen davranışlarını ve öğrencilerin kişisel gelişim alanlarını da etkilemektedir. Bu etki ile öğrencileri; insiyatif alan, yeni imkânları fark eden, eleştirel düşünebilen öğrenci rolüne sokmak stratejik bir öneme sahiptir (Akyürek, 2013).

Değişen dünya düzeninde girişimcilik becerisi kadar yaratıcı düşünme becerisine de ihtiyaç vardır. Yaratıcı düşünme becerisi, bireyin doğuştan getirdiği yaratıcılığı eğitim yoluyla geliştirmesi sayesinde gelişebilmekte ve bu sayede uygulanabilmektedir. 2005 yılında geçilen

yapılandırmacı yaklaşımda en çok üstünde durulan kavramlardan bir tanesi de yaratıcı düşünme becerisidir.

Yaratıcı düşünme becerileri; zihinsel etkinlikleri, risk alarak bir hedefe ulaşmak için projeyi yönetmeyi, kendine özgü bir şeyler üretmeyi, farklı bakış açısıyla bakabilmeyi kapsamaktadır (Çimşir,2019). Bireyin doğuştan getirdiği yaratıcı düşünmenin etkili kullanılması için yaratıcı öğrenme de şarttır.

Toplumda, yaratıcı düşünebilen ve girişimcilik becerisi yüksek insanlara ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyaç duyulan bu bireylerin yetişmesinde öğretmenler önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle yaratıcı düşünme düzeyinin oldukça yüksek olduğu ilkokulda bu becerinin öğretmen tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Bu destek verilirken, çağdaş eğitim anlayışının ön planda tutulması, öğretim programları ve ders kitaplarının da dikkate alınması önemlidir. Çağdaş eğitim anlayışı, bilgiyi araştıran, sorgulayan ve bilgiyi kullanan öğrenciler yetiştirmektir (Durnacı & Ültay, 2020).

İlkokulda yaratıcı düşünme becerilerinin öğrencilerde geliştirilmesi için yapılandırmacı yaklaşımın getirdiği tekniklerin kullanılması (balık kılıcı, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid...) öğretmenlerin derslerinde bu tekniklere büyük oranda yer vermesi önemli görülmektedir. Bu yöntemler, yaratıcı düşünme becerisinin içinde yer alan ve geleneksel yöntemden uzak olup çağdaş yöntem içinde yer alan yöntemlerdir. Yaratıcı öğrenmenin sağlanması için de bu yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yaratıcı öğrenme; yaratıcı düşünmenin, müfredatın tüm halleriyle birleştirilmesi olarak tanımlanabilir (Özen, 2012). Yaratıcı öğrenmenin tam olarak gelişebilmesi için öğretim programlarında, kazanımların içine de yerleştirilmesi gerekmektedir. MEB tıpkı girişimcilik becerisinde olduğu gibi yaratıcı düşünme becerisinden de 2023 eğitim vizyonunda bahsetmiş ve tüm sınıf seviyelerinde yaratıcı düşünmeye yer vermiştir (MEB, 2019).

Yaratıcılık sadece fikir üretmek, bir şeyler ortaya koymak olarak düşünülmemelidir. Yaratıcı düşünme becerisi gelişmiş birey; birbiriyle alakasız konular arasında bağ kurabilir, akılcı düşünebilir, esnek ve orijinal olabilir. Fikirlerinin sorgulanmasına, eleştirilmesine açık ve aynı zamanda farklı fikirlere de saygılı bireydir. Yaratıcı düşünme becerisinin, kişinin mutluluğunun artıp, stresinin azalmasıyla da bir bağlantısı olduğu düşünülmektedir. Çünkü yaratıcı düşünme becerisi yüksek olan birey, olumsuz durumlar içinden dahi olumlu durumları çıkarıp stres seviyesini azaltabilecek potansiyele sahiptir. Bu bağlamda öğrencilerin

yaratıcılığını ve girişimcilik becerilerini geliştirmelerinin, öğretmenlerinde girişimcilik ve yaratıcılık becerilerinin olmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Teknolojinin ve bilginin hızla ilerlediği küreselleşen dünyada ülkelerin bu hıza ayak uydurması ve kendilerine rekabet içinde bir yer bulması gerekmektedir. Yeniliğe açık olan ülkelerin kendilerine bir yer bulması daha kolay olacaktır. Bu kolaylığı sağlayan iki önemli beceri ise yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerileridir. Bu becerilerin geliştirilmesi için önemli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle ilkokul seviyesindeki çocukların yaratıcılıkları çok yüksektir ve öğrenmeye açıktırlar. Öğrenmeye açık olmaları ise girişimcilik becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlayacaktır. Çocuklarda bu becerilerin kazandırılması için sınıf öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir.

Eğitim, insanın kişiliğini doğru bir biçimde kazanmasında önemli bir araçtır. Düşünen ve üreten bireyler yetiştirerek geleceğine yön veren ülkeler eğitim sistemlerini geliştirmek durumundadırlar. Bu eğitim sistemleri, öğretmenler programı doğru bir şekilde uygular, eğitim ortamını uygun şekilde düzenler, aktif, risk alabilen, özgün düşünebilen bireyler yetiştirmeyi hedefler.

Öğretmenlerin kendi mesleki yaşamlarını geliştirmeleri, özgün projeler üretip uygulamaları, risk alabilen öğrenciler yetiştirmeleri, iş birlikçi sınıf ortamı oluşturmaları, insiyatif ve risk alabilen öğrenciler yetiştirmelerinde girişimcilik ve yaratıcılık becerilerinin önemi çok büyüktür. Girişimcilik becerisinde öğrenciler, insiyatif alma ve risklerden kaçınmaz, yaratıcılık becerisinde ise özgün ürünler üretirler. Bu sayede öğrenme- öğretme sürecinde karşılımlarına çıkan sorunlara fikir üreterek çözüm bulabilir ve süreci daha aktif yönetebilirler.

Ülkemizde 2005-2006 eğitim öğretim döneminde uygulamaya konulan yapılandırmacı yaklaşımla öğrencilerin merkezde olduğu bir anlayış benimsenmiştir. Bu anlayış doğrultusunda bazı beceriler kazandırılması hedeflenmiştir. Bu becerilerden iki tanesi yaratıcı düşünme ve girişimciliktir. Yaratıcı düşünme becerisi ile öğrencilerin öğrenme- öğretme sürecine aktif katılımı, ürün tasarlaması, çağdaş bir anlayışla bu sürece katılımı hedeflenmektedir. Girişimcilik becerisinde ise yine öğrenme- öğretme sürecine çağdaş bir anlayışla katılımı, risk alabilmesi ve problem çözebilmesi, plan yapması, planı uygulamaya koyması beklenmektedir. Öğrenciler bu becerileri kazandıklarında olaylara farklı bakış açılarından bakan bireyler olabileceklerdir. Bu doğrultuda sınıf öğretmenlerine önemli işler düşmektedir.

Sınıf öğretmenleri bu becerileri kazandırmak için Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri öğretim programlarını dikkate alabilir. Bu derslerin genel amaçlarına bakıldığında, öğrenciye okulu, çevreyi, meslekleri tanıtmaya, çalışma hayatının toplum için öneminden bahsetme, ekonominin temel kavramlarını tanıtmaya gibi misyonları olduğu söylenebilir (Yazıcı, 2021). Bu misyonlar, girişimcilik becerisini destekler.

Girişimcilik, büyük ekonomilerin gelişimini destekleyen önemli bir kuvvet olarak öne çıkmaktadır. Bu potansiyeli en iyi şekilde değerlendirebilmek için, ülkenin girişimcilik ekosisteminin, politikalarının ve stratejilerinin güvenilirliğinin sağlanması kritik öneme sahiptir. Ayrıca, öğretmenler de geleceğin girişimcilerini yetiştirme ve mevcut yeteneklerini geliştirme konusunda önemli bir rol üstlenmektedir (Köstekçi, 2016). Öğrencilerin girişimci olarak yetişmesi, girişimci bir öğretmene bağlıdır.

Bütün bu durumlar göz önüne alınarak, literatür tarandığında girişimci öğretmen ile ilgili eğitim alanında pek fazla bulguya rastlanmamıştır. Girişimcilik ve farklı değişkenler üzerine araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Ancak eğitim alanında yapılan araştırmaların öğretmen adayları veya öğrencilerden görüş alınarak yapıldığı anlaşılmıştır. Öğretmenler üzerine yapılan araştırmaların azınlıkta olduğu ve branş öğretmenlerinin tercih edildiği görülmüştür. Girişimcikle beraber ele alınan bir diğer değişkenin ise yansıtıcı düşünme ve eleştirel düşünme olduğu görülmüştür. Bütün bu bulgulardan hareketle sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen özellikleri ve yaratıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesine gerek duyulmuştur.

Çalışmanın problem cümlesi “Girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında ilişki var mıdır?” olarak belirlenmiştir. Bu probleme cevap oluşturmak için aşağıda alt problemler oluşturulmuştur.

1. Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen özellikleri ne düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ne düzeydedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik öğretmen özellikleri çeşitli değişkenler üzerinde (cinsiyete, yaşa, mesleki deneyime, öğrenim durumuna, anne-baba eğitim düzeyine, kitap okuma sıklığına) anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri çeşitli değişkenler üzerinde (cinsiyete, yaşa, mesleki deneyime, öğrenim durumuna, anne- baba eğitim

düzeyine, kitap okuma sıklığına) anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları yaratıcı düşünme eğilimlerini yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Girişimcilik olgusu, çocukların hayatına çok küçük yaşlarda girmelidir. Bu durumda çocuk, çok küçük yaşlarda bu kavramı benimseyecek ve içinde olan girişimcilik davranışının çıkmasına teşvik edilecektir. Bu kavrama aşına olan çocuğun, ileriki yaşlarda girişimcilik çekinceleri oluşmadan son bulacak ve çocuk kariyerini buna göre oluşturacaktır (Turan vd., 2021). Çocuğun girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi, sınıf öğretmeninin girişimci öğretmen davranışlarını barındırmasıyla gerçekleşecektir. Aynı şekilde bir çocuğun yaratıcı düşünme becerisini geliştirmesi ve ileriki yaşamında yaratıcılığını kaybetmemesi ilkökul seviyesinde aldığı eğitimle mümkündür. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olması bu noktada önem arz etmektedir.

Araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin belli değişkenler üzerinden incelenmesidir. Bu değişkenler, sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, öğrenim durumu, mesleki deneyimi, anne eğitim düzeyi, kitap okuma sıklığı, baba eğitim düzeyidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde yapılan çalışmalara bakıldığında girişimci öğretmen ile ilgili pek bir bulguya rastlanmamıştır. Girişimcilik becerileri üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde ise, öğretmen adaylarından ve öğrencilerden görüş alındığı bulgulanmıştır. Öğretmenlerden görüş alınarak yapılan çalışmalar çok az olmakla birlikte görüş alınan öğretmenler branş öğretmenleridir. Sınıf öğretmenlerine rastlanmamıştır.

Yaratıcılık, öğretmenlik mesleğinin önemli öğelerinden birisi olarak görülmektedir. Öğretmen, yaratıcılığı aktif şekilde kullandığında sınıf ortamında çocuğa öğretmek istenen bilgi kolaylaştırıcı şekilde öğretilir. Yaratıcı öğretmen, çocukları eşsiz ve biricik görür, yaratıcılığı değere dönüştürür. Olaylara farklı bakış açılarıyla bakmasıyla ise birçok problemin üstesinden gelir (Memduhoğlu vd., 2020). Öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerileri eğilimlerinin yüksek olması öğrencilere de olumlu şekilde yansıtacak ve eğitim ortamını, eğitimi daha kaliteli bir hale getirecektir.

Girişimcilik eğitimi, sahip olunması gereken becerilerden bir tanesidir. Avrupa Birliği eğitim raporlarında girişimcilik becerilerinin okul öncesi dönemden yükseköğretime kadar önemle üzerinde durulması gerektiği belirtilmiştir (Mentiş Taş & Ataseven, 2021). Girişimcilik eğitiminin verilebilmesi, öğretmenin aktif yapılandırmacı olmasına bağlıdır. Girişimcilik becerisi özelliklerine sahip olan öğretmen, girişimci öğretmendir. Girişimci sınıf öğretmeninin, bu eğitimi vermesi ilkokul seviyesinde büyük önem arz etmektedir.

Literatürde yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerileri ile ilgili çok az sayıda araştırma oluşu sebebi ile bu çalışmanın literatürdeki boşluğu doldurmaya yardımcı olabileceği düşünölmektedir. Sonraki süreçte konu ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılara da yardımcı olabileceği düşünölmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin ölçme araçlarında yer alan sorulara doğru ve içten şekilde yanıt vereceği varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının istenen özellikleri doğru bir şekilde ölçeceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma “Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği” ile “Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği” maddelerine verilecek yanıtlarla sınırlıdır.
- Araştırma grubu 2023-2024 eğitim öğretim yılında Gaziantep ili şahinbey ve şehitkamil ilçelerinde devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır.
- Araştırma bulguları ölçeklerde yer alan maddelerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Beceri: Öğrencilerde; öğrenme sürecinde kazanması, yaşama aktarması ve geliştirmesi tasarlanan bilgilerin uygulamaya yönelik kullanılmasını ifade eder. Kazanılan beceriler vasıtasıyla bilginin kullanılması, problem çözme, düşünme, kas-zihin koordinasyonu uygun yöntemi uygulama, başkalarına aktarma aktif şekilde gerçekteşir (MEB, 2015).

Girişimcilik ve İnsiyatif Alma: Bu yetkinlik, bireyin; sosyal ilişkilerde, iş dünyasında, iletişimde, toplumsal veya ticari etkinliklerde ve bunlara benzer alanlarda talep görebilecek ürünü etik davranışlara uygun şekilde ortaya koyarak pazarlama becerisidir (MEB, 2018).

Girişimci Öğretmen: Öğretim ortamını kendi özgü biçimde düzenleyen, gerektiğinde risk alabilen ve riskten kaçınmayan, geleceğe yönelik plan yapan ve bunu uygulayan, yaratıcılığını kullanan ve öğrencilerinin yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerini geliştiren,

proje yöneten, ortamda ihtiyaç duyulan şeyi fark edip harekete geçebilen ve bunları yaparken sürekli kendine yenileyen ve çağın gerisinde kalmayan her daim önde giden, öncü olan öğretmendir.

Girişimcilik Becerisi: Bireyin yaratıcılığını kullanması, risk alması, plan yapma, proje yönetmesi ile birlikte düşüncelerine eyleme dökübilmesidir.

Problem Çözme: Karşılaşılan sorunların üstesinden gelmek için, gerekli bilgi, beceri, donanım, deneyim süreçlerini eşzamanlı olarak organizmayı belirsizliklerden kurtarma süreci olarak tanımlanmaktadır (Hotaman, 2008).

Yaratıcılık: Hedeflere ulaşmak için plan yapma, proje yönetme, fikir üretme ve özgün olmaktır. Ürüne olan ihtiyacı fark edip, özgün ürün ortaya koyma yeteneğidir.

Düşünme: Gözlem, tecrübe, sezgi, akıl yürütme ve diğer kanallarla elde edilen bilgiyi harmanlayıp şekillendirmenin disiplini edilmesidir (Özden, 2021).

Yaratıcı Düşünme Becerisi: Yaratıcılığı eyleme dökübilme becerisidir.

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde, konuyla ilgili kuramsal çerçeve ile yurt içinde ve yurt dışında yapılan bazı çalışmalara yer verilmiştir. Yapılan alan yazın taraması sonucunda, konuyla ilgili dolaylı olarak ilgisi bulunan çalışmalar da bu bölüme dâhil edilmiştir. Böylelikle araştırmanın, diğer araştırmalarla birlikte bir bütün içinde görülmesi sağlanacak ve kavramlar net olarak anlaşılacaktır. Kısaca bu bölümde; kuramsal çerçeve ile yurt içinde ve yurt dışında yapılmış, araştırmaya katkıda bulunabilecek bütün çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Girişimcilik Kavramı ve Tanımı

Latince “intare” kökünden gelen ve İngilizce’ de “entrepreneur” yani ilk başlayan, girişen anlamına gelen girişimcilik kavramı ilk olarak Fransızca’ da görülmüştür. Fransızca’ da “entreprendre” kökünden türeyen girişimcilik kavramının kökeni çok eski çağlara dayanmaktadır.

İnsan ırklarının ortaya çıkması ve hayata tutunma gayretiyle süregelen girişimcilik kavramı ilk olarak 16. ve 17. yüzyıllarda askeri alanda görülmüştür. 18. yüzyılla birlikte ekonomi ve işletme alanından yaygınlaşmıştır (Aktan vd., 2018). Eğitim sistemlerinin ve eğitim programlarının gelişmesiyle birlikte ise eğitim alanında görülmeye başlanmıştır. Tarihsel süreçte bakıldığında kabul gören ilk tanımı Fransız asıllı bir İrlandalı olan Richard Cantillon yapmıştır. Cantillon’ a göre; kar gütmek amacıyla bir iş ayarlayan ve bu doğrultuda risk alan kişi anlamına gelmektedir (Çakırcı, 2016).

Literatür incelendiğinde girişimcilik ile ilgili çeşitli tanımlara rastlanmıştır. Girişimcilik günümüzde sosyoloji, ekonomi, işletme, eğitim, finans, psikoloji gibi çeşitli alanlarda kullanıldığı için çok çeşitli tanımlara ulaşılması normal karşılanmalıdır. Hisrich vd. (2017) tarafından girişimciliğin tarihsel süreçteki tanımlarına yer verilmiştir. Bu tanımlara bakıldığında, ilk olarak orta çağda büyük ölçekli üretimlerin gelişmesi olarak tanımlanmıştır. 17.yüzyılda kamu yönetimiyle sözleşme yaparak kar ve zarar durumunun alınması olarak ifade edilmiştir. 1725 yılında Cantillon tarafından, riskleri alarak kar gütmek amacıyla iş ayarlama süreci olarak tanımlanmıştır. Beaudeau tarafından ise 1797 yılında riskleri üstlenme, organize etme, planlama ve yönetme süreci olarak ifade edilmiştir. 1803 yılında Jean Baptiste Say tarafından kazançların kapitalist olan kazançlardan ayrılması olarak tanımlanmıştır. Francis Walker ise 1876 yılında yönetsel yetenekleriyle kar sağlayan kişinin kapital ve faiz yöntemiyle

kar sağlayan kişiden ayrılması şeklinde bir tanım kullanmıştır. Günümüze yaklaştığımızda girişimcilik, fırsat sağlama ve bu fırsatı yakalamak için organizasyon ayarlama süreci olarak tanımlandığı görölmüştür.

Eğitim alanına bakıldığında ise girişimcilik eğitimini çevresindeki fırsatları fark eden, talep görebilecek ürünü ortaya koymak amacıyla plan yapan ve bu planı yönetip uygulayabilme becerisine ve yeteneğine sahip bireyler yetiştirmek olarak tanımlamak mümkündür. Girişimcilik; empati kurabilme, inisiyatif alabilme, risklerden kaçınmama, insan ilişkilerine uyumlu şekilde davranabilme, plan yapma, proje yönetme, ürünün gerekliliğini hissedebilme, pazar araştırması yapıp üretme gibi alt becerileri kapsayan bir alan olarak görölmektedir.

2.1.2.Girişimciliğin Dünyadaki Tarihsel Süreci

Dünyada girişimciliğin insanın varoluşuyla birlikte ortaya çıktığı düşünölmektedir. İnsanoğlu yaşamak için ekonomik bir çaba göstermiştir ve girişimciliğin temelinde de ekonomik çaba yatmaktadır. Bu açıdan bakıldığında girişimcilik farklı şekillerde sürekli olarak gelişerek günümüze ulaşan bir kavram haline gelmiştir. İlkel toplumlardaki avcılık ve toplayıcılığın tarım toplumuna dönüşmesi de bir girişimcilik örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa’da 18.yüzyıl ile 20.yüzyıl arasındaki dönemi kapsayan modern geçiş süreci girişimciliğin tarihsel ve kültürel gelişimi açısından önemli kabul edilebilir. Bu dönemden sanayi dönemine kadar olan süreçte girişimcilik çalışmaları hızla ölkeler arasında yayılmıştır. Her ölkenin kendi kültürüne göre yenilikler olmasıyla birlikte ortak yenilikler de görölmüştür. Bu yenilikler insanların ve ölkelerin gelişiminde ekonomik rahatlığı da beraberinde getirmiştir. Modern dönemde localar ekonomik faaliyetlere verilen desteği bir miktar engellemiştir. Bu dönemde kalkınmaya fazlaca önem verilmiş ve bu önem sayesinde girişimciliğin hedefi insanoğlunun da bakış açısıyla birlikte değişmiştir. Yeni girişim alanları, yeni girişimciler ve hatta örgütsel olarak kurumların beraber faaliyet gösterdikleri alanlar meydana çıkmıştır. İkinci dönem olarak ise post-modern dönem görölmüştür. Bu dönemde küçük ve bireysel girişimlerin daha önemli olduğu kabul görmüştür. Girişimcilik uygulamaları gelişerek yenilenmiştir. Bu yenilikle birlikte girişimcilik formları oluşturulmuştur. Bu girişimcilik formlarını üç farklı kategoride ele almak mümkündür. Birincisi, bireyin kendi eylemlerini yönlendiren bireysel odaklı girişimcilik; ikincisi, bireylerin kendi işlerini kurarak gerçekteştirdikleri küçük ölçekli girişimcilik; üçüncüsü ise bir kurumun toplu davranışlarını ifade eden kurumsal girişimciliğdir (Fayolle vd., 2005).

Dünyadaki bu girişimcilik faaliyetleri Henry Ford’un 1863 yılında otomobil yapabileceğine inanması ve kendi evinde motorunu ürettikten sonra ilk otomobili yapmasıyla

başlamıştır. Walt Disney'in 1901 yılında odasındaki fareyi gördükten sonra ondan esinlenerek "Mickey Mouse" isimli çizgi karakterini oluşturması ve işi büyütmesiyle, günümüzde ise "Alice Harikalar Diyarında", "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" çizgi filmleriyle gelişerek çizgi film dünyasında dev haline gelmesiyle devam etmiştir. Enzo Ferrari'nin işçi olarak çalışmasıyla yarışlara katılması ve elde ettiği başarılarından sonra kendi arabasını üretmesi ise girişimciliğin gelişmesine örnektir.

Çin, Japonya ve Kore gibi uzak doğu ülkelerinde ise girişimcilik önemli bir yer tutmuştur. Uzak doğuda girişimcilik faaliyetleri okullar bünyesinde görülmüştür. Özellikle Çin, mühendislik ve bilim için araştırmanın önemini fark edip Aliexpress, Amazon gibi teknoloji şirketlerini kurarak girişimcilik faaliyetlerine örnek olmuştur.

2.1.3. Girişimciliğin Türkiye'deki Gelişimi

İlk Türk toplumlarında göçebe hayatın olmasıyla atların evcilleştirilmesi, tarım toplumuna geçişle su kanallarının yapılması, ilk kitabelerin oluşturulması ve alfabe geliştirilmesiyle yazının kullanılması, ilk Türklerin savaşçı yapılarından ötürü ok, yay ve kılıcı usta olarak kullanmaları ve demiri işlemeleri, yazının bulunmasıyla kütüphanelerin oluşturulması, matbaaya geçişle yazılı metinlerin arttırılması önemli girişimcilik uygulamaları olarak görülebilir. Selçuklu ve Osmanlı Devletleri döneminde ahilik ve lonca teşkilatlarıyla sanat, zanaat alanlarında esnafların örgütlü şekilde faaliyet göstermeleri girişimcilik açısından önemli bir görevdir.

Osmanlı Devleti'nde 1810 yılında Beykoz Tesisleri'nin askeri kundura, çizme gibi mallar üretmesi, Feshane Tesisleri'nin 1835 yılında fes, çuha, battaniye üretmesi, 1845'te Hereke Fabrika Tesisleri'nin saten, kadife, ipek kumaşları üretmesi devlet bünyesinde yapılan girişimcilik faaliyetleri olarak görülebilmektedir.

Cumhuriyet Dönemi'nde de devlet bünyesinde ve özelde girişimcilik faaliyetleri devam etmiştir. Zihni Derin'in 1924 yılında Çay Araştırma Enstitüsü'nü kurması, Nuri Demirağ'ın önce sigara kâğıdı üretmesi ve ilk fabrikalarını açtıktan sonra demiryollarını yapması ardından inşaat işleriyle uğraşması ve havacılık sanayisinde ilk temel atarak önemli atölyeler kurması, Vecihi Hürkuş'un ilk Türk yapım uçağı üretmesi bu girişimcilik faaliyetlerine örnek olarak verilebilir. Mehmet Kemal Dedeman'ın turizm yatırımlarına öncülük eden ilk isim olması ve turizm sektörüne gelişim sağlaması, Sabri Ülker'in ilk çikolata ve bisküvi üretiminde modern teknolojiye yararlanması ve bu konuda öncülük etmesi, İzzet Baysal'ın ilk döküm fabrikasını üretmesi girişimcilik örneklerinden bir kaçıdır.

2.1.4.Girişimcilik Eğitimi

Girişimciliğin eğitimle birlikte gelişebileceği ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte girişimcilik eğitim alanında yerini almaya başlamıştır. Öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren sistematik bir şekilde yetiştirilmesi, yaratıcılıklarının ve girişimcilik becerilerinin desteklenmesi, girişimcilik ile ilgili atölyeler veya pratik yapabilecekleri öğrenme alanlarının sağlanması önemlidir. Günümüzde tüm eğitim kademelerinde yer verilmesi gereken önemli bir beceri alanı durumundadır.

Girişimcilik eğitimi bakımından ilk faaliyetler Japonya'da 1938 yılında Emeritus isimindeki bir kişinin küçük işletmelere verdiği eğitimle birlikte başlamıştır. Aynı yıl içinde üniversitelerde farklı isimler tarafından girişimcilik eğitimi verilmeye başlanmıştır. Girişimciliğin daha fazla önem kazanmasıyla beraber 1971 ve 1972 yıllarında yüksek lisans ve lisans eğitimleri verilmiştir. Bütün bu gelişmelerle beraber 1980'li yıllarda girişimcilik eğitimi müfredat içinde yer almaya başlamıştır (Ayar, 2019).

Girişimcilik eğitimi çeşitli ülkelerde farklı zamanlarda yaygınlaşmaya başlamıştır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri ile Kanada'da 20.yüzyılın sonlarına doğru, Hollanda'da 2000 yılında, İngiltere'de 2004 yılında, Danimarka'da 2009 yılında, Belçika'da 2011 yılında yapılmış çalışmalara rastlanmıştır. Ülkemize baktığımızda ise girişimcilik eğitimi 2009 yılında "Girişimcilik Dersi ğretim Programı" ile ortaöğretim kademesinde ele alınmaya başlamıştır (Tarhan & Kılıç, 2017).

Türkiye'de girişimcilik eğitimlerine Hamidiye Ticaret Mektebi ile başlanmıştır. Bu okul 1883 yılında günümüzde verilen girişimcilik eğitimlerine benzer şekilde ğrenci yetiştirmeyi amaçlayarak eğitim vermeye başlamıştır, işletme okulu olarak da bilinmektedir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte 1923 yılında kabul edilen milli iktisat anlayışını amaçlayan İzmir İktisat Kongresinde girişimciliğin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Kurtuluş Savaşı sonrası 1927 yılında da ekonominin kalkınması amacıyla ıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu ve 1934 yılında Sümerbank'ın kurulmasıyla da girişimciliğe olan teşvikin artması amaçlanmıştır. Eğitim alanında TBTAK, 1601 Yenilik ve Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programıyla sertifika programları başlatmıştır. 2010 yılında TOBB Ekonomi ve Teknoloji niversitesi girişimcilik lisans bölümü açmıştır (Yıldırım, 2020).

2005 yılında yapılandırmacı yaklaşımla birlikte değişen ğretim programlarıyla beraber ilköğretim kademesinde girişimcilik eğitimi doğrudan verilecek beceriler arasında yer almıştır. Girişimcilik becerisinin öğrencileri kazandırılması amacıyla disiplinler arası bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu da öğrencilerin girişimcilik becerisini kazanabilmesi için her sınıf seviyesinde artan bir şekilde eğitim alacaklarını göstermektedir. 2018 yılında yenilenen ğretim

programlarının ilköğretim kademesinde girişimcilik becerisine, inisiyatif alma ve girişimcilik adıyla yer verilmiştir. Türkiye Yeterlikler Çerçevesi Programında da bu beceri sekiz anahtar yetkinlik arasında yerini almıştır.

Sosyal bilgiler, hayat bilgisi ve fen bilgisi dersleri öğretim programında da girişimcilik becerisinin temel bir beceri olarak yer aldığı programda görülmektedir (MEB, 2018). Öğretim programlarının ortaöğretim kademesine bakıldığında ise girişimcilik becerisinin seçmeli ders olarak verildiği ve Girişimcilik Dersi Öğretim Programı'nın oluşturulduğu görülmüştür. Girişimcilik eğitiminin sadece formal eğitim olarak değil informal eğitim olarak da verildiği ve bunun için çeşitli kurum ve kuruluşlar olduğu da görülmüştür.

2.1.5.Girişimci Öğretmenlerin Temel Özellikleri

J. Holland, insanları mesleki ilgilerine göre kişilik tiplerine göre ayırmıştır. Bu kişilik tipleri, gerçekçi, araştırmacı, sosyal, gelenekçi, sanatçı ve girişimci tiptir. Girişimciler başkalarını ikna etmekten ve liderlik etmekten hoşlanan kişilerdir. Tamamen finansal kazanca odaklanmayı gerektiren aktiviteleri tercih ederler ve yeteneklerini abartabilirler. Girişimci çevrede ise insanlar başkalarını ikna edebilir ve yönetebilirler. Ekonomi ve finans konuları, güç, statü bu çevrelerde oldukça önemlidir (Şahin, 2019).

Girişimcilik becerisi, Eric Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına göre 3-6 yaş kapsayan ve okul öncesi dönem olan çocukluk döneminde başlamaktadır. Bu evreye "girişimciliğe karşı suçluluk" adını vermiştir. Bu dönemde çocuk merak ve araştırma duygusunu tatmin etmek ister ve çevresiyle iyi ilişkiler kurar. Çocukların bu yaşlarda cesaretlendirilmeleri ve yaptıkları işlerin desteklenmesi, hatalı bir şey yaptıklarında anlayış gösterilmesi önemlidir. Çocuğa merak ve keşif duygusunu tatmin edebilmesi için gerekli yaşantılar hazırlanmalıdır. Çocuk, ilişkide olduğu yetişkinden anlayış gördüğünde bağımsız hareket edebilecek ve isteklerini söylemekten çekinmeyecektir. Bu ise çocuğun girişimcilik becerisinin ileriki yaşlarda gelişmesi ve bu evreyi sorunsuz bir şekilde atlatabilmesi için önemlidir. Bu evredeki çocuk, merak ettiği her şeyi sorgular, bilmek ister, araştırır, sorumluluk almak ister ve birtakım girişimlerde bulunur. Çocuk bu davranışlarının hatalı olduğunu hisseder veya çocuğa davranışlarının hatalı olduğu hissettirilir, inandırılırsa suçluluk duyar ve evreyi sağlıklı tamamlayamaz. Çocuğun yaptığı işler yetişkinler tarafından engellenmemeli veya eleştirilmemelidir. Çocuğun girişimcilik becerisinin desteklenmesi için, çocukların bir şeyler yapmaları için cesaretlendirmek veya çocuklara destek olmak, uygun ortamlar hazırlamak önemlidir. Çocuğa yanlış davranışın doğrusunu bulması için destek olunmalı, o yapamaz veya

onu yapma, o dokunamaz veya ona dokunma şeklinde yasaklar konulmaması gerekir (Ulusoy vd., 2016).

Girişimcilerin temel özellikleri yıllara göre bilim insanlarınca şöyle açıklanmıştır. 1848 yılında Mill, girişimcileri risk alanlar olarak tanımlamıştır. 1917 yılında Weber, biçimsel otoritenin kaynağı olma, 1934 yılında Schumpeter yenilikçi ve ön ayak olan, 1954 yılında Sutton sorumluluk almaya istekli olan, 1959 yılında Hartman biçimsel otoritenin kaynaklığını yapan olarak tanımlamıştır. 1961 yılına gelindiğinde McClelland risk alan ve başarı güdüsü olan, 1963 yılında Davids hırslı olan, bağımsızlık isteği duyan, sorumluluk alan ve özgüvenli olan, 1954 yılında Pickle insan ilişkileri gelişmiş, iletişim becerisi güçlü, teknik bilgi bağlamında yeterli olan olarak tanımlamıştır. 1965 yılında Litzinger risk tercih eden, bağımsızlık duygusu gelişmiş, tanınan, babacan ve liderlik becerisi gelişmiş olarak tanımlanmıştır. 1965 yılında Schrage doğru algılayan, güç motivasyonu kuvvetli, gerginliğin performansı azalttığını fark eden, 1971 yılında Palmer ise risk ölçen tanımlarını kullanmıştır. 1971 yılında Hornadey ve Aboud, başarı güdüsü ve özerkliği gelişmiş, saldırganlık özelliği güç ve tanınma olarak tanımlamıştır. 1973 yılında Winter, güç ihtiyacı olarak tanımlamıştır. 1974 yılında Borland içsel güç odağı olarak tanımlamıştır. Yine 1974 yılında Liles başarı ihtiyacını tamamlayan bireyler olarak tanımlamıştır. 1977 yılında Gasse kişisel değerlere dönen bireyler olarak tanımlamıştır. 1978 yılında Timmons güdü ve özgüvenleri yüksek, amaca dönük, orta düzeyde risk alan, kontrol odağı, yaratıcı ve yenilikçi bireyler olarak tanımlamıştır (Yazıcı, 2014).

Girişimci öğretmenlerin genel özelliklerini kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1. Yenilikçi olan ve öğrencileri için yenilikçiliği destekleyen,
2. Değişim odaklı,
3. Yaratıcı olan, yaratıcılığı destekleyen,
4. Risk alabilen,
5. Duygusal zekâya sahip olan,
6. Eleştirel düşünebilen,
7. İyi iletişim becerisine sahip olan,
8. Davranış ve kuralları konusunda azimli ve kararlı olan,
9. Problemleri kolaylıkla çözebilen,
10. Fırsatlara odaklanan ve fırsat yaratması gerektiğinde çekinmeyen,
11. Kendine güvenen ve güvenilir olan,

12. Plan yapan ve planı uygulayan,
13. Ürünün gerekliliğini sezebilen,
14. Yüksek başarı güdüsüne sahip olan,
15. Elinde kaynak veya sermaye olmamasına rağmen başarılı işler yapabilen bireyler olarak sıralayabiliriz.

Girişimci insanların kişilik yapıları, onların diğer insanlardan ayırt edilmesini sağlar. Girişimci kişilerin özellikleri, farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlar içinde ortak olan görüş bu bireylerin kişilik özelliklerinde, özgüven, yaratıcılık, çabuk karar verebilme becerisine sahip, risk alan, analitik düşünebilen ve problem çözebilme becerisine sahip olduğudur (Bozkurt, 2007).

Risk alabilme, sonuçların neler olabileceğini bilmeden davranma veya belirsiz koşullarda karar vermek olarak tanımlanabilir. Girişimcilik becerisine sahip bireylerin risk alma eğilimleri şans değişkenine bağlı olarak veya riskin kişinin yeteneği olduğu durumlara göre farklılaşabilmektedir. Bunu şöyle örnekleyebiliriz; karşımızdaki kişiye sağ mı sol mu dediğimizde verecek cevabı şansa bağlıyken, öğrencilere haber verilmeksizin sözlü yapılması öğrencilerin bilgi ve yeteneklerine bağlıdır. Girişimci bireyler ikinci örnek verdiğimiz durumda risk almaya daha yatkın görülmektedirler. Girişimci bireylerin risk almaları çoğu zaman başarılarını olumlu olarak etkilerken “cahil cesareti” veya “gözü kara olma” durumlarında olumsuz olarak görülebilmektedir. Bu durumlarda risk karşısında belirsizlik durumu ortaya çıkabilmektedir.

Özgüven, girişimcilik becerisine sahip bireylerin el attıkları hemen her işlerin altından kalkabilmesini sağlayan ve bu işleri başarabileceklerine olan inançlarına denebilir. Özgüveni yüksek olan insanlar kendilerine güvendikleri için giriştikleri işlerde diğer insanlara göre daha başarılı olabilirler.

Girişimci bireylerde yenilikçi olmanın da belirtiler özellikler içinde ortak özellik olarak görüldüğü anlaşılmıştır. Girişimci öğretmenler, hazırda bulunanın aksine olmayanı da bulup çıkaran ve farklılık yaratan kişidir. Girişimcilik becerisine sahip olanlar, önlerine çıkan fırsatları analiz edip, bu fırsatları değerlendirebilirler.

2.1.6. Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik becerisi bir disiplin olarak değerlendirilebilmekte ve doğuştan gelmesi veya sonradan kazanılmasıyla ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmaktadır. Ancak tüm bu görüşler

sonucunda girişimcilik becerisinin sonradan öğrenilememesi gibi bir durum söz konusu olmadığı anlaşılmış ve girişimcilik eğitimleri önem kazanmaya başlamıştır (Tağraf & Halis, 2008).

Girişimcilik eğitimi, girişimci beceriye sahip olarak yetiştirilmek istenen öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren sistematik bir biçimde eğitilmesini, yaratıcılık, yenilikçilik ve girişimcilik becerilerini oluşturmayı ve geliştirmeyi, girişimcilik kültürü oluşturarak ülke çapında etki sağlamayı, girişimcilik faaliyetlerini arttırmayı ve iş olanakları sağlamayı, ulusal olarak ekonomik kalkınmaya fayda sağlamayı amaçlamaktadır.

Girişimcilik eğitiminin ekonomik kalkınma ve sosyal kalkınma açısından çeşitli öneme sahip olduğu bilinmektedir. Ekonomik kalkınmanın itici ve önemli güçlerinden bir tanesi girişimcilik becerisinin sağlanması ve bunun eğitimle mümkün olmasıdır. Girişimciliğin içinde yer alan yaratıcılık, ekonomik kalkınmanın artmasını sağlamakta, ekonomik güce katkıda bulunmakta ve doğrudan ekonominin yükselmesini sağlamaktadır. Ekonominin kalkınma üzerindeki etkisi, motivasyonu ve içinde faaliyet gösterdiği girişimcilik sisteminin doğası girişimcilik eğitimi ile ilgilidir. Girişimcilik faaliyetleri yalnızca ekonomik kalkınmayı değil sosyal kalkınmayı da etkilemektedir. Girişimcilik becerisine sahip olanlar, toplumda yeni fikirler, ürünler, bakış açıları, hizmetler, projeler üreterek toplumun gelişmesini ve olumlu yönde değişmesini sağlamaktadırlar. Bu da yine girişimcilerin nitelikli olarak aldıkları eğitimle mümkündür (Artık, 2019).

Dünyada girişimcilik eğitimi 1990'lı yılların sonlarına gelindiğinde, girişimcilik kavramının daha önemli hale gelmesiyle önemli görülmüştür. Dünyadaki çeşitli ülkeler girişimcilik eğitiminin devlet politikası olarak görülmesini zorunluluk olarak görmüş ve devlet politikası haline getirmeye başlamışlardır (Ulucan, 2015).

Girişimcilik eğitimi, öğrencilere verilen teorik bilgilerle sınırlı tutulmamalıdır. Öğrencilerin elde ettikleri bilgileri günlük yaşamlarına aktarmaları, tecrübe ve deneyim sahibi olmaları önemlidir. Girişimcilik eğitimi, ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulmamalı, öğrenciler için kişisel gelişim olarak düşünülmelidir. Özellikle ilkökul döneminde çocuklar teorik bilgilere boğulduklarında çok çabuk sıkıldıkları için ağırlıklı olarak çeşitli pratik uygulamalar, etkinlikler yaptırılmalıdır. Bu amaçla öğrencilerin edindikleri bilgileri davranışa dönüştürmesi sağlanmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı, ilkokul seviyesinde öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemek amacıyla sosyal bilgiler, hayat bilgisi ve fen bilgisi öğretim programlarındaki kazanımların içerisinde bu becerileri yerleştirmiştir. Ortaöğretim kademesinde ise girişimcilik becerisi bir ders olarak verilmektedir. Bu ders kapsamında öğretim programı oluşturulmuştur. Bu öğretim programında girişimcilik derslerinin amaçları şöyle sıralanmaktadır.

1. Temel ekonomi bilgisine sahip olmalarını,
2. Girişimciliğin sosyal ve ekonomik hayat içindeki rolünü kavramalarını,
3. Yenilik yapmanın ve araştırmacı olmanın önemini kavramalarını,
4. Girişimcilikle ilgili temel kavramları tanımalarını,
5. Girişimcilik türlerini fark etmelerini,
6. İş kurarken kaynak nasıl toplanır fark etmelerini,
7. Girişimciliği teşvik eden faktörleri tanımalarını,
8. Girişimcilerin özelliklerini kendi özellikleriyle karşılaştırarak anlayabilmelerini,
9. Genç girişimcileri bekleyen iş fırsatlarının farkında olmalarını,
10. İş fikri geliştirme ve projeye dönüştürme sürecini anlamalarını,
11. İş kurma sürecinin temel adımlarını anlayıp iş planı hazırlayabilmelerini,
12. Kendi işini kurmanın avantajlarını ve dezavantajlarını anlamalarını,
13. İş etiği, sosyal ve hukuki sorumluluk bilincini artırmalarını,
14. İşletme kavramlarını, türlerini ve fonksiyonlarını anlayabilmelerini,
15. Girişimcileri destekleyen kurum ve kuruluşları anlamalarını,
16. Atatürk'ün girişimci ruhunu anlamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır (MEB, 2009).

Günümüzde girişimcilik becerileri ile ilgili eğitim Amerika ve Avrupa'da da ilk ve orta kademeli okullarda verilmektedir. Ülkemizde ise sadece ilk ve orta kademedeki değil üniversitelerde de verildiğine rastlanmıştır. Türkiye'de varlığını sürdüren üniversitelerin internet sitelerinden elde edilen bilgilerde girişimcilik eğitimi derslerinin içerik olarak kapsamının, dünyadaki üniversitelerle karşılaştırıldığında daha dar kapsamlı olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde üniversitelerde daha çok iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde ve genelde işletme bölümü kapsamında bu dersin verildiğine de rastlanmıştır. Girişimcilik dersinin, ilk ve orta kademelerdeki öğrencilere faydalı olabilmesi için öğretmen adaylarının önce eğitim fakülteleri ve devamında diğer fakültelerde bu dersi alması gerekmektedir. Bu nedenle üniversitelerde başta eğitim fakülteleri olmak üzere diğer fakültelerde yaygınlaştırılması ve hatta zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir (Karademir vd., 2018).

2.1.7.Girişimcilikte Öğretmenin Rolü

Özellikle ilköğretim kurumları ve sonrasında ortaöğretim kurumlarında girişimcilik becerisinin öğrencilere kazandırılması büyük önem arz etmektedir. Eğitim sistemimizde yapılandırmacı yaklaşımın kabul görmesiyle birlikte girişimciliğe verilen önem de artmıştır. Girişimcilik becerisinin öğrencilere kazandırılmasında öğretmenlere çok büyük rol düşmektedir. Öğretmenin bu rolünün yapılandırmacı yaklaşıma da uygun olması gerekmektedir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmen, öğrencisinin özelliklerini ve girişimciliği kabul etmektedir.

Öğretmenler, girişimcilik becerisi verilirken öğrencilerinin başarılarını takdir etmeli, başaracaklarına olan inançlarında kararlı olmalarını empoze etmelidir. Öğrencilerin iyimser ve daha güzel, doğaya saygılı dünya oluşturmada bir nevi dünyayı değiştirmede öğrencilerine bir tutum kazandırmalıdır. Öğrencilerine zorlu süreçler oluşturmaları ve öğrencilerinin zorluklarla baş edebilmesini, problem çözme becerilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır. Öğrenciler arasında olumlu yönde rekabetçilik, mükemmellik ve yetkin olma anlayışını kazanmalarına destek olmalıdır. Öğrencilerin sadece okuldaki başarıları değil, gerçek yaşamdaki başarıları da hissettirmelerini sağlamalıdır. Öğrencilerin girişimci fikirlerini uygulamaya geçirmelerinde yine en büyük rol öğretmenlere düşmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin girişimcilik becerilerini engelleyen unsurları da ortadan kaldırmaları gerekmektedir. Öğrencilerin özgün düşüncelerini sağlama ve özgün yöntemlerle geliştirdikleri fikirleri uygulamaya geçirmede öğrencilere destek olmalıdır. Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirecek, ikna kabiliyetlerini arttıracak ve risk alabilecekleri ortamlar hazırlayacak olan da yine öğretmenlerdir.

Girişimcilik becerisi kapsamında öğrencilerin, meslekleri ve çevrelerindeki yerleri tanımaları, başarılı girişimcileri tanıyacakları imkânlar oluşturulmalıdır. Ekonomi içindeki rolü ilköğretim seviyesinde öğrenmeleri yine öğrenciler için büyük önem arz etmektedir. Öğrenciler çalışan ve tüketici olarak üstlendikleri rolün bilincinde olmalıdırlar. Ekonominin temel kavramlarını öğrenmeleri ve girişimcilik eğitiminin kendi gelecekleri üzerindeki rolünü fark edebilmelerini sağlamak hususunda yine öğretmene önemli görevler düşmektedirler.

Öğretmen, öğrencilerin girişimcilik becerilerini desteklemek için öğrencilerin konuya ilgi duyacakları sorular yöneltmelerini sağlamalıdır, bu konuda öğrencileri teşvik etmelidir. Öğrencilerin bakış açılarını ortaya çıkarmalı ve öğrencilerin bakış açlarına değer vermelidir. Öğrencilerin fikirlerini yanlış veya kusurlu şekilde eleştirmemeli, yeniden düzenlemelerini sağlamalı, fikirleri arasında ilişkiler kurmaları sağlamalı, öğrencileri sonuca ulaşmaları için

teşvik edici bir tutum sergilemelidir. Öğrencilerine açık uçlu sorular sorarak fikirlerine sınırsız şekilde ulaşmalarını sağlamalı, çoktan seçmeli gibi yanıtı kısıtlı maddeler kullanarak öğrencilerin düşüncelerini sınırlandırmamalıdır. Öğrencilere kullandığı öğretim stratejileri konusunda esnek davranmalı ve öğrenciler de öğretim içeriğini değiştirmeleri konusunda yine esnek olmalıdır. Öğrencilere verdiği bilgileri sonuç olarak değil süreç olarak değerlendirilmelidir (Gönülcü, 2019).

2.1.8.Yaratıcılık ve Yaratıcı Düşünme Kavramları

Latince “creare” kökünden gelen ve “partum” olarak kullanılan ve İngilizce’ de “creative” manasına gelen yaratıcılık kelimesi “bir şeyleri var etmeyi sağlayan yetenek, bir şey var etmeye iten yatkınlık, her kişide var olduğu kabul gören” anlamına gelmektedir. Yaratıcılık kelimesinin literatürde oldukça fazla tanımı bulunmaktadır. Çok sayıda tanımı bulunması nedeniyle ortak bir tanıma ulaşamamıştır.

Cox (2018)’un yaptığı tanıma göre yaratıcılık, insan deneyiminin kalbinde olan fikirler üretme yeteneğidir. Yeryüzü, yaratıcılıkla dolu olan etkinler silsilesidir ve her nerede olunursa olunsun, yaratıcılığın menziline olunacaktır. Çok basit ürünlerle bile gösterişli tasarımlar yapılabilir, klasik el işlerinden çok üst düzey tasarımlara kadar yaratıcılık çeşitli şekillere bürünür ve hiç kimse tam olarak aynı şekilde tanımlayamaz. Herkesin yaratıcılık yeteneği farklı şekillerdedir.

Yaratıcılık, kişiye özgü üretme yeteneğini, problem çözme becerilerini, yeni ürünler ortaya koyabilme veya problemleri ürüne dönüştürme yeteneğidir. Yaratıcılık, sorunlar, problemler, imkansız veya yetersiz elemanlara duyarlı olma, güçlükler belirleyip bu güçlüklerle yönelik çözümler üretme, tahminler yapma, hipotezler kurup hipotezleri değiştirme, deneme, amaçlar ortaya çıkarma anlamlarına gelmektedir (Aslan, 2001).

Yaratıcılık, beyinde birçok bölümde yer alan ve sadece entelektüel bir insana yönelik olmayıp insanların tümünde var olan bir özelliktir. Aklın ve zekanın sistematik bir biçimde işlemesiyle var olmaktadır. Birden fazla işle ve disiplinlerle uğraşmak yaratıcılığı artırır. Dünyanın var olduğu zamandan bu yana en yaratıcı olunan zamanların, farklı disiplinler ve farklı düşünme becerilerinin aynı anda kullanıldığı ve sınırların geçilebilir olduğu zamanlardır. Yaratıcılık birikimle birlikte artar. Bu sebepten ötürü öğretmenler yaratıcılığı geliştirmek için deneyimlere açık olmalı ve çocuklara bu fikri kazandırmalıdır (Robinson, 2008).

Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme birbirine benzeyen ancak aynı anlama gelmeyen kavramlardır. Yaratıcı düşünmede fikir üretme süreci ön plana çıkarken, yaratıcılık yeni bir ürün geliştirme veya performans gösterme olarak tanımlanmaktadır. Yaratıcı düşünme, yaratıcılığın kapsamı içinde düşünülebilir (Aydın, 2019). Toplumsal hayatta kabul gören bütün meslekler yaratıcı düşünmeden beslenirler. Ülkelerdeki gelişmişlik seviyesine bakıldığında yaratıcı bireylere verilen destek arasında doğru orantı olduğu görülmektedir. Hem toplumsal hem de bireysel olarak gelişimin tamamlanabilmesi için yaratıcı düşünme olmalıdır.

Yaratıcı düşünme; farklı ve yeni fikirler, görüşler, düşünceler, hipotezler ileri sürme ve hayal gücünün kullanılarak yeni sonuçlara varabilme süreci olarak açıklanmaktadır. Olaylara ve yaşanan problemlere farklı bakıl açılarıyla çözümler sunarak olayların ve problemlerin üstesinden gelebilmektir (Wegerif, 2007).

Yaratıcı düşünme, bireylerin temel bir fikri veya kabul görmüş ürünü değiştirip birleştirebilme, yeni ve farklı ortamlarda kullanabilme ve kendi bakış açısından yola çıkarak değişik, oluşturulmamış ürünler ve bilgi üretme, küçük veya büyük buluşlar yapabilme becerisidir. Ayrıntılı düşünceler geliştirip sorunlara farklı ve özgün çözümler bulma, bütünsel yaklaşma, iraksak veya yakınsak düşünebilme gibi farklı becerileri de kapsamaktadır (Akyürek, 2013).

Yaratıcılık; farklı, özgüvenli, merakı yüksek, zekice ve sabırlı olmayı gerektiren, yeni ve farklı düşüncelere açık olup, elde edilen yeni ve farklı bilgileri kullanabilen, araştırıp sorgulama yapabilen ve problem çözme becerisine sahip olan özgün fikirlere sahip olabilme gibi faaliyetleri kapsayan bir beceridir. Yaratıcı düşünmeye bakıldığında ise bu faaliyetlerin tümünü kapsayan süreç olarak görülmektedir (Durnacı, 2019).

Tüm yapılan bu tanımlar incelendiğinde yaratıcılığın ve yaratıcı düşünmenin insan zihniyle ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bireylerin içsel dünyasıyla ilgili olan, düşsel kurguları ve insan zihnindeki tasarılar bütünüdür. İnsanın karşılaştığı olaylarda veya problemlerde diğer insanlardan daha farklı bakış açısıyla düşünmesi, herkes tarafından aynı görülen durumlarda dahi farklı düşünebilmektir.

Toplumda, yaratıcılığı köreltecek çok fazla problem durumu bulunmaktadır. Tüm bu problem durumları karşısında eğitim sahaları durmalıdır. Eğitim sahalarının uygulandığı yerlerde üretkenliğin gelişebilmesi ve ilerleyebilmesi mümkündür.

Yaratıcı düşünme, özgürlük, özgüven, öz düzen, risk alma eğilimi, belirsizlik karşısında tolerans, engellere karşı durabilme, sosyal kabule karşı fobi veya endişe duyulmaması gibi özelliklere de bağlıdır. Yaratıcılık becerilerinin doğuştan gelmekle birlikte, desteklenerek de arttığı bilinmektedir. Sahip olunan kişilik özellikleriyle beraber sonradan öğrenen beceriler de önemlidir. Bu beceriler farklı çalışmalarda da bahsedildiği gibi; problem çözme, yenilikçi olma, eleştirel düşünebilme, girişimcilik becerileri şeklinde sıralanabilir.

2.1.9.Yaratıcı Düşünme Modelleri

Yaratıcı düşünme farklı süreçlerden oluşmaktadır. Bazı bilim insanları yaratıcı düşünme süreçlerini aşamalara ve davranışlara ayırmışlardır. Bu bilim insanları ve ayırdıkları yaratıcı düşünme aşamaları ve davranışları aşağıda sıralanmıştır.

2.1.9.1.Thurman Mott'a Göre Yaratıcı Düşünme Aşamaları ve Davranışları

Thurman Mott, yaratıcı düşünmeyi dört aşamaya ayırmıştır. Bu aşamaları, hazırlık, kuluçka, ilham ve kontrol olarak isimlendirmiştir (Mott 1973 akt, Öncü, 1992).

Hazırlık Aşaması: Hazırlık aşamasının süresi kısa veya uzun olabilmektedir. Bu aşamada veriler toplanır, cevaplar aranır. Çeşitli sınamalar, yanılgılar bulunur.

Kuluçka Aşaması: Kuluçka aşamasında, zihin sürekli olarak düşünür ve hazırlık aşamasında elde ettiği materyalleri ve bilgileri sistematik olarak örgütler. Örgütlediği bu materyalleri ve bilgileri kişinin hayatı boyunca elde ettiği tecrübeleri ve fikirleriyle birleştirir.

İlham Aşaması: İlham aşamasında, kuluçka aşaması sonlandırılır ve tıpkı bir civciv gibi kabuğu kırılmaya hazırlanan fikirlerin yerini ilham alır. Fikir tıpkı beyinde yanan bir ampul gibi insan zihninde parlayarak aniden şimşek gibi çakar ve tüm problemlere çözüm bulunur.

Kontrol Aşaması: Kontrol aşaması, sürecin son aşamasıdır. Bu aşamada elde edilen sonuçlar değerlendirilir ve gerektiğinde düzeltmeler yapılır. Tüm elde edilen sonuçların doğruluğu ve uygunluğu test edilir.

2.1.9.2.Sidney J. Parnes'e Göre Yaratıcı Düşünme Aşamaları ve Davranışları

Uluslararası Yaratıcılık Araştırması Merkezi kurucu ortaklarından birisi olan Parnes, yaratıcı düşünmeyi beş aşama altında toplamıştır. Bu aşamalar şu şekilde sıralanabilir: problem belirleme, gerçeği anlama, fikir geliştirme, çözüm bulma ve kabul etme. (Parnes 1981 akt, Özden, 2021).

Gerçeği Bulma: Bu aşamada, nerede, ne zaman, neden, ne, nasıl ve kim gibi 5N 1K kuralını takip ederek, problemin niteliği hakkında bilinenlerin sistematik olarak listelenmesi önerilir. Bu soruların yanıtlarıyla problemin çerçevesi netleştirilmelidir.

Problemi Bulma: Bu aşamada, ana problem ve alt problemler tanımlanarak, problemin tanımının ve kökeninin doğru bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Bu adım, çözüm sürecinin temelini oluşturur.

Fikir Bulma: Burada, tanımlanan problemler için beyin fırtınası yapılarak, çok sayıda fikir üretilir. Her bir problem için alternatif çözüm yolları tartışılır ve değerlendirilir.

Çözüm Bulma: Bu aşamada, fikirlerin hangi kriterlere göre değerlendirileceği belirlenir. Değerlendirme kriterlerinin objektif olması sağlanarak, problemin en uygun çözümü belirlenir ve uygulanır.

Kabul Bulma: Bu aşama en son aşamadır ve burada harekete geçilir.

2.1.9.3.Graham Wallas'a Göre Yaratıcı Düşünme Aşamaları ve Davranışları

Graham Wallas yaratıcı düşünme aşamalarını dört alt başlığa ayırmıştır. Bunlar; hazırlık aşaması, kuluçka aşaması, aydınlanma aşaması, doğrulama aşaması olarak sıralanabilir (Wallas, 1996).

Hazırlık Aşaması: Bu aşamada, problemin derinlemesine anlaşılması ve araştırılması gerekmektedir. İlk olarak problem belirlenir ve anlaşılır, ardından problemin unsurları ve bu unsurlar arasındaki ilişkiler hakkında bilgi toplanır. Burada soruna mantıksal, analitik ve sistematik yaklaşım söz konusudur.

Kuluçka Aşaması: Bu aşama seçenekler üretme veya seçeneklere ulaşma süreci olarak tanımlanmaktadır. Burada karar verebilmek amacıyla yeni yollar ve seçenekler araştırılır. Zor problemler bir süreliğine kenara bırakılır ve farklı düşüncelerle uğraşılır. Sonra ise farklı bakış açısıyla işe geri dönülür. Burada bilim kontrolü yoktur.

Aydınlanma Aşaması: Aydınlanma aşaması çözüm aşaması olarak da görülmektedir. Burada sorunun çözümü için fikirler birdenbire gelir. Sorunun çözümü için parçalar bir araya getirilir ve bütünlük sağlanarak şimşek gibi aniden parlar. Bu ışığın sebebi dikkatli olarak geçirilen araştırma sürecidir. Bu aşamada düşünceler zihinde doğarlar, sentezlenirler.

Doğrulama Aşaması: Doğrulama aşamasında, problemin çözümü için kullanılacak olan yeni yöntem denenir. Akılcı ve bilincin ön planda olduğu bir aşamadır. Kişi geriye döner ve sorunu ve çözüm yolunun değerini araştırır. Ortaya çıkan fikrin uygulamaya konacak kadar önemli bir fikir olmadığı düşünülmektedir ve bu aşamada fikrin değeri için mantık yürütülür. Aşamaların sonucunda çok yaratıcı yeni fikirler ortaya çıkabilir.

2.1.9.4. Joseph N. Hermann'a Göre Yaratıcı Düşünme Aşamaları ve Davranışları

N. Hermann beyinin dört bölümden oluştuğunu ve bu bölümlerin ortak bir fonksiyona sahip olduğunu söylemektedir. Problem çözerken altı tane zihinsel meleke belirlemiş ve bu melekeleri de altı meslek grubu ile karakterize etmiştir. Bu meslek grupları; mühendis, yargıç, kaşif, dedektif, sanatçı ve prodüktördür (Özden, 2021).

Mühendis: Yeni fikirler üreten ve var olan fikirlerin pratik hale gelmesini sağlamaktadır.

Yargıç: Ortaya konulan fikirlerin içinden en makul olan fikri seçer.

Kâşif: Ortaya konulan problemler içinden asıl olan problemin ne olduğunu ortaya çıkarır.

Dedektif: Problemi parçalara ayırır ve tüm açılarıyla beraber düşünüp ele alır.

Sanatçı: Var olan probleme farklı bakış açılarıyla yaklaşır.

Prodüktör: Problemin çözülebilmesi amacıyla çözüm yolları dener ve taktik planlaması yapar, stratejiler geliştirir.

2.1.9.5. Ellis Paul Torrance'a Göre Yaratıcı Düşünme Aşamaları ve Davranışları

Torrance (1962)' a göre yaratıcı bireyi diğer bireylerden farklı kılan birçok özellik bulunmaktadır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir:

Yaratıcı olan insanlar cesur olurlar ve yanlış yapmaktan korkmazlar. Başkalarının farkındadırlar ve ilginç şeylere merak duyarlar. Gizemden hoşlanırlar aynı zamanda yalnızlığı da oldukça severler. Zor işlerle uğraşırlar, kararlarında ve düşüncelerinde bağımsız davranırlar aynı zamanda sezgileri oldukça güçlüdür. Dürüstlerdir, kararlı, duyarlı ve aynı zamanda üstünlük taslamayan tiplerdir, egoist değildirler. Sıkılgan değildirler, enerjiktirler. Duyarlı bireylerdir. Tuhaf alışkanlıkları vardır, hata buluculardır ve uzlaşıcı değildirler, inatçıdırlar.

Farklı olmaktan korkmazlar. Kafaları problemlerde doludur ve karmaşık fikirleri tercih ederler. Dış uyarılara açıktırlar. Espriden anlarlar. Başkalarını fikirlerine açıktırlar ve içtenlerdir. Kendilerine güvenirlere, öz güvenleri tamdır. Uzak hedeflerle uğraşır, küçük detaylara girmezler. Şüphelidirler ve saatleri saatlerine uymayabilir. Saftırlar ve bazen terbiyesiz olabilirler. Çok yönlüdürler, hayalperestlerdir.

2.1.9.6. Yaratıcı Düşünme Beceri ve Eğilimlerini Etkileyen Faktörler

Yaratıcılığı engelleyen faktörler bireysel engeller, örgütsel engeller ve toplumsal engeller olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır (Memduhoğlu vd., 2020).

Her insanın içinde doğuştan gelen ve desteklendiğinde çok iyi kullanılabilen yaratıcı bir güç vardır. Ancak bu gücün desteklenmesi bir yana engellendiği durumlar vardır. Bu engeller kişinin kendisiyle ilgili yani bireysel olabilir. Bunları; zeka, yetenek, güdülenme düzeyi, başa çıkma davranışı ve benlik algısı şeklinde sıralamak mümkündür.

Zeka: Yaratıcı ürünler ortaya çıkarabilmek için üst düzey zekaya gerek yoktur. Esnek ve akılcı düşünebilme yeteneği daha önemlidir. Ancak elbette belirli bir seviyede zeka gerekmektedir fakat bu seviyenin üst noktasıyla alakalı bir değerlendirme yapılmamıştır.

Yetenek: Yaratıcılık kişinin belirli bir seviyede doğuştan gelen yetenektir ve yaratıcı düşünme becerisini olumlu şekilde etkilemektedir. Kişilerin belirli yeteneklere sahip olması, yaratıcı ürünler ortaya koyabildiğini göstermiştir.

Güdülenme Düzeyi: İnsanların belirli bir alanda güdülenmesi yaratıcılığı etkilemektedir. Belirli bir oranda güdülenme olmasıyla yaratıcı düşünülebilecektir.

Baş Çıkma Davranışı: Kişilerin yüz yüze geldikleri sorunlar karşısında buldukları çözüm yolları çeşitli olduğu takdirde sorunun üstesinden gelebilmeleri daha kolay olmaktadır. Yaratıcı düşünme sabırlı ve sebatlı olarak meydana çıkar. Bu nedenle kişinin kararlılık göstermesi gerekmektedir, kararlılık göstermezse yaratıcılık yeteneği olsa da yaratıcılığını kullanma ihtimali düşüktür.

Benlik algısı: Pozitif ve güçlü bir benlik algısına sahip olmak, kişilerin yaratıcı düşünme becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerini sağlar.

Toplumsal etkenlere bakıldığında, bu etkenlerin zaman zaman yaratıcılığa özendirme yaptığı görülürken bazı konularda ise yaratıcılığı engellediği bilinmektedir. Baskıcı ve hiyerarşik engele sahip toplumların yaratıcılık ortaya çıkarması mümkün değildir.

Yaratıcılığı teşvik eden kültürel ortamın unsurları arasında, sınırdan olma hissi, yenilikçilik, etkili iletişim, adil rekabet ortamı, mentorluk, refah ve fikir özgürlüğü bulunmalıdır (Andreasen, 2019).

Sınırdan Olma Hissi ve Yenilik: Yaratıcı düşünme süreci, zihindeki çeşitli fikirleri bir araya getirerek yeni bir ürün ortaya çıkarana kadar sürekli olarak fikirleri ilişkilendirir.

İletişim: Yaratıcı düşünme süreci genellikle bireysel bir çabadır; ancak bu süreci zenginleştirmek ve güçlendirmek için diğer insanlarla iletişim kurmak ve fikir alışverişini yapmak önemlidir. Yaratıcı insanlarla etkileşimde bulunmak, daha özgün fikirler geliştirmeye yardımcı olabilir.

Adil Bir Rekabet Ortamı: Adil rekabet ortamları, yaratıcılığı teşvik eder. Yaratıcı düşünme becerisine sahip bireyler, rekabet ortamında kendilerini geliştirir ve en iyisini yapabilmek için çaba gösterirler.

Ustalar ve Hamiler: Yaratıcı düşünme becerisine sahip kişiler bağımsız ve bireysel olmayı tercih etmelerine rağmen eğitim ve destek yoluyla kendilerini geliştirirler. Bu kişiler kendine güvenir fakat yine de kendilerini eleştiren, mükemmeliyetçi olma eğilimleri vardır ve bu durum yaratıcılıklarını engelleyebilir. Hamiden gelen destek ve eğitimle manevi ve mesleki olarak mükemmeliyetçilik duygularıyla baş edebilirler.

Ekonomik Refah: Ekonomik olarak refahta olmak yaratıcılığı çok fazla açıdan besler. Zihinde yer bulan fikirler olgunlaşır ve pekişir ve kültürel kaynakları bir araya getirir.

Fikir Özgürlüğü: Yaratıcı olan kişiler fikir özgürlüğüne teşvik edildiğinde becerileri artar. Bu kişiler özgürce düşünme ortamına ihtiyaç duyarlar. Fikir zenginliğinin ve özgürce düşünme ortamının olduğu çevre yaratıcı fikirlerin ve ürünlerin ortaya çıkmasını sağlar.

Yaratıcılığı engelleyen çeşitli faktörler arasında şunlar da bulunur: özgüven eksikliği, hata yapma korkusu, eleştirilme endişesi, mükemmeliyetçilik, konformizm, sabırsızlık ve hızlı sonuç alma isteği, problemlere odaklanma zorluğu, motivasyon eksikliği, düşünsel çatışmalar, yeni fikirlere karşı direnç, savunma mekanizmaları (Doğan, 2015).

Ayrıca, toplumda yaygın olarak kabul gören şu düşünceler de yaratıcılığı engelleyebilir: sorunların tek ve doğru çözümü olduğu inancı, problemlerin sadece matematiksel veya parasal yollarla çözülebileceği düşüncesi, akıl, mantık ve başarı odaklılığının diğer faktörlerden daha önemli olduğu düşüncesi, sezgi, heyecan, yanılma ve başarısızlığın genellikle olumsuz olarak algılandığı görüş, hayal gücü ve fantezilerin zaman kaybı olarak görüldüğü anlayış, oyunun sadece çocuklar için olduğu inancı. Yaratıcılığın belli mekanlar dışında yapılamaz olması, işin daha önce başkaları tarafından denenmiş olması, kurallara aykırı olması veya risk gerektirmesi gibi koşullar da görülen farklı düşünce kalıplarıdır. Bu düşünce kalıplarının yıkılmasıyla toplumsal olarak engeller azalacak ve zamanla ortadan kalkacaktır.

2.1.10.Yaratıcı Düşünme Kişilik Özellikleri

Yaratıcılıkla ilgili çeşitli tanımlar olduğu için geliştirilen ölçeklerde de alt faktörler açısından bakıldığında farklılıklara rastlanmaktadır. Bu nedenle tanımlardaki farklılıklar gibi yaratıcı düşünme kişilik özellikleri de çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekillerde aktarılmıştır.

Alder (2004) bu kişilik özelliklerini kısaca şöyle sıralamıştır. Tarihte yaratıcı zekaya sahip olan dahiler, işlerini yaşayarak ve motivasyonla yaparlar. Başarılılardır ve kendilerini belirli bir alana adanır. Şans ve yaratıcılığın takdir gördüğü zamanlarda ve kültürlerde dünyaya gelmişlerdir.

Abbs'e (1989)' a göre; yaratıcı düşünme düzeyleri yüksek olan kişiler hayallerini çalışma şekillerine yansıtırlar. Bağımsızdırlar, aykırı ve kurallara uymaz kişiler olarak tanımlanırlar. Risk almaktan çekinmezler ve ilgi alanları oldukça geniştir. Bilişsel olarak esnekler ve yeni deneyimlere, fikirlere daima açıktırlar (Yılmaz, 2019).

Barron ve Harrington'a (1981) göre, yaratıcı düşünme becerisine sahip bireyler genellikle risk almayı göze alır ve içsel motivasyonları yüksektir, bağımsızlık kararlar alabilirler, sorgulayıcı ve kendilerine güvenlidirler, yüksek estetik değerleri vardır ve farklı bakış açılarına sahiplerdir (Şahin & Danışman, 2017).

Stein (2000)' e göre; yaratıcı düşünme özelliğine sahip bireylerde, başarılı olma, düzenli ortam ile motivasyon sağlayan, meraklı, öz gerçekleştirme yanlılığı, baskıya karşı dirençli olma, iş yapmaktan memnun olma, motivasyonun kaybetmeme, kendi disiplinini sağlama, sabır ve sebat sahibi olma, dirençli olma bir işi tamamlama, bağımsızlık duygusu ve eleştirilerinde yapıcı olan, zor tatmin olan ve çeşitli ilgilere sahiplik, duygu ve heyecana açık olan, estetik

değerlere sahip, yaratıcı olduğunun farkında olan, ekonomik değeri pek fazla önemsemeyen, insanlar arasında ilişkilere daha az ilgi duyan, önsüz ve duygusal olarak sezili olan, diğer bireyleri kolayca etkileyen ve ikna edebilen bireylerdir (Şahin, 2016).

Yaratıcı bireylerin görsel algıları güçlüdür. Kendine tanıtılan ve anlatılan şeyleri olduğu gibi kabul etmezler. Karmaşık fikirleri tercih ederler, estetik algıları güçlüdür. Mükemmeliyetçi olmaktan hoşlanırlar. Meraklıdırlar ve bağımsız olmaktan hoşlanırlar. Soru sormayı, araştırmayı ve üretmeyi severler. Cesaretlidirler. Proje yazmaktan ve yönetmekten, süreç sonunda ürün ortaya çıkarmaktan hoşlanırlar.

2.1.11.Yaratıcı Düşünme Kuramları

Düşünme kuramları, insan kişiliğinin alt yapısında neler olduğunu ve bu yapının bireylere has davranışlarından ne kadar sorumlu olduğunu açıklamayı amaçlar. Kuramcılar, kişilikte birbirinden farklı durumların nasıl meydana geldiğini açıklamaya çalışırlar. Burada yaratıcılığı çeşitli açılardan inceleyen bazı teoriler ve teorisyenler yer almaktadır.

2.1.11.1.Psikoanalitik Kuram

Bu kuram sistem olarak düzensiz bir kuramdır. Freud'un yapıtları başta gelmektedir. Freud, yaratıcılığın her insanda az veya çok bulunabildiğini, yaratıcılığı bir yetiden ziyade bilimsel olmayan alanlara bağlamaktadır. Bu kuram, yaratıcılığın ana kaynağı, güdüledi, sapmalara ve anlatım ürünleri ile en fazla ilgilenen kuramdır (Yavuzer, 1994).

2.1.11.2.Çağrışım Kuramı

Bu kuram, yaratıcı düşünmeyi daha çok çağrışımlarla açıklayan ve çağrışımlara dayandıran bir kuramdır. Sarnoff Mednic, bu kuramın önde gelen kuramcılarındandır. Bu kuramcı, yaratıcılık sürecini, olumlu denk gelmeler, benzerlikler ve aracılıklar yoluyla oluştuğunu savunmaktadır. Yaratıcı düşünme süreci, çeşitli çağrışım öğelerini bir araya getirerek yeni kombinasyonlar oluşturur. (Yavuzer, 1994).

2.1.11.3.Gestalt Kuramı

Köhler, Koffka, Wetheimer gibi isimler bu kuramın önde gelen kuramcılarıdır. Bu kuramda, yaratıcılık yerine “üretken düşünce” ile “sorun çözüme” kavramları kullanılmaktadır. Düşünmeyi oluşturan temeller birden fazla çağrışım zincirlerinden oluşmaktadır görüşüne karşılardır. Yaratıcı düşünen birey, problemin tüm unsurlarına bütünsel bir yaklaşım sergiler. Problemin tümünü anlar ve her bir parçayı yeni ve doğal bir bütünlük içinde değerlendirir (Çiftçi, 2002).

2.1.11.4. İnsancıl (Hümanist) Kuramı

Bu yaklaşım, varoluş felsefesinden esinlenen hümanistlik bir perspektifle öne çıkmaktadır. Hümanistlik yaklaşım, insanın doğasıyla ilgili yeni bilgileri ve tasarımları içermektedir. Bireylerin potansiyellerine büyük önem verir ve her bireyin kendi yaşamını istediği gibi yönlendirebileceğini savunur. Hümanistlik yaklaşım, insanın yaratıcı ve yapıcı gelişimini veya kendini gerçekleştirme sürecini doğal bir evrim olarak görür (Yavuzer, 1994).

2.1.11.5. Bilişsel Gelişim Kuramı

Bilişsel gelişim kuramının öncü isimlerine göre yaratıcılık, eş anlam ve zıt anlam arasındaki ilişkiyi vurgulayarak, bilgileri akıcı ve düzenli bir şekilde ayarlayabilme yeteneği, esnek düşünebilme kabiliyeti ve bu süreçlerde ortaya çıkan yeni ürünlerdeki özgünlüğü yakalayabilme becerisidir (Guilford, 1968).

2.1.12. Eğitimde Yaratıcı Düşünme

21. yüzyıl eğitim sistemleri incelendiğinde dünyadaki birçok ülkede yaratıcı düşünme becerisi, öğrencilerin öğrenmelerinin zorunlu olduğu beceriler listelerinde en üstlerde yer bulmaktadır. Her birey, yaratıcı düşünme becerisine sahip olarak doğar. Büyüdükçe, çevresel etkilerle ve farklı yetenekleriyle yaratıcı düşünme becerilerinin üstü kapatılır ve körleştirilir. Çocuklar 6 yaşlarında, hatta son zamanlarda 4-5 yaş aralığında, okulla tanışırlar. Okul hayatı boyunca çocukların yaratıcı düşünme becerileri desteklenerek bu körleşmenin önüne geçilmelidir. Yaratıcı düşünme becerisine sadece üstün yetenekli veya üstün zekâlı bireylerin, gençlerin sahip olduğu algısı yıkılmalıdır.

Türk Milli Eğitiminde vurgulanan genel amaçlar incelendiğinde yaratıcılığın pek çok yerde vurgulandığına rastlanmaktadır. Öğrencilerin geniş dünya görüşüne sahip, bağımsız düşünebilen, insan haklarına saygılı, sorumluluklarını yerine getiren, yapıcı, yaratıcı ve verimli olan bireyler olması istenmektedir. Okul ortamlarında bu isteğin sağlanması için, öğrencilerin özgürce hareket edebildikleri, özgürce düşünebildikleri, fikirlerinin yargılanmadığı ortamların oluşturulması gerekmektedir. Eleştirilerin yapıcı olduğu bir sınıf ortamı sağlanmalıdır.

Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerinin sağlanabilmesi için eğitimcilerin bu konuda fikir birliğine varması önem arz etmektedir. Yaratıcı düşünme becerileri okullarda bir ders olarak işlenmeli ve müfredatın bir parçası haline getirilmelidir. Yaratıcı düşünmeyi öğrenen çocuklar, farklı problemlere çeşitli çözüm yolları bulabilir, sağlıklı karar alabilir ve yeni ürünler üretebilirler. Bu nedenle yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesi hem bireysel hem de

toplumsal olarak göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir yer kaplar. Öğrencilere geleneksel eğitimdeki yakınsak düşünme yerine çağdaş eğitimde yer bulan iraksak düşünme yolları öğretilmelidir. Çocuklar bilgiyi aramanın yollarını keşfetmelidir.

Eğitimde yaratıcı düşünme sağlanabildiğinde, öğretmen sınıf ortamında olmadığı öğrenmeyi öğrenme sağlanmış olduğu için dahi öğrenmeler olabilecektir. Öğretmenin olmadığı ortamda çıkan sorunları dahi öğrenciler çözecek bir yol bulabilir veya beklenmedik durumlar karşısında gelen problemleri gidermeyi öğrenirler. Öğrencilerin çözümlerinin etkili olduğu görülür. Öğrenciler kendi başarılarının verdiği hazzın farkına varır ve bu başarıyı sınıftaki öğretmenlerine veya ebeveynlerine göstermek isterler.

Günümüzde öğrencilerin zamanlarını en çok geçirdikleri kurum olan okullar, öğrencilere farklı açılardan bakabilmeyi, sezgisel, bilişsel açılardan da gelişmelerini sağlar. Okullar yaratıcı okul fikrini benimsediklerinde bu sadece öğrenciler için değil küresel olarak da duyarlılık içerir. Yaratıcı okullarda demokrasi ve güven doğru şekilde işlemelidir. Çocukların hayal dünyasının sınırlarına karışılmaz ve saygı hâkim olur. Öğretmen sınıfta otoriter bir lider gibi değil de aksine yapılandırmacı yaklaşımda savunulduğu gibi öğrenciler için rehber konumunda olur.

Sınıf ortamlarında öğrencilerin algılarını geliştirmek amacıyla fiziksel olarak bazı uyarıcılar kullanılması da önemlidir. Sınıf ortamının fiziksel olarak düzenli olması öğrencilerin yaratıcılığını etkileyecektir.

2.1.13.Yaratıcı Düşünmede Öğretmenin Rolü

Yaratıcı düşünme becerisinin sağlanabilmesi için öğretmenin öncelikle iyi bir konu bilgisine sahip olması gerekmektedir. Öğretmen yaratıcılığı gereksinim olarak görmelidir ve eğitim ortamlarını öğrencilerin kendilerine özgür hissedecekleri ortamlar olarak düzenlemelidir. Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmek amacıyla;

1. Öğrencilerin algıları geliştirilmeli ve hafıza eğitimine önem verilmelidir.
2. Öğrencilere farklı bakış açılarıyla üretici düşünme becerisi kazandırılmalıdır.
3. Öğrenciler yeniliklere teşvik edilmeli ve yenilikleri arayıp bulmaları sağlanmalıdır. Bulduklarını anlatmaları ve yorumlamaları sağlanmalıdır.
4. Sanat eserlerini tanıyıp bilmeleri, dokunmaları ve incelemeleri sağlanmalıdır.

5. Öğrencilerin sezgisel ve duygusal düşüncelerini geliştirmek amacıyla, kendi duygu ve düşüncelerini tanımları sağlanmalıdır. Bu duygu ve düşünceleri kullanmaları için fırsatlar tanınmalı, kararlı ve cesur olmaları için yönlendirilmelidir.
6. Öğrencilerin görsel zekâları ve imgeleri zenginleştirilmelidir.
7. Buldukları fiziksel ortamların zenginleştirilmesi ve güçlü uyaranlar ile desteklenmesi sağlanmalıdır. Fiziksel çevreleri yaptıkları sanat eserleriyle süslenebilir.
8. Öğrenciler için konu seçimi yapılırken yaşantıları dikkate alınmalıdır (Çağ Adıgüzel, 2016).

2.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Akyürek ve Şahin (2013) çalışmalarında, ilkokul öğretim programında yer alan girişimcilik becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınmasını amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda; 2012-2013 eğitim öğretim yılı İstanbul ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden görüş almışlardır. Bu amaçları doğrultusunda, görüş alınan sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin yüksek özgüvene sahip oldukları ve risk alma eğiliminde olduklarını belirttiklerini tespit etmişlerdir. Ancak, öğrencilerin karar verme becerilerinin ve risk alma konularındaki becerilerinin düşük düzeyde olduğunu ifade ettiklerini bulgulamışlardır.

Köstekçi (2016) yüksek lisans tez çalışmasında, farklı branşlardan öğretmen adaylarının girişimcilik özellikleri ile yansıtıcı düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Bartın Üniversitesi ile Kastamonu Üniversitesinde öğrenimine devam eden öğretmen adaylarından görüş almıştır. Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme düzeylerini ve girişimcilik özelliklerini, bölüm, cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre incelemiştir. Elde ettiği bulgular sonucunda, yansıtıcı düşünme düzeyinin cinsiyete ve bölüm değişkenine göre farklılaştığını tespit etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının girişimcilik özelliklerini “yüksek girişimcilik” düzeyi olarak yorumlamıştır. Girişimcilik özelliklerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Bölüm değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Bulgular sonucunda, öğretmen adaylarının yüksek girişimcilik özellikleri taşıyan aynı zamanda yansıtıcı düşünme düzeylerinin de yüksek derecede olduğunu ifade etmiştir.

Uygun ve Er (2016) çalışmalarında, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin girişimcilik özelliklerini ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 2015-2016 eğitim öğretim yılında İzmir’de görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinden görüş almışlardır.

Çalışmalarını nicel yöntemin tarama deseniyle yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda; görüş alınan öğretmenlerin cinsiyetleri ve çalıştığı kurum değişkenlerine bakıldığında girişimcilik özellikleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak deneyim yılı değişkenindeki farklılığın girişimcilik özelliklerinin bazı alt boyutlarını etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Çolakoğlu ve Çolakoğlu (2016) çalışmalarında, öz yeterlilik algısı ile girişimcilik becerisi açısından girişimcilik eğitimi alan ve girişimcilik becerisi almayan öğrenciler arasındaki farklılıkların araştırılmasını amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda üniversitede girişimcilik eğitimi alan tüm sınıf seviyesindeki öğrencilerden görüş almışlardır. Elde ettikleri bulgular sonucunda; girişimcilik eğitimi ve girişimcilik potansiyeli arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu bulgulamışlardır.

Öztürk (2018) yüksek lisan tez çalışmasında, Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü öğretmen adaylarının girişimcilik özellikleri ve yansıtıcı düşünme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği öğretmen adaylarından görüş almıştır. Araştırmasını nicel yöntemin tarama deseniyle gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet değişkeninin yansıtıcı düşünme açısından farklılaştığını tespit etmiştir. Görüş belirten öğretmen adaylarının, girişimcilik özelliklerinin ise “yüksek girişimcilik” düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının yüksek girişimcilik özellikleri taşıyan aynı zamanda yansıtıcı düşünme düzeyleri de yüksek öğretmen adayları olduklarını ifade etmiştir.

Boz ve Yılmaz (2018) çalışmalarında, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerisi ile ilgili görüşlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, 2017-2018 eğitim öğretim yılında devlet okullarında çalışan 70 sınıf öğretmeninden görüş almışlardır. Çalışmayı nitel yöntemin durum çalışması deseniyle sürdürmüşlerdir. Araştırmanın sonucunda elde ettiği bulgular doğrultusunda; sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerisini deneyimlerine göre farklı bakış açılarıyla tanımladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Öğretmenler, yaratıcı düşünme becerisinin önemini cinsiyet değişkenine göre farklı bakış açılarıyla belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, yaratıcı düşünme becerisini desteklemek ve geliştirmek amacıyla okulun ilk yıllarında oyun oynamayı, sonraki yıllarda ise yazma etkinliklerini ağırlıkta kullandıklarını belirttiklerini ifade etmişlerdir.

Yurtseven ve Ergün (2018) çalışmalarında, ilkokul öğrencilerine girişimcilik becerileri kazandırmak için gerekli olan eğitim ihtiyaçlarının sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda İstanbul Sultanbeyli ve Sancaktepe ilçelerinde çalışan 84 sınıf öğretmeninden görüş almışlardır. Çalışmalarını nitel yöntemin olgubilim (fenomonoloji) deseniyle yürütmüşlerdir. Araştırma sonucunda; ilkokul öğretim programlarında, “girişimcilikle ilgili kazanımların, konuların, etkinliklere ayrılan sürenin ve ölçme değerlendirme araçlarının” yetersiz olduğunu belirlemişlerdir. Süreçte, “öğrencilerin derste isteksiz ve çekingen olması, okullarda materyal yetersizliği, toplumun ve ailenin girişimciliği desteklememesi” vb. sorunların yaşandığını belirlemişlerdir. Girişimci özelliğe sahip bireylerin; “özgüven, problem çözme ve yaratıcılık” vb. özelliklerinin, 4. sınıf öğrencilerine de kazandırılması gerektiğini tespit etmişlerdir. Girişimcilik becerisi ile ilgili “proje geliştirme, yeni ve özgün ürünler tasarlama, girişimcilik, girişimci, girişimcilerin özellikleri, yenilik ve farklılık” vb. konuların öğretilmesi gerektiğini ve bunun yanında öğretim sürecinde, “drama, proje yöntemi, beyin fırtınası, probleme dayalı öğrenme ve araştırma-inceleme” vb. öğretim yöntemleri uygulandığında, bu yöntemlerin öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede etkili olabileceğini belirtmişlerdir.

Uncu ve Halis (2018) araştırmalarında, duyguların; girişimcilik becerisi üzerindeki etkilerini test etmeyi amaçlamışlardır. Bununla beraber araştırmalarında bazı değişkenleri de incelemişlerdir. Bu değişkenler; cinsiyet, çalışma durumu ve yaş ile denetim odaklılık arasındaki ilişkileridir. Bu amaca yönelik olarak, farklı fakültelerde öğrenci olup girişimcilik dersi alan 381 öğrenciden görüş almışlardır. Araştırma sonucunda; olumlu duygular ile iç girişimciliğin ilişkili olduğunu ve olumsuz duygularla dış girişimciliğin arasında doğru ve tek yönlü ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Bununla beraber, girişimcilik yönelimindeki odağı etkileyen duyguların olduğunu belirlemişlerdir.

Akdemir (2019) yüksek lisans tez çalışmasında, coğrafya öğretmenlerinin girişimcilik özellikleri ve eleştirel düşünme eğilimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda; Başakşehir ilçesinde devlet ortaöğretim kurumlarında görev yapan coğrafya öğretmenlerinden görüş almıştır. Çalışmasını nicel yöntemin tarama deseniyle yürütmüştür. Coğrafya öğretmenlerinin girişimcilik özellikleri ile eleştirel düşünme eğilimlerini bazı değişkenlere göre incelemiştir. Bu değişkenler; cinsiyet, kıdem, eğitim durumu, yaş, görev ve mezun oldukları fakültedir. Araştırma sonucunda Coğrafya öğretmenlerinin girişimcilik özelliklerinin yüksek girişimcilik düzeyinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Coğrafya öğretmenlerinin eleştirel

düşünme eğilimlerinin ise orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Girişimcilik ve eleştirel düşünme alt boyutları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Elde ettiği sonuçta ise yüksek girişimcilik özellikleri taşıyan coğrafya öğretmenlerinin, aynı zamanda yüksek eleştirel düşünme düzeyine sahip olduğunu ifade etmiştir.

Zembat ve Yılmaz (2019) araştırmalarında, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ve girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda; 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında İstanbul ilindeki okul öncesi eğitim okullarında görev yapmakta olan 271 okul öncesi öğretmeninden görüş almışlardır. Çalışmalarını nicel yöntemin ilişkisel tarama deseniyle yürütmüşlerdir. Araştırmalarının sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı zamanda girişimcilik düzeylerinin de yüksek olduğunu bulgulamışlardır. Dolayısıyla yaratıcı düşünme eğilimleri ile girişimcilik düzeyleri arasında yüksek düzeyde, olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin arttıkça, girişimcilik düzeylerinin de arttığını ifade etmiş ve bu ilişkinin iki yönlü olduğunu belirtmişlerdir.

Aydoğmuş (2019) araştırmasında, eğitim fakültelerinde öğrenimine devam eden öğretmen adaylarının, sosyal girişimcilik özelliklerinin belirli değişkenler açısından incelenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2019-2020 yılında eğitim fakültesinde öğrenimine devam eden 659 öğretmen adayından görüş almıştır. Araştırma sonucunda, görüş belirten öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin belirli değişkenlere göre farklılık gösterdiğini bulgulamıştır. Bu değişkenler; cinsiyet, sivil toplum kuruluşuna üye olup olmama durumu ve daha önce herhangi bir işte çalışma durumudur. Ancak ailelerin gelir durumu değişkeninde anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Erol vd. (2019) araştırmalarında, sınıf ve branş öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile yaratıcı düşünme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinin Esenyurt ilçesinde görev yapan okul öncesi, sınıf ve branş (Türkçe, Matematik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Resim, Sosyal Bilgiler, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, Müzik, Fen Bilgisi, Beden Eğitimi, İngilizce) öğretmenlerinden görüş almışlardır. Araştırmada nicel yöntemin ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları sonucunda, ölçeğin alt boyutlarından olan sorgulayıcı öğretim ile etkili öğretim ve mesleğe bakış açıları arasında cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermiştir. Ancak diğer boyutlarında anlamlı bir farklılık belirleyememişlerdir.

Yansıtıcı düşünme ile yaratıcı düşünme puanları arasında olumlu yönde anlamlı ilişki bulmuşlardır.

Öztürk (2020) yüksek lisans tez çalışmasında, fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik özellikleri ile eleştirel düşünme eğilimlerini belirleyerek sınıf düzeyi, cinsiyet, deneyim değişkenleri açısından incelemeyi amaçlamıştır. Girişimcilik özellikleri ile eleştirel düşünme arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı da amaçlamıştır. Bu amacı doğrultusunda, araştırmasında nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanmıştır. Verilerini, 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde Ankara ilinde bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan 273 fen bilgisi öğretmen adayından görüş alarak toplamıştır. Elde ettiği bulgulara göre, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin genel olarak iyi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Girişimcilik özelliklerini incelediğinde ise yine iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Katılımcıların verdiği yanıtları analiz ettiğinde eleştirel düşünme eğilimlerinin ve girişimcilik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak sınıf düzeyi ve deneyim değişkenine göre incelediğinde anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Durnacı ve Ültay (2020) araştırmalarında, sınıf öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasını amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye’de yer alan bir devlet üniversitesinde öğrenimine devam eden farklı sınıf seviyelerindeki 121 sınıf öğretmeni adayından görüş almışlardır. Araştırmayı, nicel yöntemin tarama deseniyle yürütmüşlerdir. Araştırma sonuçlarına göre; sınıf öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin orta seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Değişkenler açısından ise cinsiyet, aile gelir düzeyi, sınıf seviyesi ve ebeveyn öğrenim durumunun eleştirel düşünme eğilimi üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını saptamışlardır. Sınıf öğretmeni adaylarının, yaratıcı düşünme eğilimlerine bakıldığında ise bu seviyenin ortanın üzerinde olduğunu bulgulamışlardır. Değişkenlerine bakıldığında; cinsiyet, aile gelir düzeyi, sınıf seviyesi ve ebeveyn öğrenim durumunun yaratıcı düşünme eğilimi üzerinde anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığını tespit etmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde, çalışmaya katılan öğretmen adaylarının eleştirel ve yaratıcı düşünme eğilimlerinin orta düzeyde olduğunu ayrıca göz önünde bulundurulmuş değişkenlerin de eleştirel ve yaratıcı düşünme eğilimleri üzerinde etkisi olmadığını tespit etmişlerdir.

Karaçelik (2020) araştırmasında, okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenimine devam eden öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerini bazı değişkenler açısından

incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'deki herhangi bir devlet üniversitesinde okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 157 öğretmen adayından görüş almıştır. Araştırma sonucunda elde ettiği sonuca göre, görüş alınan okul öncesi öğretmen adaylarının, yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda görüş alınan öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerinin bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmiştir. Bu değişkenler; cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü ve okul öncesi eğitim alıp almama durumları olarak ifade edilmiştir.

Yazıcı (2021) yüksek lisans tez çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimleri ile girişimcilik becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda; 2019-2020 güz dönemi Afyon Kocatepe Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'ndeki 572 sosyal bilgiler öğretmen adayından görüş almıştır. Analizleri sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerinin; anne eğitim düzeyi ile kitap okuma sıklığı değişkenleri açısından farklılaştığını ancak, cinsiyet, baba eğitim durumu ve sınıf düzeyi, öğrenim görülen üniversite değişkenleri yönünden farklılaşmadığını tespit etmiştir. Girişimcilik becerilerinin ise yaratıcı düşünme eğilimi gibi yüksek olduğu ve değişkenler açısından baktığında; cinsiyet ile kitap okuma sıklığı değişkenleri yönünden farklılaştığını fakat anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, sınıf düzeyi ve öğrenim görülen üniversite açısından farklılaşmadığını tespit etmiştir. Girişimcilik ve yaratıcılık becerisi arasında ise güçlü pozitif bir ilişkiye rastlamıştır.

Turan vd. (2021) çalışmalarında, ilkokul öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespit edilmesi ile girişimcilik eğiliminin bazı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. İnceledikleri değişkenler; cinsiyet, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, baba çalışma durumu ve okul dışı düzenli çalışma deneyimleridir. Bu amaç doğrultusunda, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Bursa'da öğrenim gören 7555 öğrenciden görüş almışlardır. Araştırmadan elde ettikleri sonuçta, ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin pozitif yönde olduğunu belirlemişlerdir. Aynı zamanda görüş alınan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet, aile durumları ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaştığı sonucunu bulmuşlardır.

Ateş ve Yavuz (2021) araştırmalarında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal girişimcilik özellikleri ve eleştirel düşünme eğilimlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç

doğrultusunda, 2017-2018 eğitim öğretim akademik yılında Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 292 sosyal bilgiler öğretmen adayından görüş almışlardır. Çalışmalarını nicel yöntemin tarama deseniyle yapmışlardır. Elde edilen bulgular doğrultusunda; çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerilerinin, sosyal girişimcilik becerileri üzerinde anlamlı düzeyde bir etkisi olduğunu belirlemişlerdir. Öğretmen adaylarının sosyal girişimcilik becerisinden aldıkları puan ortalamalarının çeşitli değişkenlere (kitap okuma sayısına, sosyal-kültürel etkinliklere katılma durumuna ve toplumsal sorunlarla ilgilenme durumuna) göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Sınıf düzeyi değişkenine göre ise anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Eleştirel düşünme becerisi puan ortalamalarının belirli değişkenlere (sınıf düzeyine, kitap okuma sayısına ve toplumsal sorunlarla ilgilenme durumuna) göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ancak sosyal veya kültürel etkinliklere katılma durumuna göre ise anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır.

Demir vd. (2021) araştırmalarında, ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik ve girişimcilik düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, İstanbul ilinin Kartal ilçesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında devlet ortaokullarında görev yapan 225 öğretmenden görüş almışlardır. Çalışmalarını nicel yöntemin, ilişkisel tarama modeliyle yürütmüşlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre bulgularında, görüş belirten öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri incelendiğinde orta seviyede yenilikçi oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Girişimcilik düzeyleri incelendiğinde ise “yüksek girişimci” oldukları, öğretmenlerin yenilikçilik puanları ile girişimcilik puanları arasında orta düzeyde olumlu bir ilişki olduğunu bulgulamışlardır.

Aslan (2021) araştırmasında, fen bilgisi öğretmen adaylarının “Ekonomi ve Girişimcilik” ve “Girişimcilik ve Analitik Düşünme” dersleri içerisinde almış oldukları 14 haftalık eğitimin farklı yönlerden etkilerinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Bu amaç kapsamında 110 öğretmen adayından görüş alınmıştır. Araştırma sonucunda elde ettiği bulgular neticesinde; girişimcilik ölçeği ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmış, son testin daha olumlu olduğunu söylemiştir. Öğretmen adaylarından kavram haritaları oluşturmaları istenmiştir. Kavram haritaları değerlendirildiğinde ise öğretmen adaylarının çoğunun alt düzey kavram haritası oluşturduğu ve kavram haritalarındaki ilişkileri kurmakta zorlandıkları belirtilmiştir.

Eroğlu ve Deveci (2021) araştırmalarında, ortaokul öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini ve girişimcilik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermeme durumunu araştırmayı amaçlamışlardır. Ayrıca amaçları arasında, sosyal bilgiler dersinde girişimcilik kazandırılmasına ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek de vardır. Bu amaçları doğrultusunda, beşinci sınıf seviyesinde olan 1050 ortaokul öğrencisi ile 17 sosyal bilgiler öğretmeninden görüş almışlardır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Öğrencilerin, girişimcilik becerisi düzeyleriyle cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını ifade etmişlerdir. Diğer değişkenlere bakıldığında ise; sosyo-ekonomik düzey, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre öğrencilerin girişimcilik düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunduğunu ifade etmişlerdir. Sonuç olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinden alınan görüşler doğrultusunda, sosyal bilgiler dersinin girişimcilik becerisini kazandırmaya uygun bir ders olduğu görüşüne ulaşmışlardır.

Gönül (2023) yüksek lisans tez çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri ile eleştirel düşünme arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda; 2020- 2021 eğitim öğretim yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitimine devam eden 151 öğretmen adayından görüş almıştır. Veriler toplanırken “ Eleştirel Düşünme Ölçeği” ve “Öğretmen Adaylarına Yönelik Girişimcilik Ölçeği” kullanmıştır. Elde edilen verileri SPSS paket programı ile analiz etmiştir. Analizleri sonucunda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyinin yüksek olduğu ve cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. Eleştirel düşünme düzeylerinde, sınıf seviyesi değişkenine göre üçüncü sınıflar lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. Girişimcilik düzeylerine bakıldığında, öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır ve cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. Girişimcilik düzeylerinde sınıf seviyesi değişkenine göre üçüncü sınıflar lehine anlamlı farklılık tespit etmiştir. Ayrıca eleştirel düşünme düzeyleri ile girişimcilik düzeyleri arasında aynı yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu saptamışlardır.

Karakuyu (2023) çalışmasında, öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilim düzeylerini belirlemeyi ve demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın yöntemini, nicel araştırma türlerinden tarama yöntemi olarak belirlemiştir. Veriler Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğiyle

416 öğretmen adayından toplanmıştır. Veriler analiz edilirken; aritmetik ortalama, bağımsız t testi, tek yönlü varyans analizi, post-hoc testleri kullanmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur. Akademik ortalamalarına göre, ortalaması 2.5- 2.9 ve 3.0- 4.0 olanlar arasında anlamlı farklılık bulmuştur. Lisedeki öğrenim gördükleri alan değişkenine göre eşit ağırlık lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Tercih sırası değişkenine göre ise sıralaması 16-20 olanların lehine anlamlı farklılık bulmuştur. Sınıf düzeyleri ve bölümlerine göre ise fark bulmamıştır.

Duran (2023) araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerinin 21.yüzyıl becerilerinin öğretimi, girişimci öğretmen ve yaratıcılığı besleme davranış düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmasında nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli kullanmıştır. Doğu Karadeniz’de bir ilde çalışan 99 okul öncesi öğretmeninden veri toplamıştır. Veri toplama araçlarından 21. Yüzyıl Becerileri Öğretimi Ölçeği, Girişimci Davranış Ölçeği ve Öğretmenlerin Yaratıcılığı Besleme Davranışı Ölçeği kullanmıştır. Verilerin analizi için SPSS paket programı kullanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim düzeyi değişkenlerinin her üç ölçek için de anlamlı şekilde farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yaşadıkları yer ve sınıf mevcudu değişkeni açısından, Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği için anlamlı farklılık bulmuştur.

2.3. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Walker (1969) çalışmasında, farklı lise ortamlarında öğretmen kişiliğinin seçilmiş yönlerini araştırmayı amaçlamıştır. Yüksek yaratıcı ortaokullarda öğretmenlerin daha az otoriter ve daha rasyonel olduğuna dair hipotez ortaya koymuş ve incelemiştir. Elde ettiği bulgulara bakıldığında, yüksek düzeyde yaratıcı okullardaki öğretmenlerin daha az otoriter olma eğiliminde olduğunu ancak daha az rasyonel olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu, yüksek yaratıcı okul öğretmenlerinin yaratıcılığı teşvik etmede önemli kabul edilen daha uyumlu, esnek, dışa dönük faktörler olduğunu düşündürmüştür.

McKay (1981) çalışmasında, ilkokul çağındaki çocuklarda yaratıcı düşünme becerisini bir test aracılığıyla ölçmeyi ve bu testin sonuçlarını öğrencilerin, öğretmen değerlendirmeleriyle karşılaştırmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda yaratıcı öğrencinin öğretmen algısını sorgulamıştır. Çalışmada nicel yöntemin ilişkisel tarama deseni kullanmıştır. Özel veya devlet okulunda okuyan 95 öğrenciden görüş almıştır. Araştırma sonucunda, ilkokul seviyesinde yaratıcılık testinden yüksek puan alan öğrencilerin, öğretmen değerlendirmelerinin negatif yönde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Esquivel (1995) çalışmasında, literatürde bulunan yaratıcılığı geliştiren öğretmen davranışları hakkında yazılan çalışmaları araştırmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda kapsamlı bir literatür incelemesi yapmıştır. Elde sonuçlar doğrultusunda, yaratıcılığı açıklamış, yaratıcılığı barındıran program ve dersleri de ele almıştır. Hümanist felsefeye yönelimi olan, kendi yaratıcı yeterliliklerini geliştirmiş ve sınıfında belli yaratıcı yöntem ve teknikleri uygulayan öğretmenlerin, öğrencilerinin yaratıcı yeteneklerini geliştirmede geleneksel yöntem kullanan öğretmenlerden daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Davey (2005) çalışmasında, ilkokul düzeyinde teknoloji temelli bir girişimcilik müfredatının etkililiğine odaklanmıştır. Araştırmada, beşinci sınıf öğrencilerinin gelişmiş girişimci davranışları, tutumları ve problem çözme becerilerinin desteklenmesinde web tabanlı girişimcilik müfredatının etkililiğini ölçmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla katılımcılara, “Mahalle Pazarı Rönesansı Örneği” adlı bir iş senaryosu sorununu çözmek için proje uygulamıştır. Çalışma sonucunda katılan öğrencilerin, girişimciliğin tüm alanlarında istatistiksel olarak anlamlı gelişme gösterdiğini ve girişimcilik eğitiminin, öğretimsel faydaları olduğunu bulgulamıştır.

Korhonen vd. (2012) çalışmalarında, öğretmenlerin girişimcilik eğitimini anlamlandırmada iç ve dış girişimcilik söylemlerini kullanıp kullanmadıklarını ve hangi yollarla kullandıkları tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda Finlandiya’da 16 öğretmenden görüş almışlardır. Elde ettikleri bulgular sonucunda; öğretmenlerin iç girişimcilik ve dış girişimcilik söylemlerini kullandıklarını tespit etmişlerdir. Bu sayede; öğretmenlerin, öğrenciler arasında girişimci tutum ve davranışları teşvik etmiş ve öğrencileri girişimci olmaya hazırlama amaçları olduğunu bulgulamışlardır.

Virginia ve Carlos (2016) çalışmalarında, ilkokul öğrencileri arasında girişimciliği ve yaratıcılığı teşvik etmek ve bu sayede bir iş kurarak girişimcilik becerisini kazandırmayı amaçlamıştır. Çalışmalarını üç aşamada gerçekleştirmişlerdir. İspanya’nın kırsal bölgesinden 8-12 yaş öğrencilerinden görüş almışlardır. Araştırmanın pilot deneyimi sonucunda, girişimciliğin artmasına ve öğrencilerin girişimcilik becerilerini destekleyeceği, bu sayede kasabanın zengin ve istihdam yaratılmış olmasına olanak sağlayacağı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar, ilkokulda girişimcilik eğitiminin, kasabalarda yerel nüfusun tutulmasına olanak sağlayacağını da tespit etmişlerdir.

Salgado (2016) yapmış olduğu tezinde, öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile girişimcilik yönelimleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Güney Kaliforniya bölgesindeki iki devlet okulunda görev yapan 125 öğretmenden görüş almıştır. Çalışmayı, nicel yöntemin ilişkisel tarama deseniyle yürütmüştür. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda, öğretmenlerin mesleki deneyim süresi ile girişimci yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmadığını belirtmiştir. Bu sonuca göre, öğretmenlerin mesleki deneyim sürelerinin öğretmenlik mesleğinin belirli alanlarını etkilediği ancak diğerlerini etkilemediğini de ortaya koymuştur.

Kelly (2017) çalışmasında, kadın STEM (bilim, teknoloji, mühendislik, girişimcilik ve matematik) öğretim kadrosunun STEM algılarını incelemeyi ve STEM müfredatında girişimciliğin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerden ve öğrencilerden görüş almıştır. Çalışma karma yöntemle yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, girişimciliğin, STEM eğitime olan ilgiyi arttırdığını bulgulamıştır.

Bich vd. (2017) çalışmalarında, Vietnam’da yaratıcı öğrenmeyi teşvik etmek için geliştirilen yaratıcılık dersi değerlendirme kriterlerinin 2015-2016 eğitim öğretim yılında lisede ve ortaokulda nasıl geliştirildiğini ve kullanıldığını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Yaratıcılık dersi kriterleri, öğretmenlerin yaratıcılık dersleri hazırlamasına ve uygulamasına rehberlik etmek ve değerlendirmek için kullanılan kriterlerdir. Araştırmacıların elde ettiği bulgulara bakıldığında, yaratıcılık dersi kriterlerinin, ortaokullarda yaratıcılık öğretiminin kullanılmasında ve uygulanmasında etkili şekilde desteklediği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca öğretmenlere yaratıcılık dersi kriterlerini nasıl kullanacakları konusunda rehberlik edilmesinin onlara yaratıcılık öğretimi hakkında hızlı geri bildirim verdiğini ve yaratıcılığı öğretme davranışlarında artış olduğunu da tespit etmişlerdir.

Bisanz vd. (2019) çalışmalarında, Avusturya’daki ilkokullarda meydan okumaya dayalı girişimcilik eğitiminin, “Her Çocuğu Güçlendirmek” ve “Siz Başlayın” programları üzerinden çocuklara olan etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Viyana’da 14 ilkokuldaki 49 öğretmen aracılığıyla 1035 öğrenciye ulaşmışlardır. Araştırma sonucunda küçük zorlukların öğrencilerdeki, özgüven, inisiyatif alma, yenilikçilik, yaratıcılık, iş birliği ve özgüven duygularını güçlendirdiğini tespit etmişlerdir.

Arruti ve Paños Castro (2020) çalışmalarında, kısa vadeli uluslararası yerleştirmelerle girişimcilik eğitim programına katılmanın, öğretmen adaylarının girişimcilik yeterliliği

özelliklerini belirlemesine olan etkisini boylamsal bir şekilde araştırmayı amaçlamışlardır. Amaçları doğrultusunda İspanya’da, beş farklı Avrupa yükseköğretim kurumundan kısa vadeli uluslararası yerleştirme programına katılacak 17 öğretmen adayından açık uçlu sorular yardımıyla veri toplamışlardır. Elde ettikleri bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının girişimcilik yeterliliği için bahsettikleri özelliklerin; yaratıcı, açık fikirli, yenilikçi, çalışkan, risk alabilen, işbirlikçi, inisiyatif alabilen, liderlik ve iletişim becerisi yüksek olarak tanımladıklarını bulgulamışlardır. Kısa vadeli yerleştirme programının, kişisel gelişime, yabancı dil yeterliliğine ve girişimcilik yeterliliğine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Nguyen vd. (2021) çalışmalarında planlı davranış teorisini temel alıp uygulayarak, yaratıcılığın girişimcilik üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkilerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçları doğrultusunda Vietnam’dan 730 lisans öğrencisinden anket aracılığıyla görüş almışlardır. Elde ettikleri istatistikler sonucunda, yaratıcılığın girişimcilik üzerinde doğrudan bir etkisi olmadığını bulgulamışlardır. Ancak yaratıcılığın, girişimcilik niyeti üzerinde; tutum, öznel normlar ve davranışsal kontroller aracılığıyla dolaylı bir etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Huang (2021) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin resmi olmayan iş yeri öğrenimi ile yaratıcılığı öğretme arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin cinsiyet ve öğretmenlik deneyiminden nasıl etkilendiğini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda 2880 sınıf öğretmeninden görüş almıştır. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, beş farklı resmi olmayan iş yeri öğrenme etkinliği türünün farklı şekillerde ancak yaratıcılığı öğretme ile olumlu şekilde ilişkisi olduğunu bulgulamıştır.

Stamatović ve Zlatić (2021) çalışmalarında, öğretmen adaylarının, girişimcilik eğitimi nasıl anladıkları ve deneyimlediklerini, öğretmenlik mesleğinde girişimciliği nasıl algıladıklarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda Sırbistan Uzıce Eğitim Fakültesindeki son sınıf öğrencilerinden anketle görüş almışlardır. Elde ettikleri sonuçlara bakıldığında ise, öğrencilerin bir kısmının girişimciliği daha çok iş olarak gördükleri, çoğunluğunun ise, girişimciliği gerçekleştirmek için bilgi, beceri ve tutumların bütünleştirilmesini içeren bir bağlam olarak algıladıklarının belirtildiği görülmektedir.

Reynolds (2021) çalışmada, girişimcilik eğitiminin 21.yüzyıl becerileri ile bilgi, beceri ve tutumları geliştirme, üzerine sahip olduğu etkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, Pembroke’ta 7. ve 8. Sınıf öğrencilerden görüş almıştır. Araştırma sonucunda,

girişimcilik eğitiminden elde edilen yaratıcı ve yenilikçi dūřuncenin öğrencileri gelecekteki zorlukları ve fırsatları belirleme ve ele alma konusunda daha iyi hazırladığı; girişimcilik eğitimi yoluyla sunulan deneyimsel ve yapılandırıcı öğrenme deneyimlerinden, öğrencilerin girişimci zihniyetlerini harekete geçirerek gelecekteki başarıları için kritik becerileri geliştirebileceklerine ulaşılmıştır.

Machali vd. (2021) alışmalarında, đretmen yaratıcılığının, đrenci yaratıcılığına etkisi ve girişimcilik eğitiminin bu etkiyi açıklamaktaki rolünü tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Endonezya’da 400 öğrenciden grūř almışlardır. Çalışmayı nicel yöntemin ilişkisel tarama deseniyle yrtmūřlerdir. Elde ettikleri bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin yaratıcı olmasının girişimcilik eğitimi ve öğrencilerin yaratıcı dūřünme becerilerini olumlu şekilde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Aynı zamanda okullarda girişimcilik eğitimi verilmesinin de đrencilerinin yaratıcı dūřünme becerilerinin artmasında güçlü şekilde etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Sommarstrm vd. (2021) alışmalarında, girişimcilik eğitiminde öğretmenlerin ve okulların sunduğu fırsatların müfredat üzerinden etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda, 23 okuldaki 35 kişiden grūř almışlardır. Öđretmen özerkliğinin girişimcilik eğitimi uygulanmasına faydasını da araştırmışlardır. Elde ettikleri bulgular sonucunda, đretmen ve okul özerkliğinin girişimcilik davranışını arttırdığını ve güzel sonuçlar getirdiğini tespit etmişlerdir. Müfredat gz önünde bulundurularak gerçekleştirilen eğitimlerin daha fazla olumlu sonuç getirdiğini tespit etmişlerdir.

San Martın vd. (2021) alışmalarında, öğretmenler ve öğrencilerle yaptıkları odak grup grūřmeleriyle bir rol model olarak girişimci đretmeni araştırmışlardır. Araştırmaları esnasında girişimci öğretmenin, öğrenciler üzerindeki etkileri ve bu etkileri elde etmek için sahip olmaları gereken nitelikler hakkındaki algılarını da araştırmışlardır. Araştırmaları için İspanya’daki dokuz öğretmenden ve yedi tane öğrenciden grūř almışlardır. Elde ettikleri bulgular sonucunda rol model đretmen niteliklerinin her grupta farklı dūřnldđünü tespit etmişlerdir. Öđrencilerin, girişimci öğretmenin daha önce bir iř kurmuş ve yönetmiş olması gerektiğini belirttiğini öğretmenlerin ise, girişimci öğretmenin rol model olabileceğini ve öğrencilerin girişimcilik özelliklerini arttıracadığını belirttiğini tespit etmişlerdir.

Ho vd. (2022) alışmalarında, farklı deneyim yıllarına sahip öğretmenlerin, girişimci ğretmen davranışlarını ne lde etkilediğini araştırmayı amaçlamışlardır. Bu amaç

doğrultusunda “kişi-çevre uyum modelini” kullanmışlardır. Elde ettikleri bulgular doğrultusunda, uzun yıllar deneyimleri olanların, girişimci öğretmen davranışını daha fazla etkilediğini belirtmişlerdir. Ancak çalışma ortamında, özellikle kişi- örgüt ortamını şekillendirmede sınırlı etki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Girişimci öğretmen davranışının, kişi-grup veya kişi- iş ortamı arasındaki sinerjinin bir sonucu olarak algılandığı da tespit edilmiştir.

Weng vd. (2022) çalışmalarında, gerçek dünya problemleriyle bütünleştirilmiş bir maker programının, öğrencilerin yaratıcılık ve girişimciliklerini öğrenme döngüsü perspektifinde nasıl desteklediğini araştırmışlardır. Araştırmaları doğrultusunda Hong Kong’tan 70 tane dokuzuncu sınıf öğrencisini 5 aylık maker programına almışlardır. Elde ettikleri sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin yaratıcılıklarının ve girişimciliklerinin çeşitli şekillerde desteklendiği tespit etmişlerdir. Programın okullarda kullanılması doğrultusunda öneriler sunmuşlardır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve nasıl analiz edileceğine ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin ölçülmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. İlişkisel tarama deseni, iki ya da daha çok değişkenin aralarındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, 2023-2024 eğitim öğretim döneminde Gaziantep'teki devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; 2023-2024 eğitim öğretim döneminde Gaziantep ili Şahinbey ve Şhitkâmil ilçelerinde devlet okullarında görev yapan 310 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmacının kolay ulaşabilmesi açısından uygun örnekleme dikkate alınarak bir örneklem grubu seçilmiştir.

Uygun örnekleme, örneklem grubunun anketin uygulanacağı yerde ve anketin uygulanması için uygun gruptan oluşmaktadır (Akalin, 2018). Katılımcılara ait bazı betimleyici demografik özellikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlere İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kız	159	50.8
	Erkek	154	49.2
Yaş	21-30 yaş	94	30
	31-40 yaş	104	33.2
	41-45 yaş	50	16
	45 yaş ve üzeri	65	20.8
Medeni Durum	Evli	209	66.5
	Bekar	104	33.5
Öğrenim Durumu	Ön Lisans	4	1.3
	Lisans	254	81.2
	Yüksek Lisans	52	16.6
	Doktora	3	1
Mesleki Deneyim	1-5 yıl	81	25.9
	6-10 yıl	67	21.4
	11-15 yıl	28	8.9

	15 yıl ve üzeri	137	43.8
Anne Eğitim Düzeyi	Okul Belgesi Yok	93	30
	İlkokul	134	42.2
	Ortaokul	19	6.1
	Lise	37	11.8
	Ön Lisans	4	1.3
	Lisans	25	8.3
	Yüksek Lisans	1	0.3
	Doktora ve üzeri	0	0
Baba Eğitim Düzeyi	Okul Belgesi Yok	28	8.9
	İlkokul	140	44.7
	Ortaokul	35	11.2
	Lise	53	16.9
	Ön Lisans	9	2.9
	Lisans	41	13.1
	Yüksek Lisans	7	2.2
	Doktora ve üzeri	0	0
Kitap Okuma Sıklığı	Yılda 1 kitap veya daha az	23	7.3
	Yılda 2-5 kitap	104	33.2
	Yılda 6-10 kitap	86	27.5
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	31.9

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları; “Kişisel Bilgi Formu”, “Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği” ve “Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği” nden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda, örnekleme oluşturan sınıf öğretmenlerinin özelliklerinin (cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, mesleki deneyim, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kitap okuma sıklığı) belirlenmesi amaçlanmıştır.

Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği

Bu ölçek Özgenel ve Çetin (2017) tarafından öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme aşamasında araştırmacılar, yetişkin bireylerin genel yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçmeye yönelik bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu saptamışlardır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak 57 maddelik taslak ölçek tasarlamışlardır. Taslak maddelerini, Psikolojik Danışman, Rehberlik uzmanı, Türkçe öğretmeni ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinden görüş alarak 48’e düşürmüşlerdir.

Sonrasında uzman ve öğretmenlerden de görüş alınmış ve 8 madde daha çıkarılmıştır. Madde sayısı 40'a düşürülmüş ve örneklem büyüklüğünün 10 katı kadar olması dikkate alınarak 410 öğretmene uygulanmıştır. Yapılan analizler ve açımlayıcı faktör analizi neticesinde ölçekteki madde sayısı 25'e düşürülmüştür ve 6 faktörlü yapı belirlenmiştir. Faktörler, öz disiplin, yenilik arama, cesaret, merak, şüphe etme, esneklik olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

Ölçek 25 madde ve 6 boyuttan oluşmaktadır. Bireylerin, tüm yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçmeyi, genel yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçmektedir. Ölçekteki madde dağılımları şu şekilde sıralanmıştır.

- Öz disiplin- 1,6,7,15,23
  - Yenilik Arama- 2,5,8,12,17,19,22,24
  - Cesaret- 9,11,14,25
  - Merak- 3,10,21
  - Şüphe Etme- 4,16
  - Esneklik- 13,18,20
- Ölçek Ek 2'de verilmiştir.

Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği

Bu ölçek Akkaya (2021) tarafından, girişimci öğretmen davranışlarını ortaya koymak amacıyla geliştirilmiştir. Araştırmacılar ölçek geliştirme aşamasında, girişimcilik ile ilgili ölçeklerin genellikle öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerini ölçmek amacıyla tasarlandığı, öğretmenlere yönelik bir ölçek olmadığını saptamışlardır. Bu doğrultuda Van Damme ve Runhaar (2010) tarafından uygulanan Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğini, Türk kültürüne uyarlamışlardır. Uyarlama esnasında 2020-2021 öğretim yılında görev yapan öğretmenlerden, maksimum çeşitlilik örnekleme kullanarak, veri toplamışlardır. Orijinal örneğin İngilizce olması sebebiyle Türkçeye çevrilme esnasında 42 İngilizce öğretmeninden destek almışlardır.

Ölçeğin orijinal versiyonunda “fırsatları tanıma alanında 4, inisiyatif alma alanında 5, risk alma alanında 5 madde olmak üzere 14 madde bulunmaktadır. Katılımcılar, “1-Kesinlikle Katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle Katılıyorum” arasında puanlayabilmektedir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanmasında çeviri, dilsel eşdeğerlik, geçerlik, güvenilirlik ve madde analizi

çalışmaları kabul edilebilir bir değere ulaşmış ve uyarlamasında da 14 madde kullanılmıştır. Ölçek Ek 3’de verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada kullanılan verilerin uygulanması amacıyla Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi’nden etik kurul izni alınmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler Gaziantep Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerinde devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden alınacağı için Gaziantep İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden uygulama izni alınmıştır.

Araştırma, 2023- 2024 eğitim öğretim yılında Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkâmil ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde bu ilçelerdeki 30 ilkokulda görev yapan 313 sınıf öğretmeninden görüş alınmıştır. Ölçeklerin uygulanması öncesinde yönerge araştırmacı tarafından yazılı olarak açıklanmıştır. Verilerin toplanmasında Googleforms kullanılmış ve araştırmacılarla paylaşılması sürecinde Whatsapp veri kanalı kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde istatistiksel paket programdan yararlanılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak bulgularan veriler analiz edilirken normallik dağılımı, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi, bağımsız t testi gibi teknikler kullanılmıştır. Alt problemlere ilişkin verilerin çözümlenmesi amacıyla Statistical Package For The Social Sciences (SPSS for Windows) istatistik programından yararlanılmıştır.

Her iki ölçekteki maddeler de 5’li likert tipindedir. Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ölçeğinde bulunan maddeler “Her zaman (5), Genellikle (4), Ara sıra (3), Çok seyrek (2), Hiçbir Zaman (1)” şeklinde derecelendirilmiştir. Girişimci Öğretmen Davranışları ölçeğinde bulunan maddeler “Hiçbir zaman (1.00- 1.79), Çok Seyrek (1.80- 2.59), Ara Sıra (2.60-3.39), Çoğu Zaman (3.40- 4.19), Her zaman (4.20- 5.00)” şeklinde derecelendirilmiştir. Seçenek puanları ise “ Her Zaman (1), Çok Seyrek (2), Ara Sıra (3), Çoğu Zaman (4), Her Zaman (5)” şeklinde belirlenmiştir. Likert tipi ölçekler, bireylerin belirli bir konu veya fenomen hakkındaki tutumlarını, davranışlarını, yargılarını veya eğilimlerini anlamak için kullanılan ölçme araçlarıdır(Özdamar 2016; Tezbaşaran, 2008). Yaratıcı düşünme eğilimleri ölçeğinde, ölçeğe katılan bireylerin ölçekten aldıkları puanların yüksek olması, yaratıcı düşünme eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin “yenilik arama, cesaret, merak, cesaret, esneklik, öz disiplin ve şüphe etme” şeklinde isimlendirilen alt boyutları bireylerin yaratıcı düşünme

eğilimlerini ölçmektedir. Aynı zamanda bu alt boyut maddelerine verilen cevaplar toplandığında, alt boyut toplam puan elde edilmiştir. Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğinde ise “ fırsatları tanıma, risk alma, insiyatif alma ve genel” şeklinde isimlendirilen alt boyutları vardır. Bu alt boyutlar toplandığında ise alt boyut toplam puanlar elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen verilere normallik testi uygulanmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının +2.00 ile -2.00 değerleri arasında kalması normal dağılımın sağlandığını göstermektedir (George & Mallery, 2010). Araştırmada elde edilen verilerin analizinde tüm ölçeklerde çarpıklık .53 ile .07 arasında, basıklık 1.2 ile .52 arasında yer almaktadır. Bu da araştırmada elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Normallik Testi Analiz Sonuçları

Ölçekler	Kolmogorov-Smirnov p	Çarpıklık	Basıklık
Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği	.05	.070	.520
Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği	.06	.532	1.295

Araştırmaya katılan bireylerin, maddelerin her birine verdikleri cevapların cinsiyet ve medeni durum değişkeni için bağımsız t testi uygulanmıştır. Yaş, öğrenim durumu, mesleki deneyim, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve kitap okuma sıklığı değişkenleri için ise Tek yönlü ANOVA analizi uygulanmıştır.

Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ve Girişimci Öğretmen Davranışları ölçeklerinin aralarındaki ilişki için basit korelasyon analizi yöntemi olan Pearson korelasyon analizi kullanılmış ve Pearson katsayıları hesaplanmıştır. İki ölçek arasındaki korelasyon değerinin ilişki düzeyi .64** olarak hesaplanmıştır. -.50 ile +.69 arasında kalan değerler orta düzey ve pozitif yönlü olarak tanımlanmaktadır. Değerin yanında çift yıldız olması (**) anlamlı yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir (Kılınç & Sünbül, 2018). Buna göre yaratıcı düşünme eğilimleri ve girişimcilik becerisi arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Girişimcilik becerisinin yaratıcı düşünme eğilimini ne ölçüde etkilediğini tespit edebilmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizini tamamlayabilmek için ilk olarak durbin watson ve vif değerlerine bakılmış; durbin watson değeri 1.9, vif değeri 1.0 olarak bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda girişimcilik becerisinin yaratıcı düşünme eğilimini %41 yordadığı tespit edilmiştir. Bu da girişimcilik beceri düzeyi arttıkça yaratıcı düşünme eğilimlerinin arttığını göstermektedir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ve girişimci öğretmen davranışları düzeyleri, yaratıcı düşünme eğilimleri ile girişimci öğretmen davranışları arasındaki ilişki ve bu ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesine ait tablolar ile açıklamaları yer almaktadır.

4.1.Öğretmenlerin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden aldıkları toplam puan ve alt boyutlardan aldıkları puanların ortalama değerleri aşağıda yer alan Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	ss
Öz Disiplin	313	20.1	3.56
Yenilik Arama	313	32.6	3.61
Cesaret	313	15.3	2.31
Merak	313	12.7	1.42
Şüphe Etme	313	8.3	1.08
Esneklik	313	12.8	1.42
Toplam	313	101.8	13.4

Tablo 3 incelendiğinde ilk olarak ölçeğin öz disiplin alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 25 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 20.1 olduğu; yenilik arama alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 40 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 32.6 olduğu; cesaret alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 20 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 15.3 olduğu; merak alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 15 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 12.7 olduğu; şüphe etme alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 10 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 8.3 olduğu; esneklik alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 15 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 12.8 olduğu görülmektedir. Genel olarak sınıf öğretmenlerinin ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanların yüksek ortalamaya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimine verilen cevapların t testi alt boyutlarıyla beraber aşağıda sunulan Tablo 4' te gösterilmektedir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla T Testi

Yaratıcı Düşünme Eğiliminin Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Levenes Test (F;p)	t	p
Öz Disiplin	Kadın	159	20.3	4.3	F= 1.1 p> .05	.52	.60
	Erkek	154	20.09	2.5			
Yenilik Arama	Kadın	159	32.9	3.5	F= .29 p> .05	1.1	.25
	Erkek	154	32.4	3.6			
Cesaret	Kadın	159	15.3	2.3	F= .42 p>.05	-.27	.97
	Erkek	154	15.3	2.2			
Merak	Kadın	159	12.8	1.3	F= .64 p>.05	1.2	.22
	Erkek	154	12.6	1.4			
Şüphelenme	Kadın	159	8.4	1.1	F= 1.9 p>.05	1.5	.11
	Erkek	154	8.2	1.03			
Esneklik	Kadın	159	12.8	1.4	F= .00 p< .05	-.24	.80
	Erkek	154	12.8	1.4			

Tablo 4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin alt boyut puan ortalamaları bağımsız t testi ile sınanmıştır. Yapılan analiz sonucu kadınların öz disiplin alt boyut ortalamaları 20.3; erkeklerin puan ortalamaları 20.09 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre öz disiplin alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=.52$; $p> .05$). Kadınların yenilik arama alt boyut ortalamaları 32.9; erkeklerin puan ortalamaları 32.4 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yenilik arama alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.1$; $p> .05$). Kadınların cesaret alt boyut ortalamaları 15.3; erkeklerin puan ortalamaları 15.3 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre cesaret alt boyut puan ortalamaları kadınlar lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=-.27$; $p< .05$). Kadınların merak alt boyut ortalamaları 12.8; erkeklerin puan ortalamaları 12.6 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre merak alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.2$; $p> .05$). Kadınların şüphelenme alt boyut ortalamaları 8.4; erkeklerin puan ortalamaları 8.2 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre şüphelenme alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.5$; $p> .05$). Kadınların esneklik alt boyut ortalamaları 12.8;

erkeklerin puan ortalamaları 12.8 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre esneklik alt boyut puan ortalamaları kadınlar lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=-.24$; $p< .05$). Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=.89$; $p>.05$).

Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P	Scheffe
Öz Disiplin	21-30	94	19.5	2.7	Gruplar Arası	117.2	3	39.0	3.1	.02	21-30 yaş ve 45+ yaş
	31-40	104	20.01	2.5							
	41-45	50	20.3	2.5	Gruplar İçi	3848.5	309	12.4			
	45+	65	21.2	5.8	Toplam	3965.8	312				
Yenilik Arama	21-30	94	32.2	3.6	Gruplar Arası	40.6	3	13.5	1.0	.37	
	31-40	104	32.6	3.3							
	41-45	50	33.3	3.5	Gruplar İçi	4025.7	309	13.0			
	45+	65	32.8	3.9	Toplam	4066.4	312				
Cesaret	21-30	94	14.9	2.4	Gruplar Arası	28.7	3	9.5	1.7	.14	
	31-40	104	15.4	2.2							
	41-45	50	15.8	2.3	Gruplar İçi	1649.0	309	5.3			
	45+	65	15.3	2.1	Toplam	1677.7	312				
Merak	21-30	94	12.8	1.4	Gruplar Arası	10.0	3	3.3	1.6	.17	
	31-40	104	12.4	1.4							
	41-45	50	12.8	1.2	Gruplar İçi	620.0	309	2.0			
	45+	65	12.7	1.5	Toplam	630.1	312				
Şüphe Etme	21-30	94	8.3	1.1	Gruplar Arası	4.5	3	1.5	1.2	.27	
	31-40	104	8.1	1.0							

	41-45	50	8.4	.9	Gruplar İçi	364.8	309	1.1		
	45+	65	8.4	1.1	Toplam	369.4	312			
Esneklik	21-30	94	12.7	1.4	Gruplar Arası	5.7	3	1.9	.93	.42
	31-40	104	12.8	1.3						
	41-45	50	13.1	1.5	Gruplar İçi	631.9	309	2.0		
	45+	65	12.8	1.5	Toplam	637.6	312			

Tablo 5 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin öz disiplin alt boyut puan ortalamaları 21-30 yaş için 19.5; 31-40 yaş için 20.0; 41-45 yaş için 20.3; 45 yaş ve üzeri için 21.2 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .02 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin öz disiplin alt boyut ortalamaları 21-30 yaş lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=.026$; $p<.05$). Tablo 6’da görüldüğü üzere yaratıcı düşünme eğilimlerinin “yenilik arama, cesaret, merak, şüphe etme ve esneklik” boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Öz disiplin alt boyutundaki farklılığın hangi sınıf seviyesinde olduğunu belirlemek için, örneklem sayıları gruplarda eşit olmadığından ve varyanslar homojen olduğundan Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda 21-30 yaş ile 45 yaş ve üzeri arasındaki fark bulunmuş ve bu fark 21-30 yaş lehine anlamlıdır. Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde yaş değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,16$; $p>.05$).

Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimine verilen cevapların t testi alt boyutlarıyla beraber aşağıda sunulan Tablo 6’ da gösterilmektedir.

Tablo 6. Medeni Durum Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla T Testi

Yaratıcı Düşünme Eğiliminin Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Levenes Test (F;p)	t	p
Öz Disiplin	Evli	209	20.4	3.8	F= .008	1.7	.07
	Bekâr	104	19.6	2.8	p< .05		
Yenilik Arama	Evli	209	33.6	3.5	F= .36	2.7	.007
	Bekâr	104	31.8	3.5	p> .05		
Cesaret	Evli	209	15.4	2.2		1.6	.11

	Bekâr	104	15.0	2.3	F= .22 p>.05		
Merak	Evli	209	12.8	1.4	F= .31	1.8	.06
	Bekâr	104	12.5	1.3	p>.05		
Şüphe	Evli	209	8.4	1.0	F= .75	2.1	.03
Etme	Bekâr	104	8.1	1.0	p>.05		
Esneklik	Evli	209	13.0	1.4	F= .20	2.4	.01
	Bekâr	104	12.5	1.3	p> .05		

Tablo 6 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin alt boyut puan ortalamaları bağımsız t testi ile sınımlanmıştır. Yapılan analiz sonucu evlilerin öz disiplin alt boyut ortalamaları 20.4; bekârların puan ortalamaları 19.6 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre öz disiplin alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.7$; $p> .05$). Evlilerin yenilik arama alt boyut ortalamaları 33.6; bekârların puan ortalamaları 31.8 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre yenilik arama alt boyut puan ortalamaları evliler lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=2.7$; $p< .05$). Evlilerin yenilik arama alt boyut ortalamaları bekârların puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksektir. Evlilerin cesaret alt boyut ortalamaları 15.4; bekârların puan ortalamaları 15.0 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre cesaret alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.6$; $p> .05$). Evlilerin merak alt boyut ortalamaları 12.8; bekârların puan ortalamaları 12.5 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre merak alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.8$; $p> .05$). Evlilerin şüphe etme alt boyut ortalamaları 8.4; bekârların puan ortalamaları 8.1 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre şüphe etme alt boyut puan ortalamaları evliler lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=2.1$; $p< .05$). Evlilerin şüphe etme alt boyut ortalamaları bekârların puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksektir. Evlilerin esneklik alt boyut ortalamaları 13.0; bekârların puan ortalamaları 12.5 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre esneklik alt boyut puan ortalamaları evliler lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=.24$; $p< .05$). Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde medeni durum değişkenine göre evliler lehine farklılaştığı tespit edilmiştir ($t=.005$; $p<.05$).

Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P	
Öz Disiplin	Ön Lisans	4	19.7	1.2	Gruplar Arası	13.7	3	4.5	.35	.78	
	Lisans	254	20.1	3.7							
	Yüksek Lisans	52	20.	2.6		Gruplar İçi	3952.1	309	12.7		
	Doktora	3	21.6	2.8			Toplam	3965.8	312		
Yenilik Arama	Ön Lisans	4	32.5	5.7	Gruplar Arası	40.6	3	20.3	1.5	.19	
	Lisans	254	32.4	3.5							
	Yüksek Lisans	52	33.5	3.7		Gruplar İçi	4025.7	309	12.9		
	Doktora	3	35.0	4.5			Toplam	4066.4	312		
Cesaret	Ön Lisans	4	15.5	2.6	Gruplar Arası	61.1	3	3.5	.66	.57	
	Lisans	254	15.2	2.2							
	Yüksek Lisans	52	15.7	2.4		Gruplar İçi	4005.2	309	5.3		
	Doktora	3	16.0	2.6			Toplam	4066.4	312		
Merak	Ön Lisans	4	11.7	1.5	Gruplar Arası	5.8	3	1.9	.97	.40	
	Lisans	254	12.6	1.4							
	Yüksek Lisans	52	12.8	1.3		Gruplar İçi	624.2	309	2.0		
	Doktora	3	13.3	1.5			Toplam	630.1	312		
Şüphe Etme	Ön Lisans	4	8.7	.5	Gruplar Arası	2.1	3	.73	.61	.60	
	Lisans	254	8.2	1.1							
	Yüksek Lisans	52	8.4	.9		Gruplar İçi	367.2	309	1.1		
	Doktora	3	8.3	1.5			Toplam	369.4	312		
Esneklik	Ön Lisans	4	13.0	.8	Gruplar Arası	1.6	3	.53	.25	.85	
	Lisans	254	12.8	1.4							
	Yüksek Lisans	52	12.9	1.5		Gruplar İçi	636.0	309	2.0		
	Doktora	3	13.3	1.5			Toplam	637.6	312		

Tablo 7 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin öz disiplin alt boyut puan ortalamaları ön lisans mezunları için 19.7;

lisans mezunları için 20.1; yüksek lisans mezunları için 20.5; doktora mezunları için 21.6 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .78 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin öz disiplin alt boyut ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($p>.05$). Tablo 8’de görüldüğü üzere yaratıcı düşünme eğilimlerinin “yenilik arama, cesaret, merak, şüphe etme ve esneklik” boyutlarında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,35$; $p>.05$).

Sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyim değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Mesleki Deneyim	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P
Öz Disiplin	1-5 yıl	81	19.4	2.6	Gruplar	89.1	3	29.7	2.3	.07
	6-10 yıl	67	20.2	2.6	Arası					
	11-15 yıl	28	19.5	2.8	Gruplar	3876.7	309	12.5		
	15 yıl ve üzeri	137	20.7	4.4	İçi Toplam	3965.8	312			
Yenilik Arama	1-5 yıl	81	32.0	3.5	Gruplar	53.9	3	17.9	1.3	.24
	6-10 yıl	67	32.9	3.3	Arası					
	11-15 yıl	28	32.5	3.7	Gruplar	4012.4	309	12.9		
	15 yıl ve üzeri	137	32.9	3.7	İçi Toplam	4066.4	312			
Cesaret	1-5 yıl	81	14.8	2.5	Gruplar	25.9	3	8.6	1.6	.18
	6-10 yıl	67	15.5	2.1	Arası					
	11-15 yıl	28	15.3	2.5	Gruplar	1651.7	309	5.3		
	15 yıl ve üzeri	137	15.5	2.1	İçi Toplam	1677.7	312			
Merak	1-5 yıl	81	12.7	1.3	Gruplar	1.1	3	.38	.19	.90
	6-10 yıl	67	12.6	1.4	Arası					
	11-15 yıl	28	12.6	1.4	Gruplar	628.9	309	2.0		
	15 yıl ve üzeri	137	12.7	1.4	İçi Toplam	630.1	312			
Şüphe Etme	1-5 yıl	81	8.2	1.1	Gruplar	1.7	3	.58	.48	.69
	6-10 yıl	67	8.2	1.0	Arası					
	11-15 yıl	28	8.2	1.0	Gruplar	367.7	309	1.1		
	15 yıl ve üzeri	137	8.4	1.1	İçi Toplam	369.4	312			
Esneklik	1-5 yıl	81	12.5	1.4	Gruplar	10.2	3	3.4	1.6	.17
	6-10 yıl	67	13.0	1.2	Arası					
	11-15 yıl	28	12.8	1.4		627.4	309	2.0		

15 yıl ve üzeri	137	12.9	1.4	Gruplar İçi Toplam	637.6	312
-----------------	-----	------	-----	--------------------	-------	-----

Tablo 8 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyim değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin “öz disiplin, yenilik arama, cesaret, merak, şüphe etme ve esneklik” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde mesleki deneyim değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,10$; $p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P						
Öz Disiplin	Okul Belgesi Yok	93	20,0	2,9	Gruplar Arası	20.7	6	3.4	.2	.95						
	İlkokul	134	20,3	4,4												
	Ortaokul	19	20,4	2,3							Gruplar İçi Toplam	3945.1	306	12.8		
	Lise	37	20,4	2,1												
	Ön Lisans	4	19,7	1,5												
	Lisans	25	19,7	2,9												
	Yüksek Lisans	1	18,0													
Yenilik Arama	Okul Belgesi Yok	93	32,8	3,6	Gruplar Arası	133.3	6	22.2	1.7	.11						
	İlkokul	134	32,0	3,5												
	Ortaokul	19	34,4	3,3							Gruplar İçi Toplam	3933.0	306	12.8		
	Lise	37	33,0	3,4												
	Ön Lisans	4	34,0	4,2												
	Lisans	25	33,3	3,5												

	Yüksek Lisans	1	30,0							
Cesaret	Okul Belgesi Yok	93	15,4	2,4	Gruplar Arası	9.3	6	1.5	.28	.94
	İlkokul	134	15,3	2,1						
	Ortaokul	19	15,2	2,7	Gruplar İçi	1668.4	306			
	Lise	37	15,5	2,3	Toplam	1677.7	312			
	Ön Lisans	4	16,0	,81						
	Lisans	25	14,8	2,4						
	Yüksek Lisans	1	15,0							
Merak	Okul Belgesi Yok	93	12,6	1,4	Gruplar Arası	11.9	6	1.9	.98	.43
	İlkokul	134	12,6	1,3						
	Ortaokul	19	13,2	1,4	Gruplar İçi	618.1	306	2.0		
	Lise	37	12,8	1,3	Toplam	630.1	312			
	Ön Lisans	4	13,0	1,6						
	Lisans	25	12,8	1,5						
	Yüksek Lisans	1	11,0							
	Okul Belgesi Yok	93	8,4	1,1						
Şüphe Etme	İlkokul	134	8,1	1,0	Gruplar Arası	7.2	6	1.2	1.0	.40
	Ortaokul	19	8,5	1,4						
	Lise	37	8,4	1,0	Gruplar İçi	362.1	306	1.1		
	Ön Lisans	4	8,7	,95	Toplam	369.4	312			
	Lisans	25	8,2	1,0						
	Yüksek Lisans	1	9,0							
	Okul Belgesi Yok	93	12,9	1,4						
Esneklik	İlkokul	134	12,7	1,3	Gruplar Arası	15.3	6	2.5	1.2	.27
	Ortaokul	19	13,3	1,5						
	Lise	37	13,0	1,4		622.2	306	2.0		

Ön Lisans	4	13,5	,57	Gruplar	637.6	312
Lisans	25	12,5	1,5	İçi		
Yüksek Lisans	1			Toplam		

Tablo 9 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin “öz disiplin, yenilik arama, cesaret, merak, şüphe etme ve esneklik” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,99$; $p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin baba eğitim düzeyi değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P
Öz Disiplin	Okul Belgesi Yok	28	19,7	2,8	Gruplar Arası	64.0	6	10.6	.83	.54
	İlkokul	140	19,9	2,5						
	Ortaokul	35	20,4	2,1	Gruplar	3901.7	306	12.7		
	Lise	53	21,1	6,4	İçi					
	Ön Lisans	9	19,6	3,8	Toplam	3965.8	312			
	Lisans	41	20,1	2,7						
Yenilik Arama	Okul Belgesi Yok	28	32,5	3,7	Gruplar Arası	43.5	6	7.2	.55	.76
	İlkokul	140	32,4	3,6						
	Ortaokul	35	32,8	2,8	Gruplar	4022.9	306	13.1		
	Lise	53	32,7	3,6	İçi					
	Ön Lisans	9	34,5	4,3	Toplam	4066.4	312			
	Lisans									

	Lisans	41	32,8	3,8						
	Yüksek Lisans	7	33,0	3,6						
Cesaret	Okul Belgesi Yok	28	15,9	2,0	Gruplar Arası	29.4	6	4.8	.89	.49
	İlkokul	140	15,3	2,3						
	Ortaokul	35	14,8	2,1	Gruplar İçi	1668.7	306	5.3		
	Lise	53	15,3	2,2	Toplam	1677.7	312			
	Ön Lisans	9	16,1	2,5						
	Lisans	41	15,0	2,4						
	Yüksek Lisans	7	15,2	3,1						
Merak	Okul Belgesi Yok	28	12,5	1,2	Gruplar Arası	14.0	6	2.3	1.1	.32
	İlkokul	140	12,5	1,4						
	Ortaokul	35	12,9	1,4	Gruplar İçi	616.1	306	2.0		
	Lise	53	12,7	1,4	Toplam	630.1	312			
	Ön Lisans	9	13,6	1,4						
	Lisans	41	12,8	1,3						
	Yüksek Lisans	7	12,5	1,5						
	Okul Belgesi Yok	28	8,1	1,4						
Şüphe Etme	İlkokul	140	8,3	1,0	Gruplar Arası	1.9	6	.31	.26	.95
	Ortaokul	35	8,4	,97						
	Lise	53	8,4	,90	Gruplar İçi	367.5	306	1.2		
	Ön Lisans	9	8,4	1,3	Toplam	369.4	312			
	Lisans	41	8,2	1,0						
	Yüksek Lisans	7	8,1	1,3						
	Okul Belgesi Yok	28	13,2	1,4						
Esneklik	İlkokul	140	12,8	1,4		9.8	6	1.6	.80	.56

Ortaokul	35	13,1	1,3	Gruplar Arası				
Lise	53	12,7	1,3	Gruplar	627.7	306	2.0	
Ön Lisans	9	12,3	1,4	İçi				
				Toplam	637.6	312		
Lisans	41	12,8	1,4					
Yüksek Lisans	7	13,0	1,6					

Tablo 10 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin baba eğitim düzeyi değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin “öz disiplin, yenilik arama, cesaret, merak, şüphe etme ve esneklik” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,93$; $p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Kitap Okuma Sıklığı Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Kitap Okuma Sıklığı	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P	Scheffe
Öz Disiplin	Yılda 1 kitap veya daha az	23	19.7	2.7	Gruplar Arası	217.2	3	42.4	3.4	.01	
	Yılda 2-5 kitap	104	19.3	2.6							
	Yılda 6-10 kitap	86	20.7	5.2	Gruplar İçi	3838.5	309	12.4			
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	20.7	2.4	Toplam	3965.8	312				
Yenilik Arama	Yılda 1 kitap veya daha az	23	31.9	4.0	Gruplar Arası	73.9	3	24.6	1.9	.12	
	Yılda 2-5 kitap	104	32.3	3.3							
	Yılda 6-10 kitap	86	32.5	3.8	Gruplar İçi	3992.5	309	12.9			

	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	33.3	3.5	Toplam	4066.4	312					
Cesaret	Yılda 1 kitap veya daha az	23	15.1	2.5	Gruplar Arası	55.0	3	18.3	3.4	.01	Yılda 2- 5 kitap	
	Yılda 2-5 kitap	104	14.9	2.2							ve yılda 10 kitap üzeri	
	Yılda 6-10 kitap	86	15.1	2.0	Gruplar İçi	1622.7	309	5.2				
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	15.9	2.4	Toplam	1677.7	312					
Merak	Yılda 1 kitap veya daha az	23	12.5	1.5	Gruplar Arası	21.0	3	7.0	3.5	.01	Yılda 2- 5 kitap	
	Yılda 2-5 kitap	104	12.4	1.3							ve yılda 10 kitap üzeri	
	Yılda 6-10 kitap	86	12.6	1.3	Gruplar İçi	609.0	309	1.9				
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	13.0	1.3	Toplam	630.1	312					
Şüphe Etme	Yılda 1 kitap veya daha az	23	8.1	1.2	Gruplar Arası	1.0	3	.35	.29	.82		
	Yılda 2-5 kitap	104	8.3	.92								
	Yılda 6-10 kitap	86	8.3	1.1	Gruplar İçi	368.3	309	1.1				
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	8.3	1.1	Toplam	369.4	312					
Esneklik	Yılda 1 kitap veya daha az	23	12.6	1.8	Gruplar Arası	5.1	3	1.7	.83	.47		
	Yılda 2-5 kitap	104	12.7	1.2								
	Yılda 6-10 kitap	86	13.0	1.4	Gruplar İçi	632.5	309	2.0				
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	12.9	1.4	Toplam	637.6	312					

Tablo 11 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığına göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin cesaret alt boyut puan ortalamaları yılda 1 kitap veya daha az için 15.1; yılda 2-5 kitap için 14.9; yılda 6-10 kitap için 15.1; yılda 10 kitap ve üzeri için 15.9 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .01 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin cesaret alt boyut ortalamaları yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p < .05$). Sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığına göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin merak alt boyut puan ortalamaları yılda 1 kitap veya daha az için 12.5; yılda 2-5 kitap için 12.4; yılda 6-10 kitap için 12.6; yılda 10 kitap ve üzeri için 13.0 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .01 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin merak alt boyut ortalamaları yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Tablo 11’de görüldüğü üzere yaratıcı düşünme eğilimlerinin “yenilik arama, şüphe etme ve esneklik” boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Cesaret ve merak alt boyutlarındaki farklılığın hangi sınıf seviyesinde olduğunu belirlemek için, örneklem sayıları gruplarda eşit olmadığından ve varyanslar homojen olduğundan Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda yılda 2-5 kitap ile yılda 10 kitap ve üzeri arasındaki farkın yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yaratıcı düşünme eğilimlerinin tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde kitap okuma sıklığı değişkenine göre yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($t = .04$; $p < .05$).

4.2.Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları Eğilimleri Ölçeğine İlişkin

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğinden aldıkları toplam puan ve alt boyutlardan aldıkları puanların ortalama değerleri aşağıda yer alan Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Sınıf Öğretmenlerinin Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	N	En Az	En Çok	$\bar{x}$	ss
Fırsatları	313	9.0	20.0	14.8	2.42
Değerlendirme					
İnsiyatif Alma	313	10.0	25.0	19.5	2.85
Risk Alma	313	7.0	20.0	13.05	2.22
Toplam	313			47.3	7.49

Tablo 12 incelendiğinde ilk olarak ölçeğin fırsatları değerlendirme alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan 9 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 14.8 olduğu; insiyatif alma alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 25, en düşük puan 10 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 19.5 olduğu; risk alma alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan 7 olurken sınıf öğretmenlerinin ortalamasının 13.05 olduğu görülmektedir. Genel olarak sınıf öğretmenlerinin ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanların yüksek ortalamaya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Örnekleme yer alan sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre girişimcilik becerilerine verilen cevapların t testi alt boyutlarıyla beraber aşağıda sunulan Tablo 13' te gösterilmektedir.

Tablo 13. Cinsiyet Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla T Testi

Girişimcilik Becerilerinin Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Levenes Test (F;p)	t	p																				
Fırsatları Değerlendirme	Kadın	159	14.9	2.4	F= .03 p> .05	.83	.40																				
	Erkek	154	14.7	2.4				İnsiyatif Alma	Kadın	159	19.5	2.7	F= .10 p> .05	.011	.99	Erkek	154	19.5	2.9	Risk Alma	Kadın	159	12.8	2.2	F= .21 p>.05	-1.7	.07
İnsiyatif Alma	Kadın	159	19.5	2.7	F= .10 p> .05	.011	.99																				
	Erkek	154	19.5	2.9				Risk Alma	Kadın	159	12.8	2.2	F= .21 p>.05	-1.7	.07	Erkek	154	13.2	2.2								
Risk Alma	Kadın	159	12.8	2.2	F= .21 p>.05	-1.7	.07																				
	Erkek	154	13.2	2.2																							

Tablo 13 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre girişimcilik becerilerinin alt boyut puan ortalamaları bağımsız t testi ile sınanmıştır. Yapılan analiz sonucu kadınların fırsatları değerlendirme alt boyut ortalamaları 14.9; erkeklerin puan ortalamaları 14.7 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre fırsatları değerlendirme alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=.83$; $p> .05$). Kadınların insiyatif alma alt boyut ortalamaları 19.5; erkeklerin puan ortalamaları 19.5 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları kadınlar lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=.011$; $p< .05$). Kadınların risk alma alt boyut ortalamaları 12.8; erkeklerin puan ortalamaları 13.2 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre risk alma alt boyut puan ortalamaları kadınlar lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=-1.7$; $p< .05$). Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=.76$; $p>.05$).

Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre girişimcilik becerilerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Yaş Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P
Fırsatları Değerlendirme	21-30	94	14.8	2.3	Gruplar	4.7	3	1.5	.26	.85
	31-40	104	14.8	2.5	Arası					
	41-45	50	14.7	2.3	Gruplar	1826.6	309	5.9		
	45+	65	15.1	2.3	İçi					
						Toplam	1831.3	312		
İnsiyatif Alma	21-30	94	19.3	2.9	Gruplar	40.6	3	4.0	.49	.68
	31-40	104	19.7	2.5	Arası					
	41-45	50	19.7	3.1	Gruplar	4025.7	309	8.1		
	45+	65	19.4	3.0	İçi					
						Toplam	4066.4	312		
Risk Alma	21-30	94	13.0	2.4	Gruplar	28.7	3	.38	.07	.97
	31-40	104	13.0	1.9	Arası					
	41-45	50	13.1	2.0	Gruplar	1649.0	309	5.0		
	45+	65	13.1	2.4	İçi					
						Toplam	1677.7	312		

Tablo 14 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre girişimcilik becerilerinin fırsatları değerlendirme alt boyut puan ortalamaları 21-30 yaş için 14.8; 31-40 yaş için 14.8; 41-45 yaş için 14.7; 45 yaş ve üzeri için 15.1 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .26 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre girişimcilik becerilerinin fırsatları değerlendirme alt boyut ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($p > .05$). Tablo 14'te görüldüğü üzere girişimcilik becerilerinin insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları 21-30 yaş için 19.3; 31-40 yaş için 19.7; 41-45 yaş için 19.7; 45 yaş ve üzeri için 19.4 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($p > .05$). Girişimcilik becerilerinin risk alma alt boyut puan ortalamaları 21-30 yaş için 13.0; 31-40 yaş için 13.0; 41-45 yaş için 13.1; 45 yaş ve üzeri için 13.1 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin risk alma alt boyut puan ortalamaları da anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($p > .05$). Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde yaş değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,93$; $p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre girişimcilik becerilerine verilen cevapların t testi alt boyutlarıyla beraber aşağıda sunulan Tablo 15' de gösterilmektedir.

Tablo 15. Medeni Durum Değişkenine Göre Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla T Testi

Girişimcilik Becerilerinin Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Levenes Test (F;p)	t	p																				
Fırsatları Değerlendirme	Evli	209	14.9	2.4	F= .01 p< .05	.76	.44																				
	Bekâr	104	14.7	2.4				İnsiyatif Alma	Evli	209	19.7	2.7	F= 1.2 p> .05	2.02	.04	Bekâr	104	19.1	3.06	Risk Alma	Evli	209	13.1	2.1	F= .72 p>.05	1.3	.16
İnsiyatif Alma	Evli	209	19.7	2.7	F= 1.2 p> .05	2.02	.04																				
	Bekâr	104	19.1	3.06				Risk Alma	Evli	209	13.1	2.1	F= .72 p>.05	1.3	.16	Bekâr	104	12.8	2.3								
Risk Alma	Evli	209	13.1	2.1	F= .72 p>.05	1.3	.16																				
	Bekâr	104	12.8	2.3																							

Tablo 15 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre girişimcilik becerilerinin alt boyut puan ortalamaları bağımsız t testi ile sınanmıştır. Yapılan analiz sonucu evlilerin fırsatları değerlendirme alt boyut ortalamaları 14.9; bekârların puan ortalamaları 14.7 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre fırsatları değerlendirme alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=.76$; $p> .05$). Evlilerin fırsatları değerlendirme alt boyut ortalamaları bekârların puan ortalamalarından anlamlı sayılamayacak şekilde yüksektir. Evlilerin insiyatif alma alt boyut ortalamaları 19.7; bekârların puan ortalamaları 19.1 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları evliler lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=2.02$; $p< .05$). Evlilerin insiyatif alma alt boyut ortalamaları bekârların puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksektir. Evlilerin risk alma alt boyut ortalamaları 13.1; bekârların puan ortalamaları 12.8 olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır ($t=1.3$; $p> .05$). Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde medeni durum değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=.09$; $p>.05$).

Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre girişimcilik ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P	Scheffe
Fırsatları Değerlendirme	Ön Lisans	4	15.2	2.0	Gruplar Arası	75.0	3	25.0	4.4	.005	Lisans ve Yüksek lisans
	Lisans	254	14.6	2.3							
	Yüksek Lisans	52	15.9	2.4	Gruplar İçi Toplam	1756.3	309	5.6			
	Doktora	3	15.6	2.0		1831.3	312				
İnsiyatif Alma	Ön Lisans	4	20.7	2.2	Gruplar Arası	76.9	3	25.6	3.2	.023	Lisans ve Yüksek lisans
	Lisans	254	19.3	2.8							
	Yüksek Lisans	52	20.5	2.6	Gruplar İçi Toplam	2461.9	309	7.9			
	Doktora	3	20.6	2.0		2538.9	312				
Risk Alma	Ön Lisans	4	13.2	.95	Gruplar Arası	27.7	3	9.2	1.8	.13	
	Lisans	254	12.9	2.2							
	Yüksek Lisans	52	13.5	2.1	Gruplar İçi Toplam	1520.3	309	4.9			
	Doktora	3	14.6	3.0		1548.0	312				

Tablo 16 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre girişimcilik becerilerinin fırsatları değerlendirme alt boyut puan ortalamaları ön lisans mezunları için 15.2; lisans mezunları için 14.6; yüksek lisans mezunları için 15.9; doktora mezunları için 15.6 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .005 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre girişimcilik becerilerinin fırsatları değerlendirme alt boyut ortalamaları yüksek lisans mezunları lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumlarına göre girişimcilik becerilerinin insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları ön lisans mezunları için 20.7; lisans mezunları için 19.3; yüksek lisans mezunları için 20.5; doktora mezunları için 20.6 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .023 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre girişimcilik becerilerinin insiyatif alma alt boyut ortalamaları yüksek lisans mezunları lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Tablo 16'da görüldüğü üzere girişimcilik becerilerinin risk alma boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Fırsatları değerlendirme ve insiyatif alma alt boyutlarındaki farklılığın hangi öğrenim durumu seviyesinde olduğunu belirlemek için, örneklem sayıları

gruplarda eşit olmadığından ve varyanslar homojen olduğundan Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda fırsatları değerlendirme alt boyutunda lisans ve yüksek lisans arasındaki fark, yüksek lisans lehine anlamlıdır. İnsiyatif alma alt boyutunda da lisans ve yüksek lisans arasındaki fark, yüksek lisans lehine anlamlı bulunmuştur. Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde öğrenim durumu değişkenine göre yüksek lisans lehine farklılaştığı tespit edilmiştir ($t=,005$; $p<.05$).

Sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyim değişkenine göre girişimcilik becerilerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Mesleki Deneyim Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Mesleki Deneyim	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P
Fırsatları Değerlendirme	1-5 yıl	81	14.6	2.3	Gruplar	15.1	3	5.0	.85	.46
	6-10 yıl	67	15.2	2.7	Arası					
	11-15 yıl	28	15.1	2.5	Gruplar	1816.2	309	5.8		
	15 yıl ve üzeri	137	14.8	2.2	İçİ					
					Toplam	1831.3	312			
İnsiyatif Alma	1-5 yıl	81	19.06	2.8	Gruplar	42.6	3	14.2	1.7	.15
	6-10 yıl	67	20.1	2.7	Arası					
	11-15 yıl	28	19.3	2.6	Gruplar	2496.2	309	8.0		
	15 yıl ve üzeri	137	19.6	2.9	İçİ					
					Toplam	2538.9	312			
Risk Alma	1-5 yıl	81	12.7	2.4	Gruplar	12.6	3	4.2	.84	.47
	6-10 yıl	67	13.3	2.2	Arası					
	11-15 yıl	28	13.2	1.8	Gruplar	1535.4	309	4.9		
	15 yıl ve üzeri	137	113.0	2.1	İçİ					
					Toplam	1548.0	312			

Tablo 17 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyim değişkenine göre girişimcilik becerilerinin “fırsatları değerlendirme, insiyatif alma ve risk alma” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>.05$). Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde mesleki deneyim değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,20$; $p>.05$).

Sınıf öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik becerilerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P
Fırsatları Değerlendirme	Okul Belgesi Yok	93	14,9	2,2	Gruplar Arası	44.4	6	7.4	1.2	.27
	İlkokul	134	14,6	2,5	Gruplar İçİ	1786.9	306	5.8		
	Ortaokul	19	15,7	2,3						
	Lise	37	15,0	2,6						
	Ön Lisans	4	13,5	1,9	Toplam	1831.3	312			
	Lisans	25	15,2	2,1						
	Yüksek Lisans	1	12,0							
İnsiyatif Alma	Okul Belgesi Yok	93	19,5	2,4	Gruplar Arası	28.6	6	22.2	.58	.74
	İlkokul	134	19,4	3,05	Gruplar İçİ	2510.2	306	12.8		
	Ortaokul	19	20,2	2,8						
	Lise	37	19,7	2,8						
	Ön Lisans	4	19,7	2,7	Toplam	2538.9	312			
	Lisans	25	19,8	3,4						
	Yüksek Lisans	1	16,0							
Risk Alma	Okul Belgesi Yok	93	13,2	2,3	Gruplar Arası	11.3	6	1.8	.37	.89
	İlkokul	134	12,9	2,2	Gruplar İçİ	1536.6	306	5.02		
	Ortaokul	19	13,1	2,5						
	Lise	37	12,9	1,8						
	Ön Lisans	4	13,7	2,3	Toplam	1548.0	312			
	Lisans	25	13,0	2,2						
	Yüksek Lisans	1	15,0							

Tablo 18 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik becerilerinin “fırsatları değerlendirme, inisiyatif alma ve risk alma” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,78$; $p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin baba eğitim düzeyi değişkenine göre girişimcilik becerilerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P
Fırsatları Değerlendirme	Okul Belgesi Yok	28	14,6	2,6	Gruplar Arası	11.8	6	1.9	.33	.91
	İlkokul	140	14,9	2,2	Gruplar İçi Toplam	1819.4	306	5.9		
	Ortaokul	35	14,6	1,9						
	Lise	53	14,9	2,6						
	Ön Lisans	9	15,3	2,8						
	Lisans	41	14,9	2,6						
	Yüksek Lisans	7	14,0	3,0						
İnsiyatif Alma	Okul Belgesi Yok	28	19,4	2,5	Gruplar Arası	33.8	6	5.6	.68	.65
	İlkokul	140	19,6	2,9	Gruplar İçi Toplam	2505.0	306	8.1		
	Ortaokul	35	19,0	2,3						
	Lise	53	19,8	2,7						
	Ön Lisans	9	20,7	2,4						
	Lisans	41	19,4	3,2						
	Yüksek Lisans	7	18,7	3,0						
Risk Alma	Okul Belgesi Yok	28	13,2	2,3	Gruplar Arası	55.7	6	9.2	1.9	.08
	İlkokul	140	13,1	2,1						

Ortaokul	35	12,6	1,9	Gruplar	1492.3	306	4.8
Lise	53	12,9	2,2		İçi		
Ön Lisans	9	15,0	3,2	Toplam	1548.0	312	
Lisans	41	12,5	2,3				
Yüksek Lisans	7	12,8	1,9				

Tablo 19 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin baba eğitim düzeyi değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin “fırsatları değerlendirme, inisiyatif alma ve risk alma” alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t=,48$; $p > .05$).

Sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre girişimcilik becerilerine ilişkin ANOVA testi sonuçları alt boyutlarla beraber Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Kitap Okuma Sıklığı Değişkenine Göre Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeğine Verilen Cevapların Alt Boyutlarıyla ANOVA Testi

Alt Boyutlar	Kitap Okuma Sıklığı	N	$\bar{x}$	SS	V	K.T	Df	K.O	F	P	Scheffe
Fırsatları Değerlendirme	Yılda 1 kitap veya daha az	23	14,1	2.3	Gruplar Arası	52.8	3	17.6	3.0	.02	Yılda 2-5 kitap
	Yılda 2-5 kitap	104	14,5	2.2							
	Yılda 6-10 kitap	86	14,8	2.5	Gruplar İçi	1778.5	309	5.7			
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	15,4	2.3	Toplam	1831.3	312				
İnsiyatif Alma	Yılda 1 kitap veya daha az	23	18,2	3.6	Gruplar Arası	89.0	3	29.6	3.7	.01	Yılda 1 kitap veya daha az -
	Yılda 2-5 kitap	104	19,3	2.7							

	Yılda 6-10 kitap	86	19,4	2.7	Gruplar İçi Toplam	2449.8	309	7.9			Yılda 10 ve kitap üzeri
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	20,2	2.6		2538.9	312				
Risk Alma	Yılda 1 kitap veya daha az	23	12,7	2.3	Gruplar Arası	2.7	3	.91	.18	.90	
	Yılda 2-5 kitap	104	13,0	2.1							
	Yılda 6-10 kitap	86	13,0	2.2	Gruplar İçi	1545.3	309	5.0			
	Yılda 10 kitap ve üzeri	100	13,1	2.3	Toplam	1548.0	312				

Tablo 20 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığına göre girişimcilik becerilerinin fırsatları değerlendirme alt boyut puan ortalamaları yılda 1 kitap veya daha az için 14.1; yılda 2-5 kitap için 14.5; yılda 6-10 kitap için 14.8; yılda 10 kitap ve üzeri için 15.4 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .02 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre girişimcilik becerilerinin fırsatları değerlendirme alt boyut ortalamaları yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığına göre girişimcilik becerilerinin insiyatif alma alt boyut puan ortalamaları yılda 1 kitap veya daha az için 18.2; yılda 2-5 kitap için 19.3; yılda 6-10 kitap için 19.4; yılda 10 kitap ve üzeri için 20.2 olarak hesaplanmıştır. Puan ortalamalarına ilişkin p değeri .01 bulunmuştur. Hesaplanan değere göre sınıf öğretmenlerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre girişimcilik becerilerinin insiyatif alt boyut ortalamaları yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Tablo 20’de görüldüğü üzere girişimcilik becerilerinin “ risk alma” alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Fırsatları değerlendirme ve insiyatif alt boyutlarındaki farklılığın hangi sınıf seviyesinde olduğunu belirlemek için, örneklem sayıları gruplarda eşit olmadığından ve varyanslar homojen olduğundan Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda fırsatları değerlendirme alt boyutunda yılda 2-5 kitap ile yılda 10 kitap ve üzeri arasındaki fark; insiyatif alma alt boyutunda ise yılda 1 veya daha az kitap ile yılda 10 kitap ve üzeri arasındaki fark yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlıdır. Girişimci öğretmen davranışlarının tüm alt boyutları beraber değerlendirildiğinde kitap okuma sıklığı değişkenine göre yılda 10 kitap ve üzeri lehine farklılaştığı tespit edilmiştir ($t=,04$; $p<.05$).

4.3. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Regresyon Analizine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri ve girişimcilik becerileri arasındaki ilişki regresyon analizi ile hesaplanmıştır ve aşağıda Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	t	β	R ²	F	p
Sabit	53.2	3.3	15.9	.64	.41	218.6	.00
Girişimci Öğretmen Davranışları	1.02	.07	14.7				.00

Tablo 21’de görüldüğü üzere girişimci öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme eğilimlerini ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan regresyon analizi sonucunda, girişimcilik becerileri ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir ($R = .64$; $R^2 = .41$; $p < .00$). Aynı zamanda girişimcilik becerilerinin katılımcıların yaratıcı düşünme eğilimleri üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiş, katılımcıların girişimcilik becerilerinin yaratıcı düşünme eğilimlerini %41 yordadığı tespit edilmiştir. Regresyon denkleminde ait yordayıcı değişkeninin katsayısına ($B = .53.2$) uygulanan anlamlılık testi girişimcilik becerilerinin anlamlı bir yordayıcı olduğunu göstermektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerilerini yordayan regresyon denklemi aşağıdaki Tablo 22’de sunulmuştur. Değişkenlerin ve girişimci öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme eğilimi üzerine ortak etkileri aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 22. Değişkenlerin ve Girişimci Öğretmen Davranışlarının Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Üzerine Ortak Etkisi

Değişken	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	165.6	101.8	1.6	.20
Yaş	448.6	100.9	4.4	.03
Medeni Durum	794.9	99.8	7.9	.005
Öğrenim Durumu	318.8	101.3	3.1	.07
Mesleki Deneyim	484.3	100.8	4.8	.02

Anne Eğitim Düzeyi	8.2	102.3	.08	.77
Baba Eğitim Düzeyi	28.9	102.3	.28	.59
Kitap Okuma Sıklığı	902.2	99.5	9.06	.003

Tablo 22’de gösterildiği üzere yapılan iki yönlü varyans analizi sonucunda tüm değişkenlerin girişimcilik becerisiyle beraber yaratıcı düşünme eğilimleri üzerine ortak etkisi bulunmamaktadır.

4.4. Öğretmenlerin Girişimci Öğretmen Davranışları İle Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Pearson Korelasyon Analizine Yönelik Bulgular

Girişimcilik becerisi ve yaratıcı düşünme eğilimleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile ölçülmüştür ve korelasyon analizi sonuçları aşağıda Tablo 23’te sunulmuştur.

Tablo 23. Girişimci Öğretmen Davranışları Ve Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	Girişimci Öğretmen Davranışları	
Yaratıcı Düşünme Eğilimleri	R	.642**
	P	.00
	N	313

Tablo 23’te görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda bu değişkenler arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.64$; $p<.00$). Saptanan sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları arttıkça yaratıcı düşünme eğilimleri de artmaktadır.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ve yaratıcı düşünme eğilimlerine sahip olma düzeyleri ve bu iki beceri arasında ilişki olup olmadığı çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, mesleki deneyim, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, kitap okuma sıklığı) girişimci öğretmen davranışları ve yaratıcı düşünme eğilimleri düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin öğrencilere daha yenilikçi ve etkili bir şekilde yaklaşma eğiliminde olduklarını, girişimci ve üretken olduklarını gösterebilir. Bu durum, öğretmenlerin sınıf içinde farklı perspektiflerden problemleri ele almalarını, öğrencilerin öğrenme süreçlerini çeşitlendirmelerini ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için uygun ortamlar oluşturmalarını sağlar. Varki (2020) çalışmasında öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerini yüksek olarak bulmuştur. Yıldız (2018) müzik öğretmeni adaylarının, Kılıç (2020) ise matematik öğretmeni adaylarının yaratıcı düşünme eğilimleri düzeylerinin ortanın üzeri olarak saptamışlardır. Brezilya'da bir üniversitede öğrenciler ile yapılan çalışmada, öğrencilerin ders aldıkları öğretmenlerinden daha yaratıcı oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Alencar, 2006). Bu açıdan yaratıcı düşünme, öğretmenler için öğrencilerin öğrenme süreçlerini zenginleştirilmesi ve onlara daha etkili bir eğitim sunabilmesi açısından kritiktir. Yaratıcı düşünen öğretmenler, sınıf içinde karşılaşılan problemlere yenilikçi çözümler bulabilir ve öğrencilerin öğrenme tarzlarına ve ihtiyaçlarına daha iyi uyum sağlayabilirler. Ayrıca, yaratıcı düşünme becerileri gelişmiş öğretmenler, öğrencilere eleştirel düşünme, girişimcilik ve problem çözme yeteneklerini kazandırmak için fırsatlar yaratır. Bu sayede, öğrenciler sadece bilgiyi ezberlemek yerine, onu sorgulayarak anlamlandırabilir ve uygulamalı beceriler geliştirebilirler.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri cinsiyet değişkenine ve yaş değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Bu durum sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçmeye yönelik yapılan bazı çalışmalar da Durnacı ve Ültay (2020), Polat ve Kontaş (2018)' ta görülmektedir. Karaçelik (2020) okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerini incelediği çalışmasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Boz ve Yılmaz (2018) ise sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme ile ilgili

görüşlerini incelemişlerdir. Yaptıkları çalışma neticesinde sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerisini cinsiyetlerine göre farklı bakış açılarıyla belirttiğini bulgulamışlardır. Karakuyu (2023) öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada cinsiyetlerine göre erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık bulgulamıştır. Gök ve Erdoğan (2011) sınıf öğretmenliği bölümünde, birinci sınıfta okuyan öğrencilerin yaratıcı düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünme eğilimlerini incelediği çalışmalarında cinsiyete göre kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu saptamışlardır. Öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçmeye yönelik bazı çalışmalarda da cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır (Zeytun, 2010; Çağ Adıgüzel, 2016). Karaçelik (2020) okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimlerini incelediği çalışmasında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Eskidemir ve Şahin (2019) da okul öncesi öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılığa rastlamamışlardır. Zembat vd., (2018) ise okul öncesi öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada 21-25 yaş arasındaki öğretmenlerle 36 yaş ve üstü grubundaki öğretmenler arasında 36 yaş üstü öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğunu bulgulamışlardır. Bu sonuçlardan hareketle yaratıcı düşünme eğilimlerine cinsiyet ve yaş değişkenlerinin etkisinin örneklem grubuna göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Bunun yanı sıra çalışmalarda elde edilen sonuçların farklı olmasının öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bireysel farklılıkları veya branş farklılıkları sebebiyle ortaya çıkmış olabileceği de düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin medeni durum değişkeni ve kitap okuma sıklığı değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılık kitap okuma sıklığı değişkeninde 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı bulunurken, medeni durum değişkeninde evliler lehine anlamlı bulunmuştur. Yapılan Scheffe testi neticesinde kitap okuma sıklığı arttıkça yaratıcı düşünme eğilimlerinin arttığı, kitap okuma sıklığı azaldıkça yaratıcı düşünme eğilimlerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Eskidemir ve Şahin (2019) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerini çeşitli açılardan incelemiş, medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edememişlerdir. Durnacı ve Ültay (2020) sosyal bilgiler öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada kitap okuma sıklığı değişkenine göre yaratıcı düşünme eğilimlerinin farklılaştığını tespit etmişlerdir. Yaptıkları çalışmada Tukey testi uygulamışlar ve kitap okuma sıklığının arttıkça yaratıcı düşünme eğilimlerinin arttığını bulgulamışlardır. Bu durum bizim yaptığımız çalışmada da görülmektedir. Tanju (2010) yazdığı makalede kişilerin erken yaşlardan itibaren kitap okuma alışkanlıklarının oluşmasının yaratıcı düşünme eğilimleri üzerinde olumlu etkisinin olduğunu söylemektedir. Aynı şekilde

Adalı (2010) kitabında, amaç veya neden fark etmeksizin kitap okumanın bireylerin yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünmesini geliştirdiği, çok yönlü bakış açıları kazanmalarını sağladığını söylemektedir. Boz ve Yılmaz (2018) 'ın çalışmalarında sınıf öğretmenlerinden aldıkları görüşler neticesinde kitap okumanın yaratıcı düşünme eğilimini arttırdığını saptamışlardır. Tüm bu sonuçlar incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri üzerinde kitap okuma sıklığının önemi oldukça büyüktür. Kitap okuma, öğretmenlerin yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmede önemli bir rol oynar. Öğretmenler düzenli olarak kitap okuduklarında farklı perspektifler kazanır, yaratıcılığı teşvik eder, eleştirel dünyayı geliştirir, öğrenci motivasyonunu da arttırırlar. Özetle, öğretmenler kitap okuduklarında, hem kendi bilgi dağarcıklarını genişletirler hem de öğrencilere daha zengin ve çeşitli içerikler sunabilirler. Kitap okumak, öğretmenlerin pedagojik becerilerini artırır ve sınıfta daha etkili bir iletişim kurmalarına yardımcı olur. Öğretmenlerin sürekli olarak kitap okuması, onların öğretim yöntemlerini yenilemelerine ve modern eğitim yaklaşımlarına uyum sağlamalarına olanak tanır. Kitap okumak, öğretmenlerin öğrencilerine çeşitli konular hakkında derinlemesine bilgi aktarabilmelerini sağlar ve entelektüel gelişimlerine katkıda bulunur. Bir öğretmenin kitap okuma alışkanlığı, öğrencilere okuma alışkanlığını kazandırma konusunda iyi bir örnek teşkil eder ve onları teşvik eder. Tüm bunlar da öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Durnacı ve Ültay (2020), Gök ve Erdoğan (2011) yaptıkları çalışmalarda anne eğitim düzeyine göre farklılaştığını, baba eğitim düzeyinin ise farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Zeytun (2010), Polat (2017) ve Midilli (2019) 'nin çalışmaları da bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyinde bir farklılık tespit edilememiştir. Yapıcı (2002) yazdığı makalede anne ve babanın eğitim düzeylerinin değil de çocuğa karşı davranışlarının, çocuklara karşı destekleyici, esnek, kabul edici, uyaran sağlayan bir aile ortamı sunmalarının çocukların yaratıcı düşünme eğilimleri üzerinde daha fazla etkili olduğunu söylemektedir. Yaratıcı düşünme eğilimi, öğrencilerin gelişiminde önemli bir rol oynayan ailenin etkisiyle şekillenir. Aile, çocukların yaratıcı düşünme becerilerini destekleyerek onların potansiyellerini ortaya çıkarmalarına yardımcı olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimlerinin öğrenim durumu ve mesleki deneyime göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Boz ve Yılmaz (2018) öğretmenlerin yaratıcı

düşünme ile ilgili görüşlerini aldığı çalışmalarında öğretmenlerin mesleki deneyimlerine göre bakış açılarının farklılaştığını tespit etmişlerdir.

Elde edilen bulgular sonucunda araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi sonucunda, aşağıda yazılan bulgulara ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öztürk (2018) beden eğitimi öğretmenleri ile yaptığı çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Pan (2015) Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik düzeylerini çeşitli değişkenler açısından ölçtükleri çalışmada girişimcilik becerisinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Akyürek (2013) ilkökul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla bir çalışma yapmışlar ve girişimcilik düzeylerinin yüksek olduğunu bulgulamışlardır. Yıldız (2015) ise üniversite öğrencilerinin bireysel değerleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve girişimcilik düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Akhtar ve Riaz (2009) öğretmenlerin potansiyel girişimcilik becerilerini incelemişler ve girişimcilik düzeylerinin yüksek olduğunu bulgulamışlardır. Söz konusu çalışmalar da bu çalışmayı destekler nitelikte bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin yüksek olması, öğrencilerin eğitim hayatları boyunca kazanacakları kritik yetenekleri etkileyebilir. Girişimcilik becerileri, öğretmenlere sadece dersleri öğretmekle kalmayıp, aynı zamanda öğrencilere yenilikçi düşünme, problem çözme ve liderlik gibi önemli yetkinlikleri de aktarma fırsatı sunar. Örneğin, girişimcilik ruhu taşıyan bir öğretmen, sınıf içinde ve dışında öğrencileri cesaretlendirip kendi fikirlerini geliştirmelerine teşvik edebilir. Bu durum, öğrencilerin özgüvenlerini artırırken, risk almayı ve başarısızlıklardan ders çıkarmayı öğrenmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, girişimcilik becerileri gelişmiş bir öğretmen, öğrencilerin gelecekteki iş dünyasına hazırlanmalarına da yardımcı olabilir. İş dünyasında girişimcilik, inovasyon ve adaptasyon yetenekleri gün geçtikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Bu nedenle, girişimcilik becerileriyle donanmış sınıf öğretmenleri, öğrencilerin hayatları boyunca karşılaşacakları zorluklarla daha etkin bir şekilde başa çıkmalarını sağlayabilirler. Sonuç olarak, sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin güçlendirilmesi, hem öğrenci başarılarını artırabilir hem de onların gelecekteki başarıları için güçlü bir temel oluşturabilir.

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının cinsiyet ve yaş değişkenine göre değişimi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre girişimcilik becerileri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Öztürk (2020) fen bilgisi öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamıştır. Köstekçi (2016) farklı branşlardan öğretmen adaylarının girişimcilik özelliklerini incelemiş ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Yılmaz ve Sünbül (2009) ise coğrafya öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit etmemiştir. İncelenen çalışmalarda Avşar (2007) cinsiyete göre risk alma boyutunda erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulgulamıştır. Bunun yanında Yazıcı (2014) 'nın ortaokul yöneticileri üzerinde yaptığı çalışmasında cinsiyet değişkenine göre yine erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulgulamıştır. Durnacı ve Ültay (2020) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimleri ve girişimcilik becerilerini incelemişler, cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine bir anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Demir vd. (2021) ise yaptıkları çalışmada hem cinsiyet hem de yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olduğunu bulgulamışlardır. Akdemir (2019) coğrafya öğretmenleriyle yaptığı çalışmada girişimcilik becerilerinin cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Bu sonuçlardan hareketle cinsiyet ve yaş değişkeninin örnekleme veya branşa göre farklılık gösterebileceği söylenebilir. Yine bu farklılıkların, araştırmaya katılan kişilerin bireysel farklılıkları sebebiyle de olabileceği düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının medeni durum ve mesleki deneyim değişkenlerine göre farklılaşmadığı bulgulanmıştır. Akdemir (2019) coğrafya öğretmenleriyle yaptığı çalışmada mesleki deneyim değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterdiğini bulgulamıştır. Araştırma sonucunda bu farklılığın fırsatları görme, kendine güven ve duygusal zeka boyutlarında; 4-7 yıl ve 8-12 yıl mesleki deneyime sahip olanların 0-3, 13-20 ve 21 yıl üzeri deneyime sahip olanlardan anlamlı şekilde farklılaştığını saptamıştır. Akyürek (2013) 'in sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesini amaçladığı çalışmasında girişimcilik becerilerinin mesleki deneyim değişkeni açısından bir farklılık göstermediğini bulgulamıştır. Demir vd. (2021) öğretmenlerin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesinde mesleki deneyim değişkeni açısından anlamlı bir farklılık görülmediğini saptamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının öğrenim durumu ve kitap okuma sıklığı değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu farklılık öğrenim durumu değişkeninde yüksek lisans seviyesinde anlamlı bulunurken, kitap okuma sıklığı değişkeninde yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı bulunmuştur. Öğrenim durumu değişkenindeki farklılaşmanın kaynağının anlaşılması için Schefffe testi uygulanmıştır. Farklılığın kaynağının fırsatları değerlendirme alt boyutunda lisans ve yüksek lisans arasında; insiyatif alma alt boyutunda da lisans ve yüksek lisans arasındaki farkın yüksek lisans lehine anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Kitap okuma sıklığı için yapılan Scheffe testi sonucunda ise kitap okuma sıklığı arttıkça girişimci öğretmen davranışlarının da arttığı saptanmıştır. Demir vd. (2021) çalışmalarında öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık bulamamışlardır. Durnacı ve Ültay (2020) çalışmalarında girişimcilik becerilerinin kitap okuma sıklığı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığını bulgulamıştır. Çalışmalarında uyguladıkları Tukey testi sonucunda kitap okuma sıklığının arttıkça girişimcilik becerilerinin de arttığı, kitap okuma sıklığı azaldıkça girişimcilik becerilerinin azaldığını bulgulamışlardır. Kitap okumak, öğretmenlerin geniş bir bilgi tabanına sahip olmalarını sağlar ve bu da girişimcilik için gerekli olan çeşitli yetkinliklerin gelişmesine katkıda bulunabilir. Kitap okumak öğretmenlerin bilgi birikimini genişletir. Farklı konular hakkında okuma yapmak, öğretmenlerin farklı bakış açıları kazanmalarını ve bu bakış açılarını sınıf içinde ve dışında öğrencilere aktarmalarını sağlar. Bu da öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve yenilikçi çözümler bulmalarına yardımcı olabilir. Düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olan sınıf öğretmenlerinin, girişimcilik becerilerini geliştirme potansiyellerini arttırdığı saptanmıştır. Bu da hem öğretmenlerin kişisel gelişimine katkıda bulunur hem de sınıflarında öğrencilerinin yaratıcılığını ve girişimcilik ruhunu desteklemelerine yardımcı olabilir. Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığı, sadece akademik bilgi kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda girişimcilik becerilerini geliştirir ve yenilikçi öğretim stratejileri geliştirmelerine yardımcı olur. Kitap okumak, öğretmenlere çeşitli girişimcilik yaklaşımlarını ve başarılı iş stratejilerini keşfetme fırsatı sunarak, eğitimde yaratıcı çözümler bulmalarını teşvik eder. Öğretmenler kitap okuduklarında, girişimcilik ruhunu besleyerek sınıf içinde yenilikçi projeler ve girişimcilik odaklı etkinlikler tasarlama konusunda ilham alırlar. Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin hem kişisel hem de profesyonel anlamda girişimci düşünme yetilerini geliştirir, böylece eğitimde farklı ve etkili yaklaşımlar deneyebilirler. Öğretmenlerin çeşitli kitaplar okuyarak girişimcilik perspektifini kazanmaları, onlara eğitimde yeni fırsatlar yaratma ve öğrencilere girişimcilik ruhunu aşılama güçlü bir temel sunar.

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışlarının anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Gözübüyük (2019) yaratıcı, eleştirel ve yansıtıcı düşünmenin girişimcilik becerisi üzerine etkisini öğrenmeyi amaçladığı çalışmada anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi açısından bir farklılık bulgulayamamıştır. Durnacı ve Ültay (2020)' in da çalışmalarının sonuçları bu çalışma sonuçlarına paralellik göstermektedir. Anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyinin girişimcilik becerileri üzerine bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ve yaratıcı düşünme eğilimleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Gözübüyük (2019) öğretmen adaylarının yaratıcı, eleştirel ve yansıtıcı düşünmenin girişimcilik becerisi üzerine etkisini öğrenmeyi amaçladığı çalışmada öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme ile girişimcilik becerileri arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki tespit etmiştir. Tican (2019) ilkökul ve okul öncesi öğretmenlerinin girişimcilik becerileri ile yaratıcı düşünme eğilimlerini ölçtüğü çalışmada girişimcilik becerileri ise yaratıcı düşünme eğilimleri arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir. Çelik vd. (2015) öğrencilerin yaratıcı düşünme eğilimleri ile girişimcilik becerilerinin incelenmesine yönelik fen bilgisi öğretmenlerinin görüşlerini inceledikleri çalışmalarında yaratıcılığın ve girişimciliğin doğuştan gelen bir yetenek olduğunu ancak ailenin sosyo-ekonomik statülerinin, kültürlerinin ve eğitim öğretimin bu becerileri etkilediğini tespit etmiştir. İkiz vd. (2015) çalışmaları neticesinde küçük yaştan itibaren yaratıcı düşünme eğiliminin ve girişimcilik becerisinin desteklenmesi amacıyla ilk ve orta seviyeli okullarda bu becerileri geliştirmeye yönelik eğitimler düzenlenmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde de yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini arttırmaya yönelik teorik ve pratik şekilde dâhil edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu eğitimlerin öğrencilerin gerek eğitim aşamasında gerek de meslek hayatlarındaki danışmanlık uygulamalarında yardımcı olacağını düşünmektedirler. Yaratıcı düşünme eğilimi ve girişimci öğretmen davranışları arasındaki ilişki, öğretim sürecini zenginleştirir ve öğrencilerin daha derin öğrenme sağlamalarına yardımcı olabilir. Yaratıcı düşünen ve girişimci öğretmenler, sınıf ortamında yenilikçi uygulamaları hayata geçirerek öğrencilerin kendi potansiyellerini keşfetmelerine ve geliştirmelerine olanak tanır. Bu şekilde, eğitim alanında daha etkili ve ilham verici bir rol oynayabilirler.

5.2. Sonuç

Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Katılımcıların girişimci öğretmen davranışları öğrenim durumu ve kitap okuma sıklığı açısından farklılaşırken; cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki deneyim, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi açısından farklılık oluşturmamaktadır. Öğrenim durumu değişkenine göre farkın kaynağının belirlenmesi amacıyla Scheffe testi yapılmış ve fırsatları değerlendirme alt boyutunda lisans ile yüksek lisans arasındaki farkın yüksek lisans seviyesi lehine anlamlı olduğu bulgulanmıştır. İnsiyatif alma alt boyutunda da aynı şekilde lisans ve yüksek lisans arasındaki fark yüksek lisans lehine anlamlı bulunmuştur. Kitap okuma sıklığı değişkenine göre farkın kaynağının bulunması amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır. Fırsatları değerlendirme alt boyutunda yılda 2-5 kitap ile yılda 10 kitap ve üzeri arasındaki farkın yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı olduğu görülmüştür. İnsiyatif alma alt boyutunda ise yılda 1 veya daha az kitap ile yılda 10 kitap ve üzeri arasındaki farkın yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaratıcı düşünme eğilimleri ise medeni durum ve kitap okuma sıklığı açısından farklılaşırken; cinsiyet, yaş, mesleki deneyim, öğrenim durumu, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi açısından farklılık oluşturmamaktadır. Yaş değişkenine göre farkın kaynağının belirlenmesi için Scheffe testi yapılmış ve öz disiplin alt boyutunda, 21-30 yaş ile 45 yaş ve üzeri arasındaki fark 21-30 yaş lehine anlamlı bulunmuştur. Kitap okuma sıklığı değişkenine göre farkın kaynağının belirlenmesi için Scheffe testi yapılmıştır. Cesaret alt boyutu için yılda 2-5 kitap ile yılda 10 kitap ve üzeri arasındaki ilişki yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı bulunurken merak alt boyutunda da yılda 2-5 kitap ile 10 kitap ve üzeri arasındaki ilişki yılda 10 kitap ve üzeri lehine anlamlı bulunmuştur.

Günümüz eğitim sistemlerinin beklentilerine bakıldığında öğretmenlerimizin girişimci öğretmen davranışlarının ve yaratıcı düşünme eğilimlerinin yüksek düzeyde olması sistemin istediği özelliklerin yansıtılması ve öğrenci öğrenmesine dair olan tüm süreçlerde yaratıcılık ve girişimcilik gibi birçok önemli kazanıma kaynaklık edecek uygulamaların yürütülmesinde yeterli olacakları düşünülmektedir. Öğretmenlerin özellikle ilköğretim seviyesinde öğrencilerdeki farklılıkları görmeleri, yenilikçi yaklaşımlarla öğretim sürecini yönetmeleri ve öğretim programlarının belirlediği ortak temel becerileri kazandırmaları, yaratıcı düşünme eğilimine sahip olmaları ve girişimci öğretmen davranışlarını yansıtılmalarıyla mümkün olacaktır. Araştırmanın farklı branşlardaki öğretmen adaylarına ve görevi başında bulunan farklı

branşlardaki öğretmenlere yönelik yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçları göz önünde bulundurularak bazı önerilere yer verilmiştir. Bu öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- Araştırma neticesinde sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları öğrenim durumu ve kitap okuma sıklığı açısından farklılaşmaktadır. Bu durum dikkate alınarak öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarının teşvik edilmesi amacıyla çalıştaylar düzenlenebilir, okullarda kütüphanelerin kullanımlarının artırılması sağlanabilir ve okuma için ayrılan zamanın genişletilmesi sağlanabilir.
- Öğretmenlerin öğrenim durumlarının yüksek lisans, doktora ve üzeri seviyesine ulaşması amacıyla öğretmenleri okumaya teşvik edecek, okumaları için cesaretlendirecek imkânlar sağlanabilir.
- Bu araştırma sadece Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerindeki bazı ilkokulları kapsamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimlerini belirlemeye yönelik, değişkenler arasında daha anlamlı ilişkiler bulunabilmesi adına örneklem sayısı artırılarak çalışma tekrarlanabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin girişimci öğretmen davranışları ile yaratıcı düşünme eğilimlerine yönelik uygulamalar, yöntemler ve ihtiyaçlar, karşılaşılan sorunlar gibi olguları göstermesi açısından çalışma nitel olarak yürütülebilir.
- Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme düzeylerinin ve girişimci öğretmen davranışlarının iyi düzeyde olduğu bulgulanmıştır. Öğretmenlerin, bu özelliklerini derslerinde kullanıp kullanmadıkları veya ne düzeyde kullandıklarına ilişkin deneysel veya gözleme dayalı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Adalı, O. (2010). *Etkileşimli Bir Eleştirel Okuma Teknikleri*. Toroslu Kitaplığı. İstanbul.
- Alencar, E. M. (2016). Reativity And Barriers To İts Expression İn Online Education Courses. *Gifted Education International January*, 21(1), 54-62.
- Akalın, M. (2018). *Örnek Açıklamalarıyla Sosyal Bilimlerde Araştırma Tekniği Anket*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Akdemir, M. (2019). *Coğrafya Öğretmenlerinin Girişimcilik Özellikleri ile Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Akhtar, K., & Riaz, J. (2009). Entrepreneurial Inclinations of Prospecti ve Teachers. *New Horizons in Education*, 56(2).
- Akkaya, R. (2021). *Girişimci Liderlik, Öğretmen Girişimciliği ve Pozitif Psikolojik Sermaye: Eğitim Örgütlerinde Bir Karma Desen Araştırması*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Aktan, V., Arıkan Saltık, I., Avcı, M., Avcı, U., Aydemir, İ., Çalışkan, U., Çavuş, Ş., Çetinoğlu, D., Doğan, H., Erdal, M., Eser, M., Güçlütürk Baran, G., Gülmez, M., Kutukız, D., Mesci, M., Özoğul, G., Tanrısevdi, A., Uslu, A., & Üngüren, E. (2018). *Yenilikçilik ve Girişimcilik*. Gazi Kitabevi. Ankara.
- Akyürek, Ç. (2013). *İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ensitüsü. Çanakkale.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=iTkOhwevEenJZ3onUvs52pOUaiKavtkmaP-m4fdcinxQUKpy7OhVtffF4YebT-90>
- Akyürek, Ç., & Şahin, Ç. (2013). İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 17(57), 51-68.
- Alder, H. (2004). *Yaratıcı Zeka*. Hayat Yayınları. İstanbul.
- Andreasen, N. C. (2019). *Yaratıcı Beyin Dehanın Nörobilimi* (8.). Akılçelen Kitaplar.
- Arruti, A., & Paños Castro, J. (2020). International Entrepreneurship Education For Pre-Service Teachers: A Longitudinal Study. *Education and Training*, 62(7-8), 825-841.
<https://doi.org/10.1108/ET-04-2020-0098>

Artık, L. (2019). *Okul Yöneticilerinin Liderlik ve Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=da74Kj0cw3Awo2vaY1XS1g&no=Y2p4FH07CbfMYLo_YzDiJA

Aslan, A. (2021). Girişimcilik Eğitimi Uygulamalarının Fen Bilgisi Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkileri. *Fen, Matematik, Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 4(1), 1-15.

Aslan, E. (2001). Torrance Yaratıcı Düşünce Testinin Türkçe Versiyonu. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 19-40.

Ateş, Y., & Yavuz, E. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Girişimcilik Özelliklerinin ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 183-207.

Avşar, M. (2007). *Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması. Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Adana.

Ayar, U. (2019). *Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Aydın, T. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ile Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale.

Aydoğmuş, M. (2019). Öğretmen Adaylarının Sosyal Girişimcilik Özelliklerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 23(80), 339-352.

Bich, T., Tran, L., Ho, T. N., Mackenzie, S. v, & Le, L. K. (2017). Developing Assessment Criteria of a Lesson For Creativity to Promote Teaching For Creativity. *Thinking Skills and Creativity*, 25, 10-26.

<https://doi.org/10.1016/j.tsc.2017.05.006>

Bisanz, A., Hueber, S., Lindner, J., & Jambor, E. (2019). Social Entrepreneurship Education in Primary School: Empowering Each Child with the Youth Start Entrepreneurial Challenges Programme . *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 10(2), 142-156. <https://doi.org/10.2478/dcse-2019-0024>

Boz, İ., & Yılmaz, H. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Becerisi ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi* , 1(1), 68-81.

Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi. *Araştırma Makaleleri*, 93-111.

<https://www.researchgate.net/publication/322959595>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. bs). Pegem Akademi. Ankara.

<https://doi.org/10.14527/9789944919289>

Cox, D. (2018). *Yaratıcı Düşünme for Dummies* (1. bs). Nobel Yaşam Yayınları. Ankara.

Çağ Adıgüzel, D. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Düşünme Becerileri ile Öğretmen Davranışlarının Öğrencilerin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Katkısı Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Denizli.

Çakırer, M. A. (2016). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi* (1. bs). Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.

Çimşir, S. (2019). Temel Eğitimde Yaratıcı Düşünme Becerisinin Kazandırılmasının Önemi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(3), 280-299.

Çiftçi, Y. (2002). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Yaratıcılık Düzeyleri ile Liderlik Tarzları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Çolakoğlu, H., & Çolakoğlu, T. (2016). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitimi ile Öz Yeterlilik Algısı ve Girişimcilik Potansiyeli İlişkisi Üzerine Bir Saha Araştırması. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 70-84.

Davey, M. C. (2005). *The Efficacy of the Elementary Level Entrepreneurs in Action Curriculum*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Vanderbilt University. Nashville.

Demir, A., Karataş, H., & Güneş Metin, K. (2021). Ortaokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Ve Yenilikçilik Düzeyleri: Betimsel Bir Araştırma. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 76-98.

Doğan, N. (2015). *Yaratıcı Düşünme ve Yaratıcılık Eğitimde Yeni Yönelimler İçinde* (Ö. Demirel, Ed.). Pegem Akademi. Ankara.

Duran, M. (2023). Okul Öncesi Öğretmenlerinin 21. Yy. Becerileri Öğretimi, Girişimci Öğretmen ve Yaratıcılığı Besleme Davranış Düzeylerinin Belirlenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 52 (Özel Sayı), 813-850.

doi: 10.37669/milliegitim.1309224”

Durnacı, Ü. (2019). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Giresun.

Durnacı, Ü., & Ültay, N. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Eğilimleri. *Turkish Journal of Primary Education (TUJPED)*, 5(2), 75-97.

Eroğlu, S., & Deveci, H. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeyleri ile Girişimcilik Becerisinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kazandırılmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1190-1211.

<https://doi.org/10.24315/tred.784710>

Erol, M., Erol, A., Çalışır, S., & Bozan, M. (2019). Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ile Yaratıcı Düşünme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi / Journal of Primary Education*, 1(2), 20-29.

Eskidemir Meral, S., & Tezel Şahin, F. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerin Yaratıcı Düşünme Eğilimleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 311-331.

Esquivel, G. B. (1995). Toward an Educational Psychology of Creativity, Part I. *Source: Educational Psychology Review*, 7(2), 185-202.

<https://www.jstor.org/stable/23359326>

Fayolle, A., Kyrö, P., & Ulijin, J. (2005). The Entrepreneurship Debate in Europe: a Matter of History and Culture? *Entrepreneurship Research in Europe: Outcomes and Perspectives*. 1-31. Edward Elgar Publishing.

George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Study Guide and Reference, 17.0 Update (10th Edition)* (D. George & P. Mallery, Ed.).

Gök, B., & Erdoğan, T. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Düzeyleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 29-51.

Gönül, t. (2023). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeyleri ile Girişimcilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi. Bursa.

- Gönülcü, K. (2019). *Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilere Mini Şirketler Kurmaları Yoluyla Girişimcilik Becerisinin Kazandırılması: Bir Eylem Araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- Gözübüyük, D. (2019). *Yaratıcı, Eleştirel ve Yansıtıcı Düşünmenin Girişimcilik Becerisi Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.
- Gözüdok, Ü., Dakes, A., Karaca, E., Yıldırım, B., & Yıldız, K. (2017). Öğretmenlerin Girişimcilik Algıları. *Researcher: Social Science Studies*, 5(9), 417-430.
- Guilford, J. P. (1968). *Intelligence, Creativity, and Emotional Implications*. San Diego.
- Hisrich, R. D., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2017). *Entrepreneurship* (1. bs). Mc Graw Hill Education.
- Ho, C. S. M., Bryant, D. A., & Walker, A. D. (2022). Capturing Interactions Between Middle Leaders and Teacher Entrepreneurial Behaviour: An Examination Through a Person-Environment Fit Model. *School Leadership and Management*, 42(5), 498-519. <https://doi.org/10.1080/13632434.2022.2123792>
- Hotaman, D. (2008). *Yeni İlköğretim Programlarının Kazandırmayı Öngördüğü Temel Becerilerin Öğretmen, Veli ve Öğrenci Algıları Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Huang, X. (2021). Striving For Better Teaching and Student Creativity Development: Linking Informal Workplace Learning and Teaching For Creativity. *Thinking Skills and Creativity*, 41, 1-15. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100889>
- Karaçelik, S. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 42-61. <https://orcid.org/0000-0002-9181-3896>
- Karademir, E., Balbağ, M. Z., & Çemrek, F. (2018). Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 220, 177-200.
- Karakuyu, A. (2023). Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Sosyal Bilimler EKEV Akademi Dergisi*, 101-112.
- Kelly, R. P. (2017). *An Exploration of Stem, Entrepreneurship, and Impact on Girls in an Independent Day School*. University of Pennsylvania.

Kılıç, N. (2020). *Matematik Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kastamonu.

Kılınc, E., & Sünbül, F. (2018). *SPSS Uygulama Örnekleriyle Nicel Veri Analizi* (Edt.Aslan, G) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eğitim Yayınevi. Konya.

Korhonen, M., Komulainen, K., & Rätty, H. (2012). "Not Everyone is Cut Out to be the Entrepreneur Type": How Finnish School Teachers Construct the Meaning of Entrepreneurship Education and the Related Abilities of the Pupils. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 56(1), 1-19.

<https://doi.org/10.1080/00313831.2011.567393>

Köstekçi, E. (2016). *Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Özellikleri ile Yansıtıcı Düşünme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.

Machali, I., Wibowo, A., Murfi, A., & Narmaditya, B. S. (2021). From Teachers to Students Creativity? The Mediating Role of Entrepreneurial Education. *Cogent Education*, 8(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2021.1943151>

McKay, R. H. (1981). *Creativity: A Correlational Study of the Torrance Test of Creative Think and Teacher Ratings of Creative Behavior Involving Primary Age Children*. Wyoming Üniversitesi.

MEB. (2009). *Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Girişimcilik Dersi Öğretim Programı*.

MEB. (2015). *Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü*. T.C Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara.

<http://megep.meb.gov.tr/beceriplan/?page=BeceriNedir>

MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. <http://mufredat.meb.gov.tr>

MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. <http://mufredat.meb.gov.tr>

MEB. (2019). *Güçlü Yarınlar İçin 2023 Eğitim Vizyonu*.

Memduhoğlu, H. B., Uçar, R., & Uçar, İ. H. (2020). *Örnek Uygulamalarla Eğitimde Yaratıcılık Yaratıcı Okul Yaratıcı Öğrenme* (H. B. Memduhoğlu, R. Uçar, & İ. H. Uçar, Ed.; C. 2). Pegem Akademi. Ankara.

<https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=77025>

Mentiş Taş, A., & Ataseven, U. (2021). *Uluslararası Girişimcilik ve İnovasyon Araştırmaları Kongresi Özet Kitabı* (Z. Mızrak, A. Kahraman, B. Mercan, F. Kaleci, A. E. Demet, & A. Çubukçu, Ed.; 115. bs). Necmettin Erbakan Üniversitesi. <https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=93436>

Midilli, M. (2019). *Özel Yetenekli İlkokul Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ordu.

Nguyen, T. T., Phan, H. T. T., & Pham, V. T. (2021). Impact of Creativity On Student Entrepreneurial İntention. *International Journal of Innovation*, 9(3), 646-663. <https://doi.org/10.5585/iji.v9i3.19659>

Öncü, T. (1992). Yaratıcılığın Betimlenmesi ve Yaratıcılık Üzerine Çevresel Etkiler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 14(1), 255-264.

Özdamar, K. (2016). *Eğitim, Sağlık ve Davranış Bilimlerinde Ölçek ve Test Geliştirme Yapısal Eşitlik Modellemesi*. Nisan Kitabevi Yayınları. Eskişehir.

Özden, Y. (2021). *Öğrenme ve Öğretme* (Y. Özden, Ed.; 14.baskı, C. 14). Pegem Akademi. Ankara. <https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=83044>

Özen, Y. (2012). Yaratıcı Öğrenme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 6, 231-257.

Özgenel, M., & Çetin, M. (2017). Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46, 113-132.

<https://doi.org/10.15285/maruaebd.335087>

Öztürk, E. (2020). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Özellikleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Eb5EkakJlp3olBdo_wNEGSMmgHbgBhnJT0wtQfAup84MKm-a60jaM8wMB3y2FCIu

Öztürk, M. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Girişimcilik Özellikleri ile Yansıtıcı Düşünme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Sakarya Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.

Pan, V. L. (2015). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*. Education Sciences, 10(2).

Polat, M., & Kondaş, H. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1702-1721.

Polat, M. (2017). *Sınıf Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ile Yaratıcılık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Adıyaman.

Robinson, K. (2008). *Yaratıcılık Aklın Sınırlarını Aşmak* (3. bs). Kitap Yayınevi.

Reynolds, D. (2021). *Using Entrepreneurship Education to Empower Students with 21st Century Skills*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, St. Thomas University. Florida.

Salgado, D. (2016). *The Relationship Between Teacher Experience and the Entrepreneurial Orientation of Teachers*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Grand Canyon University. Arizona.

San Martín, P., Fernández Laviada, A., Pérez, A., & Palazuelos, E. (2021). The Teacher of Entrepreneurship as a Role Model: Students' and Teachers' Perceptions. *International Journal of Management Education*, 19(1), 1-9.

<https://doi.org/10.1016/j.ijme.2019.100358>

Saraçoğlu, M., & Duran, C. (2009). Yaratıcı Girişimcinin Gelişiminde Çevrenin Rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 131-151.

Sommarström, K., Oikkonen, E., & Pihkala, T. (2021). The School and The Teacher Autonomy in The Implementing Process of Entrepreneurship Education Curricula. *Education Sciences*, 11(215), 2-14.

<https://doi.org/10.3390/educsci11050215>

Stamatović, J., & Zlatić, L. (2021). Entrepreneurship and The Education of Future Teachers. *Journal of Elementary Education*, 14(1), 13-30.

<https://doi.org/10.18690/REI.14.1.13-30.2021>

Şahin, C. (2019). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (3. bs). Pegem Akademi. Ankara.

<https://doi.org/10.14527/9786053180128>

Şahin, F., & Danışman, Ş. (2017). Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması 1 Creative Personality Traits Scale: Reliability and Validity Study. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 747-760.

Şahin, G. (2016). *Öğretmenlerin Algıladıkları Okul Kültürü ile Yaratıcı Kişilik ve Yaratıcı Çevre İlişkilerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Tağraf, H., & Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin “Girişimsel Öz Yetkinlik” Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma. *Journal of Entrepreneurship and Development Cilt*, 3(2), 91-107.

<http://girisim.comu.edu.tr/dergi.htm>

Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda Kitap Okuman Alışkanlığına Genel Bir Bakış. *Sosyal Politika Dergisi*, 21(21), 30-39.

Tarhan, M., & Kılıç, F. (2017). Sosyal Bilimler Eğitimi’nde Girişimcilik Becerisinin Kazandırılmasına Yönelik Kullanılabilecek Kaynaklar Bibliyografyası. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1974-1993.

<http://www.unesco.org/library/>

Tezbaşaran, A. (2008). Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu. Üçüncü Sürüm e-Kitap. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Kılavuzu adresinden 10.07.2024 tarihinde edinilmiştir

Torrance, E. P. (1962). Yaratıcı Yeteneklere Rehberlik Etmek. *Creative Education*, 12(7).

Turan, A., Kivrak, Y., Atasayar, A., & Başar, M. (2021). İlköğretim Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 358-378.

Ulucan, S. (2015). *Girişimcilik Eğiliminin ve Girişimcilik Eğilimini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Ortaöğretimde Lise 3. ve 4. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Ulusoy, A., Aytar Güngör, A., Köksal Akyol, A., Subaşı, G., Bağcıoğlu Ünver, G., & Erdamar Koç, G. (2016). *Eğitim Psikolojisi* (5.). Anı Yayıncılık.

- Uncu, A., & Halis, M. (2018). Duyguların Girişimcilik Yönelimi Üzerindeki Etkisi: Girişimcilik Dersi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma. *Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi*, 2(1), 57-71.
- Uygun, K., & Er, A. R. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 136-157.
- Van Damme, K. S., M. V., & Runhaar, P. (2010). Developing a Competency-Based Framework For Teachers' Entrepreneurial Behaviour. *Teaching and Teacher Education*, 965-971.
- Varki, E. (2020). *Öğretmen Adaylarının Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri ile Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yozgat.
- Virginia, B.-S., & Carlos, A.-S. (2016). The Development of Entrepreneurship at School: The Spanish Experience. *Education + Training*, 58(7/8), 783-796.
- <https://doi.org/10.1108/ET-01-2016-0021>
- Walker, W. J. (1969). Teacher Personality in Creative School Environments. *Source: The Journal of Educational Research*, 62(6), 243-246.
- Wallas, G. (1996). *The Creativity Question*. (8th printing). Duke University Press.
- Wegerif, R. (2007). Teaching Thinking: Metaphors and Taxonomies. *Dialogic Education and Technology*, 7, 125-157.
- Weng, X., Chiu, T. K. F., & Tsang, C. C. (2022). Promoting Student Creativity and Entrepreneurship Through Real-World Problem-Based Maker Education. *Thinking Skills and Creativity*, 45, 1-16.
- <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101046>
- Yapıcı, M. (2002). Sıfır-Beş Yaş Arası Çocukların Yaratıcılığının Geliştirilmesinde Ailenin Rolü. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 237-245.
- Yavuzer, H. S. (1994). *Yaratıcılık*. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası. İstanbul.
- Yazıcı, O. (2014). *Ortaokul Yöneticilerinin Girişimcilik Yeterlilik Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Yazıcı, F. (2021). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Düşünme Eğilimleri ile Girişimcilik Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli.

Yıldırım, D. (2020). *Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Girişimcilik Düzeylerinin Belirlenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ENjb7-pO2ae0jmhG6wKx5A&no=LcBsysnAZVCfoxLtLliEjQ>

Yıldız, Y. (2018). *Öğrenme Nesneleri Tasarımının Öğretmen Adaylarının Eleştirel, Yaratıcı Düşünme ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Yıldız, S. V. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Değerleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki: Kafkas Üniversitesi'nde Bir Araştırma. *Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3).

Yılmaz, E., & Sünbül, A. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 196-203.

Yılmaz, M. (2019). *Lise Öğrencilerinde Yaratıcı Kişilik ile Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Yurtseven, R. (2020). İlkokulda Girişimcilik Eğitimi: Amaç, İçerik ve Öğretim Süreci. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 135-153.

<https://doi.org/10.47477/ubed.836675>

Yurtseven, R., & Ergün, M. (2018). İlkokul Öğrencilerinin Girişimcilik Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 118-140.

Zembat, R., & Yılmaz, H. (2019). *Yaratıcı Düşünme Eğilimi ve Girişimcilik: Okul Öncesi Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma* (Ş. Kocaman & Y. Ulutürk, Ed.; Birinci Basım, C. 1). Asos yayınları.

<https://www.instagram.com/asosyayinevi/>

Zeytin, S. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcılık ve Problem Çözme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

EKLER

EK 1- Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )
2. Yaşınız: 21-30 ( ) 31-40 ( ) 41-45 ( ) 45+ ( )
3. Medeni Durumunuz: Evli ( ) Bekar ( )
4. Öğrenim Durumunuz: Ön Lisans ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora ( )
5. Mesleki Deneyiminiz: 1-5 yıl ( ) 5-10 yıl ( ) 10-15 yıl ( ) 15 + yıl ( )
6. Anne Eğitim Düzeyi: Okul belgesi yok ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora + ( )
7. Baba Eğitim Düzeyi: Okul belgesi yok ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora + ( )
8. Kitap Okuma Sıklığınız: Yılda 1 kitap veya daha az ( ) Yılda 2-5 kitap ( )
Yılda 6-10 kitap ( ) Yılda 10 kitap üzeri ( )

EK 2- Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği

MARMARA YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ÖLÇEĞİ Aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarımız için teşekkürler.		Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara sıra	Genellikle	Her Zaman
		1	2	3	4	5
1	Zorluklar karşısında motivasyonumu korurum.					
2	Hayal gücümü kullanarak yeni bir fikir, eser veya çözüm yolu tasarlarım.					
3	Ortaya çıkan sorun veya olayla ilgilenme sorumluluğu hissederim.					
4	Karşılaştığım bir olay, durum veya soruna yönelik “acaba” sorusunu sorarım.					
5	Bir durumu, olayı veya sorunu ayrıntılı ve derinlemesine ele alırım.					
6	Bir alanda ihtiyaç duyduğum yetenek ve becerilerimi geliştiririm.					
7	Bir fikir veya ürün oluşturmak için disiplinli çalışırım.					
8	Sorun veya durumlarla ilgili yararlı ve özgün cevaplar veya çözüm yolları üretirim.					
9	Başkalarına göre farklı olan duygu ve düşüncelerimi korkmadan ifade ederim.					
10	Merak ettiğim veya ilgimi çeken olay, durum veya işlerle uğraşmayı severim.					
11	Alışılmışın yerine, yeni ve farklı olanı tercih ederim.					
12	İlginç olay, sorun, nesne veya durumları merak ederim.					
13	Kendimle ilgili zayıf ve güçlü yönlerimi bilirim.					
14	Otorite, korku ve baskılardan bağımsız düşünürüm.					
15	Olayları veya durumları anlamak veya çözmek için sabrederim.					
16	Bir olayın veya sorunun birden fazla nedeni olabileceğini kabul ederim.					
17	Farklı sorun, durum veya olayla ilgili ipuçları arasında bağlantı kurarım.					
18	Yaptığım hataları kabullenirim.					
19	Birbiriyle ilgisi olmayan kavram veya fikirleri yeni bir amaç için ilişkilendiririm.					
20	Olaylara farklı açılardan bakmaya çalışırım.					
21	Çevremde olup bitenleri merak ederim.					
22	Fikir geliştirmek için gözlem, deneyim, bilgi ve düşüncelerimi birleştiririm.					
23	Sorun veya durumlarla ilgili karar verirken aceleci davranmam.					
24	Sorunların çözümünü, durumları veya olayları zihnimde canlandırırım.					
25	Hata yapmaktan korkmam.					

EK 3- Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği

		Hiçbir zaman	Çok seyrek	Ara sıra	Çoğu zaman	Her zaman
Fırsatlar Tanım	1 Eğitim alanındaki yeni gelişmeleri yakından takip ederim					
	2 Eğitim alanında oluşan girişimcilik fırsatlarını ilk fark edenler arasında olurum					
	3 İş birliği yapabileceğim potansiyel partnerler (iş ortakları) ararım					
	4 Kurumumu eğitim sektöründe ileri taşıyacak fırsatların farkındayım					
İnisiyatif Alma	5 Okul içerisinde bir sorun olduğunda etkin bir şekilde çözmeye çalışırım					
	6 Yaptığım planları fiilen uygularım					
	7 Bir yere, bir sürece dahil olmamı sağlayacak bütün ihtimalleri denerim					
Risk Alma	8 Başkalarının inisiyatif almaya uzak durduğu durumlarda bile inisiyatif alırım					
	9 Bana sunulan fırsatları değerlendiririm					
Risk Alma	10 Bir yeniliği gerçekleştirmek adına kural dışına çıkabilirim					
	11 Risk almaktan çekinmem					
	12 Risk almamı gerektiren projelere zaman ayırırım					
	13 Riskli durumlardan kaçınırım					

EK 4- Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği Kullanım İzni

Ölçek kullanım izni Gelen Kutusu ☆

Z

Merhaba sayın hocam, ben Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Zülal Gülten, danışmanım Prof. Dr. Ayşe Mentiş Taş. Milli Eğitim Dergisinde yayınlanan "Girişimci Öğretmen Davranışları Ölçeği: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması" adlı makalenizde geliştirdiğiniz ölçeğinizi izninizle kullanmak istiyorum. İzin verirseniz çok mutlu olurum, teşekkür ederim. İyi günler. Saygılarımla.

 RIZA AKKAYA 19:49
Alıcılar: ben ▾

Zülal Hanım Merhabalar,
Girişimci Öğretmen Davranışları ölçeğini çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. İlginiz için teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim. Selamlar ve saygılar...

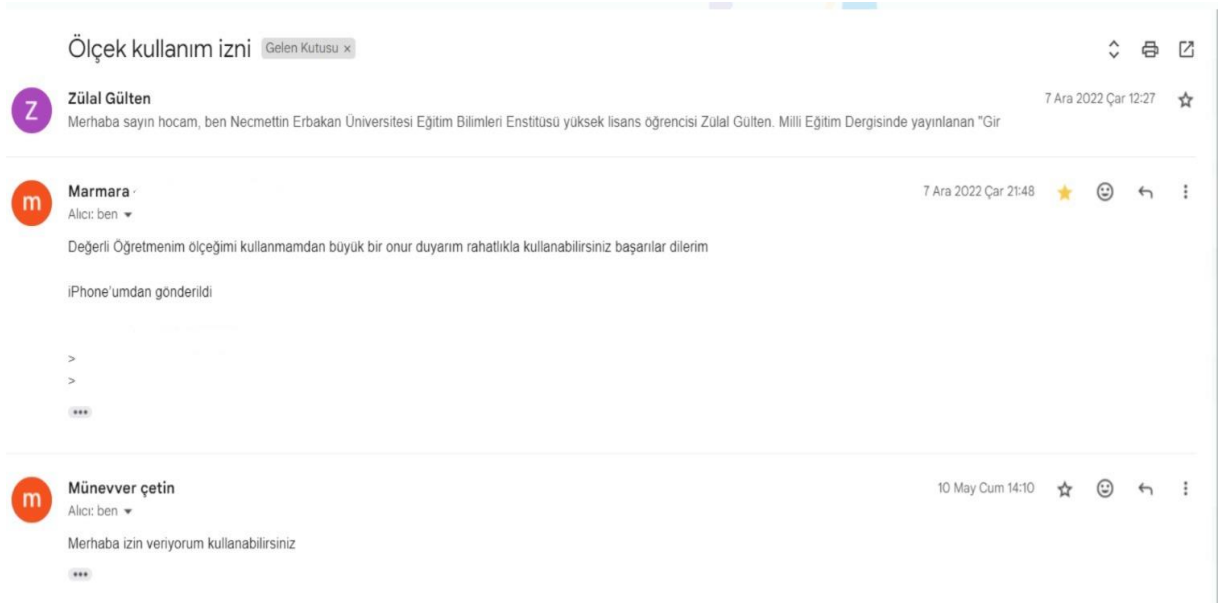
iPhone'umdan gönderildi

şunları yazdı (7)

Ara 2022 12:34):
>
>

[Alıntılanan metni göster](#)

EK 5- Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği Kullanım İzni

Ek- 6 Etik Kurul İzin Belgesi

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :10/11/2023 Toplantı Sayısı:11 Karar No :2023/528
Araştırmanın Başlığı	Sınıf Öğretmenlerinin Girişimci Öğretmen Davranışları ile Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ
Yardımcı Araştırmacı	Zülal GÜLTEN Lisansüstü Öğrenci
Etik Kurul Kararı	16591 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “ Uygun ” olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR

11/10/2023

Doç. Dr. Mustafa AYDIN

EK-7 Araştırma İzni 1

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34659092-605.01-94487442
Konu : Araştırma İzin Talebi
(Zulal GÜLTEN)

16/01/2024

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğünün 13.12.2023 tarihli ve 438652 sayılı yazısı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Zulal GÜLTEN'in yürüttüğü "Sınıf Öğretmenlerinin Girişimci Öğretmen Davranışları ile Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu anket uygulama isteği kapsamında, İlimiz Şehitkamil ve Şahinbey ilçesine bağlı bulunan İlkokullarda görev yapan öğretmenlere yönelik Anket Uygulama İsteği, ilgi yazıda belirtilmektedir.

Bu kapsamda bahsi geçen Anket Uygulama İsteği, Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi kapsamında değerlendirilmiş olup; araştırmacının, araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmesi şartıyla, İlimiz Şehitkamil ve Şahinbey ilçesine bağlı bulunan İlkokullarda görev yapan öğretmenlere yönelik anket uygulama isteğinin, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Yasin TEPE
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Murat AKYÜZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres : Pancarlı Mah. Ketayın Bıyıkbeşe Sk. No:8
Şehitkamil/Gaziantep

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>
Bilgi için: A. KOCAK, Müd. Yard. M. Ali TIRYAKIOĞLU, Şef. E. YILDIRIM

Telefon No : 0 (342) 280 27 82
E-Posta: stratejigelistirme27@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@bbf1.kep.tr

İnternet Adresi: gaziantep.meb.gov.tr Unvan : Memur
Faks: 3422802847

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr/adresinden> 1fc1-2c80-3fc8-8fbd-ff35 koda ile teyit edilebilir.

EK-8 Araştırma İzni 2

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü
ARASTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARASTIRMA SAHİBİNİN	
İ MEM Evrak Sayısı	92686033
Adı-Soyadı	Zahid Gülten
Kurum / Üniversite	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Araştırma Yapılacak İl(ler)	Gaziantep
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Gaziantep İl Millî Eğitime Bağlı Tüm İlçe Millî Eğitime Bağlı Resmî İlkokul Öğretmenleri
Araştırmanın konusu	Sınıf Öğretmenlerinin Girişimci Öğretmen Davranışları ile yaratıcı Düşünme Eğitimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Var
AV-SE Başvuru Formu	Var
Başvuru Fazlıbitnamesi	Var
Araştırma Yapılması Planlanan Okul Listesi	Var
Veri Toplama Araçları	I- Araştırma Soruları
Veri Toplama Araçları Kullanım İzni	Var
Etik Kurul Onayı	Var
Veli İzin Formu	Var
Görüş İstemen Birim/Birimler	-
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
<p>Bu araştırma için istediği komisyonumuzca Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından 21.01.2020 tarihinde yayımlanan 2020/2sayılı "Araştırma, Yaratma ve Sosyal Etkinlik İzinleri" komulu genelge kapsamında değerlendirilmiştir. Bilimsel çalışma kapsamında bu veri toplama araçlarının Gaziantep İl Millî Eğitime Bağlı Tüm İlçe Millî Eğitime Bağlı Resmî İlkokul Öğretmenleri üzerinde okul idaresinin gözetiminde, gönüllülük esasına göre, eğitim öğretim sürecini aksatmadan uygulanması uygun görülmüştür.</p> <p>Gaziantep İl Millî Eğitime Bağlı Tüm Okulokullardaki Öğretmenler Araştırmacı yapılan araştırmanın iki örneğini, çalışma tamamlandıktan sonra en geç iki hafta içerisinde Müdürlüğümüze CD'ye kayıtlı olarak verryi teslim eder.</p> <p>Komisyon kararı: Oybirliği ile İzin Verilmiştir.</p>	